

Máté G. Péter

VÉSZCSENGŐ

Minden úgy van jól, ahogy van.
(Magyar közmondás)

2008-2011.

TARTALOM

ELŐSZÓ	PATRICK, A JÓ BARÁT
VÉCÉPAPÍR	MILLIÓK MÉRGE
FEKETE	ŐSKŐKORSZAKI MENÜ
VÉGZET	POSZTUMUSZ
ZÉRÓ	ANALFABÉTÁK
MUZSIKASZÓ	PROJEKT
LICITÁLT ÉLET	VÉSZCSENGŐ
PÉNZ A POCSÉKBA	KÉZNYÚZÓ
JOGSI	KISZOLGÁLTATOTTAK
ÉLET A DOBOZBAN	TÉVÉNAP
MÉREG	WIKIBILI
JÓSLAT	FÁRASZTÓ BETŰK
LAJOS, A BOLTOS	SIKERTÖRTÉNET
LEBBENŐ FÜGGÖNY	VILÁGSZTÁROK
PÁRNACIHA	KIHALÁS ELŐTT
ÉLJ HITELRE!	NYOMÁS
ÚJRAKÖTVE	HAZUGOK
ÍGÉRET FÖLDJE	MEGY A HOLD
ÖKÖLSZÓ	KORHATÁR
HAZÁRDJÁTÉK	SUKORÓ
ZAKKANÁS	JÓSHIPAROSOK
SUTTY!	KULLANCSVILÁG
JŪB A NÉGYZETBEN	DO YOU SPEAK LOVÁRI?
LÁTHATATLAN EMBER	KIRE, MIÉRT?
KASSZAKULCS	MAMAHOTEL
FERTŐZÖTT KIKELET	GYÓGYÍTÓK ALULNÉZETBEN
NÉNI	ZAVARTALANUL
NYUGGEREK	EPIZÓD
OSSOR	KIT ÉRDEKEL?
FORINTOS ÜGY	IDŐ ELŐTT
NE BÁNTSD A DOKTORT!	LISTAÁR
ÜCSÖRÖGJÉ!	ELBÍRÁLVA
NEM FONTOS EMBEREK	POLGÁRHÁBORÚ ELŐTT
A KIS HAMIS	EMBERSÉGKÁRTYA
SZINGLIVILÁG	SZEMETEK
SZÁZMILLIÁRDOK NEGYEDE	OLY SZOMORÚ
ZIMBABWÉBEN MÉG ROSSZABB	NÉPIDEGESÍTÉS
KORTALAN HÜLYESÉG	KISEMBERHARC
KALASNYIKOV	EMBERI MEGOLDÁS
MOSATLAN KEZEK	SENKIK DIADALA
LEVAJAZVA	PÉNZÉRT SEM
ÖTMILLIÁRD	SZAPORA FAJ
FÖLDÖNKÍVÜLIEK VACSORÁJA	LONDON
CÁFOLAT	EGYÜTT AZ ORSZÁG
SZILENCIUM	KÖRÖS-KERÜL
VICC	SZINGLIVILÁG
UNIÓS PARKOLÓ	KIDOBANDÓK
A NAGY ETETÉS	GIGAPIA
FOGY A MAGYAR	CSÁD ELŐTT
DR.	ANTROPOCÉN
ZAKLATÁS	ÖTLETROHAM
VÉRSZÍVÓ ÚTONÁLLÓK	APAVÁGY

Előszó

Első könyvem, a *Lopott éjszakákat* ötvenedik születésnapomra adtam ki. Magamnak, még inkább addigi és leendő olvasóimnak szánt ajándékként.

Két évvel később jelent meg *A szakállas angyal* című kötetem, ami után úgy éreztem kiírtam magamból mindazt, ami a nőikkel, férfiakkal, gyerekekkel, családokkal, mindennapjainkkal kapcsolatosan foglalkoztatott. A 2008-ban megjelent harmadik kötetem igazi újságírói mű, négy év jegyzeteinek termése, *Láthatatlan lények* címen. Az alcíme: „Nem haldoklunk, mi így élünk” mindent elmond témájáról.

Újságíró vagyok, huszonegy éve a velencei-tavi térségi televízió, a Tó Tévé főszerkesztője. Pályafutásomat evezős edzőként, majd vezető edzőként sportszakmai lapban közzétett próbálkozásaimmal kezdtem. Kezdőnek kissé túlkoroson, harminchat évesen kaptam meg az első komoly publikálási lehetőséget a Fejér Megyei Hírlaptól.

Írásaim ezt követően rohamtempóban jelentek meg a Hírlapon kívül az Új Tükörben, Nők Lapjában, Esti Hírlapban, Magyar Nemzetben, Népsportban, Nemzeti Sportban, Tallózóban, Népszabadságban, Fehérvári Hétfőben, Fehérvári Polgárban, és még mintegy további harminc kisebb-nagyobb lapban. A nyomtatott sajtóban legtovább a Vasárnapi Fejér Megyei Hírlapban és a Fehérvári 7 Napban publikáltam.

Dolgoztam szerkesztő-riporterként a Magyar Televízióban, a Duna Tévében, vezettem műsort a Danubius Rádióban és főszerkesztője voltam a Rádió 101 Gárdony elnevezésű helyi rádió-nak.

Most kisebb részben a Vasárnapi Fejér Megyei Hírlapban és többségében saját e-lapomban, internetes újságomban, a V-tóban (Vétó) közzétett jegyzeteim közül a leginkább időt állókat osztom meg a kedves olvasóval.

Szeretek írni, mert még mindig hiszek a leírt szó erejében. Ha Önt, igen tisztelt olvasóm, egyetlen írásom is elgondolkodtatja, vagy éppen vitába száll velem, már nem dolgoztam hiába.

Köszönöm, hogy olvassa könyvem.

Máté G. Péter

VÉCÉPAPÍR

Háromszázmillió dollár nem csekély összeg. Még a gazdag Amerikai Egyesült Államokban sem, ahol közel ekkora hiánnyal küzd Maryland állam Montgomery megyéje. A mintegy ötvenmilliárd forintnyi dollár magyar szemmel is figyelemre méltó summa, pedig állami költségvetési hiányok terén mi igencsak nagyvonalúak vagyunk.

Montgomery megye előjárói sok remek ötlettel rukkoltak elő a pénzsűke okozta fejfájásuk gyógyítására, tudhattuk meg a minap egy híradásból. Többek között például a megye börtönében őrzött rabok vécépapír fejadagját csökkentik a jövőben. A rabok, akik szórakozásként a vécépapírt rendeltetésszerű használat mellett a lefolyók eldugítására is felhasználják – pompás mulatságnak tűnik – a jövőben csak heti két-három tekerccsel gazdálkodhatnak majd.

Mindig izgalommal olvasom az amerikai híreket. Őszintén érdekel, hogy odaát miféle gondokkal küzdenek az emberek. Mert van a világnak nem egy szeglete, ahol az éhínség a legnagyobb gond, máshol a túlzott vécépapír-fogyasztás kergeti örületbe az állami büdzsé felelősét.

Elgondolkodtató, ha az amerikai példa szerint ennyire egyszerű csökkenteni egy állam, vagy megye költségvetését, miért okoz leküzdhetetlen akadályt a magyar vezetőknek mindez? Lehetőségük számtalan lenne.

Javaslom, vécépapírral egyelőre ne nagyon foglalkozzanak, hiszen egy-egy szegényebb magyar családban a marylandi fegyencek fejadagja csak álomnak tűnik, ahogy vélhetően a szállásolásukra, kosztolásukra szánt összeg is az, de hazai vezetőink legendás találékonysága segíthet majd.

Pénz helyett például bevezethetik az ígéretet, mint fizetőeszközt. Ezt a polgárok már úgyis megszokták. Vagy még jobb lenne, ha megtakarítanák a drága adó- és járulékszámítást, bér-számfejtést, az ezekkel foglalkozó szakembereket. Egy emberbarát jogszabály ugyanis kötelezhetné a honi cégeket, hogy minden munkatársuk keresetét havonta, teljes egészében utalják át az államnak.

Így aztán, ha a derék állampolgárnak nem jut pénze élelmiszerre, vécépapírra végképp nem lesz szüksége.

FEKETE

– Öntelten ül a zöld autójában, és lenéz mindenkit – méltatlankodott a középkorú férfi. – Fogalmam sincs mitől lett ennyire rátarti!

A fenti mondat a minap egy jólszituált úr szájából hangzott el, amikor észrevette egyik ismerősét elhaladni az úton a már említett színű járművével. Talán másként vélekedne, ha ismerné azt a tanulmányt, amit egy amerikai piackutató cég készített a közelmúltban. Az említett vállalkozás kutatásai szerint az autó színe sokat elárulhat tulajdonosának személyiségéről, lelkivilágáról.

A dolgozatból kiderül, míg a világos, meleg színeket inkább a magabiztossághoz, életvidámsághoz köti a tudatlan emberiség, addig a valóságban minden fordítva igaz. Az ilyen színű autók urainak, úrasszonyainak alacsonyabb önbecsüléssel, önbizalommal kell számolniuk.

Nem így a smaragdzöld és sötétkék járművekben autózóknak. Ők az átlagosnál is jobban bíznak magukban, hiszen a kutatás bebizonyította, a sötét tónusokat kedvelők nyugodtabbak, kedélyesebbek, míg a piros, narancssárga autókat választók – nem kellene másra gondolni, valóban gépkocsikról van szó – kevésre értékelik magukat, szeszélyesebbek, kedélyük hullámzó.

A piackutatásra szakosodott cég a megállapításait táblázatba is foglalta. Az egyik kimutatás az autó választott színe alapján határozta meg a tulajdonos önértékelését, míg a másik a színek alapján a gazdák kedélyét rangsorolta. A most újra divatosá váló fehér színű járművek tulajdonosai jelentik az abszolút semlegességet kedély és önbizalom terén.

A legizgalmasabb megállapítás a táblázat legalján található. Ebből ugyanis kiderül, a fekete autókat választók önértékelése az összes más szín kedvelői mögött messze a legutolsó helyen tanyázik.

A hazai utcaképek megszokott látványa a politikusokat, állami vezetőket szállító fekete járművek sora, vagy a hasonló színű, többnyire német márkákkal közlekedő „vállalkozók” szabályokat nem ismerő rohanása. A kutatás szerint önértékelésük siralmasan gyenge.

Nehéz a sorsuk, mert már mi is nagyon kevésre becsüljük őket.

VÉGZET

Hírügynökségek repítették világgá a szenzációs hírt: Peru és Brazília határán a fogyó őserdő mélyén új, eddig ismeretlen indián törzset fedeztek fel egy alacsonyan szálló repülőgépről. A légből készült fotókon három alak látható. Közülük ketten, vélhetően a férfiak, vörös festékekkel kenték be testüket, a hölgynek tartott harmadik személy teste szénfekete, csak a kézfeje és arca viseli természetes testszínét.

A hírek nyomán bizonyára már szervezik a valóban csak a tudomány oltárán áldozni kívánó tudósok csapatát, akik hosszú bozótvágo késeikkel és még néhány nagyon fontos tárggyal, például üveggyöngyökkel felszerelve indulnak hamarosan az Amazonas őserdejébe, hogy megkeressék az indiánokat, és tudományos kutatásokat végezzenek rajtuk.

Velük érkezik majd számtalan baktérium és vírus, amivel a kis létszámú törzs tagjai eddig nem találkoztak. Gyorsan átesnek majd az első hasmenésen, influenzán, soha nem tapasztalt nyavalyákon, amiket természetesen a jóságos kutatók majd a XXI. századi gyógyszerekkel segítenek elmulasztani.

Innen aztán már nincs megállás. Először csak egy kis repülőgép leszállásához építenek parányi repteret, majd jönnek a kereskedők, viszkíarusok, földvásárlók. A ma még a nagyvilágról mit sem tudó és emiatt sorsukkal vélhetően nagy elégedettségben élő indiánok hamarosan a pénz, ruhák, italok és E-betűs adalékokkal teleszórt ételek bűvöletében kergetik a földi boldogságot.

Az új földtulajdonosok meg kiirtják az őserdő még megmaradt érintetlen területeit, hogy autópályát építsenek a felfedezett indiánokhoz, elvigyék nekik a kultúrát, és persze kiaknázzák a természeti értékeket, az idegenforgalom kincseit.

Végezetül, amikor már kialakult az intrikai, irigység, a tulajdonlási vágy, vagyis végképp tönkrement e nyugalomban létező egyszerű emberek élete, megjelennek a politikusok, hogy helybe vigyék az indiánok számára még hiányzó társadalmi ideológiákat, és szavazatokat szerezzenek maguknak.

Tökéletes beteljesedés. Az lesz ugyanis a pillanat, amikor a most felfedezett törzs végképp eltűnik majd a Föld színéről.

ZÉRÓ

A kisváros polgármestere zéró toleranciát – semmi tűrés, elnézés – hirdetett a szemtelőkkel szemben. Éppen ideje volt, hiszen a sokak által kedvelt velencei-tavi települést a hétvégéken előnti a szemét.

Vasárnap este a nyaralótulajdonosok egy vélhetően kicsi, de maga után koszos nyomot hagyó része akkurátusan nejlonzacskóba gyömöszöli a megmaradt ételét, italos üvegeit és még számtalan, a szórakozás, kikapcsolódás elengedhetetlen fogyóeszközének maradékát, majd elhelyezi csomagját valamelyik parkban, sétányon.

Szinte látom magam előtt az esetet: a sötétben izgatottan, adrenalintól fűtötten lapuló szemtelő óvatosan leteszi kis pakkját kedvenc helyére. Éjszaka meg jönnek a kutyák, macskák, aztán szépen nekiállnak, kibontják a batyukat a maguk módján, eledel után kutatva. Reggelre a kisváros fürdik a szemétben.

A település már korábban rendeletet alkotott arról, hogy nem csak az állandó lakosok ingatlanjaira, de a hétvégi házakra is kötelező, ha nem is egyforma mértékben, a hulladékszállítás megfizetése. Így aztán messzemenően érthetetlen a lopva kirakott csomagokkal való fáradozás. Elvinnék azokat hivatalosan is az illetékesek.

Csak szurkolni lehet a kisváros vezetőinek, hogy sikeresek legyenek, de a szemtelők, másoknak károkat okozók valahogy mindig lépéselőnyben vannak a becsületes emberekkel szemben.

Manapság egyre többször emlegetjük a zéró toleranciát. Van már meghirdetett hasonló akció a közlekedésben, az adóelkerülésnél, az egészségügyi járulék be nem befizetésre. Többnyire halvány sikerrel.

Számtalan területe lenne még mindenapjainknak, közéletünknek, ahol ugyancsak „semmi elnézést” hirdethetnénk. Ilyen terület az átverések, megalázások, semmibevevések, kizsigerelések világa, hogy egymás megőrzéséről már ne is beszéljünk.

Véletlenül se felejtjük ki a sorból a politikát, hiszen a politikusi tettek már-már alig kibírhatóak, nem beszélve eredményeikről, amelyek többnyire alulról ütik a nullát.

Részünkről ez is egyfajta zéró tolerancia. A semmi tűrése.

MUZSIKASZÓ

– Szeretni bolondulásig...

Az előkelő étterem különtermében, ahova a baráti társaság egyikük népnapját megünnepelni gyűlt össze, az egy szem zenész a maga szintetizátorával és mikrofonjával uralta a hangulatot. Az egymást régen látott nők és férfiak örömmel tárgyalták volna meg élményeiket, örömeiket, de a zene és az ének minden szót elnyomott.

Bizonyára sokan tapasztalják, hogy nyilvános helyen, éttermekben, zenés, táncos összejöveteleken, bálokon, a társasági élet, a beszélgetés jószérével megszűnt. Aki abban reménykedik, hogy egy ilyen rendezvényen majd társadalmi életet él és barátaival, ismerőseivel társalog, jobb, ha felhagy e reménnyel, vagy kimegy az utcára.

Egykor telente a bálók, nyaranta a kerthelyiségekben a zenés vacsorák, partik erősítették a társas kapcsolatokat. A halkán szóló hegedű, gitár, vagy zongora, a kellemes hangulatot biztosító énekes, már csak az idősebb generáció emlékezetében él. A mai zenészek ugyanis azt hiszik, akkor jó a műsoruk, ha az fülsértő, s nem csak a tányérzőrgést, nevetést, de az emberi szót is számúzi a helyiségből.

A minap egy nagy rendezvénysátorban még a rendező parancsszavával sem lehetett halkabb muzsikálásra bírni az öttagú együttest. Szerintük ugyanis mindegyik hangszernek és az éneknek is tisztán kell szólnia ahhoz, hogy megfelelő színvonalat biztosítsanak a nagyérdemű közönségnek. Ehhez pedig hangerő kell. Az már más kérdés, hogy az ott ülők egy része halláskárosodástól tartva idő előtt hagyta el a rendezvényt.

A már említett névnapi ünnepségen, az egyébként valóban jól éneklő, zenélő muzsikus akkor kapta a legnagyobb tapsot, amikor szünetet tartott. Persze mindezt közel sem a már oly nagyon vágyott csendnek, sokkal inkább művészetének tudta be, pedig csak örültek a jelenlétük, hogy végre szót cserélhetnek asztalszomszédjaikkal.

Lenne olyan helyzet, amikor a hangos muzsikának még örülnék is. Mondjuk ősszel, a parlament első ülésnapján, amikor újra kezdődik majd az egymást gyalázó szócsata, például a házelnök csengettűszavára felharsanna a mindent elnyomó zene.

– Szeretni bolondulásig...

LICITÁLT ÉLET

Ian Usher válása után döntött úgy, hogy megszabadul mindentől, ami volt nejeire emlékezteti. Lakását, ingóságait, baráti társaságát, sőt, állását is árverésre bocsátotta – olvastam minap az egyik hírportálon. Az internetes újság arról is beszámolt, hogy a brit alattvaló erősen csalódott az aukció végén, hiszen kevéske összeget, mindössze ötvenhét és félmillió forintnak megfelelő fontot kasszált teljes életéért.

Sok honfitársam sóhajthat fel irigykedve a hír hallatán, mivel a több mint félszáz millió forint bizony komoly újakezdési alapot jelentene mifelénk. Mert valljuk meg, többségünk teljes életéért – feleséggel, vagy éppen férjjel együtt – aligha adna valaki is ekkora összeget.

Ahogy olvastam, ha a férfi egyenként vált volna meg háromszobás lakásától, autójától, motorjától, jet-skijétől, ejtőernyős felszerelésétől, állásától, vélhetően sokkal jobban járt volna, de nem volt türelme az aprólékos munkához. Vigyék, ha vinni akarják – gondolhatta – és lábon eladta addigi életét.

Persze annak csak a személyi-vagyoni részét, mert szerencsére Ian még most is él és a kapott összegből izgalmas külföldi utakat tervez magának. De vajon hogyan történne mindez mifelénk, ha egyáltalán megtörténhetne?

Usher úr magyar megfelelője az árverés előtt jobb, ha végiggondolja mije mennyit ér? Mert ott az ő kifizetetlen lakása szépen növvő közüzemi számláival, sokéves hitelre vett autója, ugyancsak kölcsönökből vásárolt bútorai, éhbér-közeli állása, és minden vagyonának felét követelő elvált felesége. Kötve hihető, hogy tömegesen alkuszna majd emberünk évtizedek alatt összerakott életére.

Persze a brithez hasonló vállalkozó szellemű magyar árverezők helyzete azért nem teljesen reménytelen. Ők is sok mindent áruba bocsáthatnak életükből, igaz, más lesz a kínálat, mint a világ boldogabbik felén.

Legtöbb honfitársunk felajánlhatja soha el nem fogyó mindennapi stresszét, zaklatottságát, naponta újraképződő bosszúságait, a közélet tisztaságába vetett bizalmatlanságát, embertársai közönyét, jövője kilátástalanságát. Aztán kezdődhet a licit.

„Élet, csak kalandvagyónak” jeligré.

PÉNZ A POCSÉKBA

– Ott tartunk, hogy ma egy nyugdíjas hölgy évekre meg tudja akadályozni sokmilliárdos beruházások elkészítését, milliárdos károkat okozva ezzel az országnak – panaszkodott minap valamelyik rádió reggeli műsorában egy szakember.

A szakértő mindezt annak az állami számvevőszéki jelentésnek a nyomán mondta el, amiből kiderült, pazarlóan, feleslegesen épült meg a Kőröshegyi völgyhíd és az M8-as autópálya Duna-hídja. El ne felejtjük, az M8-as sztráda tervei ráadásul majd talán 2015-re készülnek csak el, de a híd a szükségesnél jóval több pénzből már áll.

A szervezet vizsgálatából kiderült, hogy a 2007-re tervezett autópálya-átadások közül egy sem történt meg, ráadásul a beruházói költségeket sem tervezték megfelelően a sztráda-építésekénél. Összefoglalva: irdatlanul sok pénz ment pocsékba.

A hozzáértők szerint mindez azért van így, mert míg egyes területeken az említett nyugdíjas hölgy bejelentéseivel, tiltakozásával, egyet nem értésével sokáig elodáztatja az építkezést, a sok – beton, hídépítő, aszfaltozó és még ki tudja hányféle – lobbizására legalább azt megépítik, amit már nem tudnak megakadályozni a nyugdíjas hölgyek, zölkszervezetek, önkormányzatok, továbbá a mindenki és minden új ellen tiltakozók.

Persze a képlet nem ennyire egyszerű. Számptalan kistelepülés egyetlen kitörési lehetősége a földjeiken átfutó autópálya, aminek építéséhez csak akkor adnak engedélyt, ha náluk is lesz százmilliókba kerülő lehajtó, vagy ha ilyen-olyan fejlesztési pénzekkel támogatja a települést az építető az állam.

A szakemberek szerint valóban lehetne olcsóbban utat építeni, ha nem utasítanak vissza a különféle terveket az érintett települések, de tettük érthető, hiszen sorsuk jobbítását remélik az arra futó sztrádától.

Ilyen a demokrácia, szokták mondani, pedig vannak esetek, amikor a köz céljait, érdekeit szolgáló állami beruházásoknak mindenkinek felett elsőbbséget kellene élvezniük. Közéletünk minden területén olyan jogszabályok kellenének, amelyek mindig a többség érdekeit szolgálnák. Sokat megtakarítanánk közös pénzünkéből.

Amit aztán az arra hivatottak majd elpancsolhatnak máshol.

JOGSI

Jogosítványszerzésre kötelezhetik az orosz kerékpárosokat, már amennyiben az Állami Duma – nem a magyar locsogásról, hanem az orosz parlamentről van szó – elfogadja a javaslat előterjesztését, röpitette világgá a figyelemre méltó hírt az egyik hírügynökség a minap.

A törvénytervezet előterjesztői szerint egyre több az olyan közúti baleset, ami a biciklisták hibájából történik. A leggyakoribb ok, hogy a kerékpárosok kaptatosan – olykor éppen „csont-részezen” – pattannak nyeregbe, állítják az orosz képviselők.

A közúti közlekedés szabályait nemhogy ittasan, de többnyire színjőzanul sem tartják be orosz drótszamarazók. Az már csak hab a tortán, hogy a kerekezők sokszor csak egy kézzel fogják a kormányt és ráadásul ügyességi mutatványokat is bemutatnak az utakon – olvasható az egyik orosz hírportálon megjelent hírben.

Nem egyedi a probléma. Aligha kell ahhoz a távoli Oroszországba menni, hogy részeg kerékpárost lásson a magyar polgár. Elég egy kicsit autózgatni, megtenni néhány izgalmas kilométert az alsóbbrendű hazai utakon és máris megértjük a közlekedési globalizációt, sőt, ha már idegen kifejezéssel élünk, mehetünk tovább is, az internacionalizmust. Ugyebár, mint azt korábban oly szépen megtanultuk, ez minden nép egyenlőségét jelenti.

A részegen történő kerékpározásban ez tehát már meg is valósult. Azon azonban érdemes elgondolkodni, vajon még kiknek kellene jogosítványhoz kötni a működésüket?

Gondolatban végigszaladva a szakmákon, feladatokon kiderül, jószerével minden tevékenységhez előírás a végzettség, a vizsga. Nem vezethet az ember autót, műtétet, iskolai osztályt, gyárat, vagy sportmérkőzést odaillő engedély nélkül. Hamar kiderül, talán csak országot, egy népet lehet vezetni elegendő tudás és vizsgákon alapuló jogosítvány hiányában.

Milyen nagyszerű is lenne, ha politikusaink mielőtt vezetni kezdenének – mármint bennünket – egy kőkemény, elfogulatlan és főleg pártatlan bizottság előtt vizsgáznának tudásból, rátermettségéből, emberségéből, a vezetettek iránti elkötelezettségéből.

Valószínűleg a többségük még kerékpárra sem kapna jogosítványt.

ÉLET A DOBOZBAN

– Töltés kétszázra! Hátra!

A sok évadot megért Vészhelyzet című egészségügyi szappanoperában adásonként többször is felharsanó szakszavak jutottak minap sok ember eszébe. Az edzés közben tragikus hirtelenséggel elhunyt olimpiai- és világbajnok kenus halála okán többen felvetették: talán minden másként alakul, ha kéznél van egy életmentő defibrillátor.

Orvos barátom Monacóban járt egy kongresszuson, ahol városnézés közben meglepve látta, hogy az utcákon pár száz méterenként oszlopokon állnak az automata defibrillátorok. A két, vasaló-kinézetű tárgyat a televíziónézők jól ismerik. A filmekben az orvos a beteg mellkasára helyezi a fémtalpú szerkezeteket, majd egy elektromos ütést mér a paciense szíve tájára.

Az eszközt egyszerű használni, különösen azért, mert a doboz kinyitását követően automata hang igazít el a tennivalókról. A gyorsaság és a kéznél levő technika, párosulva a rászoruló iránti segítőkészséggel, emberéleteket menthet. Egyelőre a monacói utcákon.

Magyarországon, az adatok szerint, minden harmincadik percben meghal valaki hirtelen szívhalálban. A betegek közel egyharmada nyilvános helyen lesz rosszul, újraélesztésükre az első tíz percben van a legnagyobb esély. Az esetek jelentős részében segíthetne az azonnal rendelkezésre álló automata defibrillátor.

De vajon mi lenne a sorsa a hazai utcákon elhelyezett életmentő szerkezeteknek? Az első körben, a színesfémtolvajlás üzletágában érdekeltek vetnének szemet rájuk, majd ha ebből a szempontból értéktelennek bizonyulnának, hamar jönnének helyettük a second hand biznisz művelői és szerelnék le a piacon másodkézből is jól értékesíthető darabokat.

Véljük, hogy a technika fejlesztői mindegyre gondoltak és a fentiek szerint nem lenne érdemes lelopni az eszközöket. Gyorsan előkerülnének hát a műgyűjtők, és a kétkezi rongálók. Ha az életmentő készülékek a gyűjtögetők szenvedélyét még túl is élnék, előbb falfirkák lepnék el a tároló dobozokat, majd egy idő után már csak a két elektróda árva vezetékai lógnának világ csúfjára a szétbarmolt műszerekből. S, hogy mindez nem túlzás, elég csak az utcai telefonokra gondolni.

Hirtelen szívhalállal így egyelőre csak a közeli Monacóban érdemes kísérletezni.

MÉREG

Mostanában meglehetősen rosszul alszom éjszakánként. Nem elég, hogy a nappal felizzott falak alvásom idején ontják rám a meleget, vagy a sok izgalom, vajon reggelre ébredve milyen éremmel gazdagodott Pekingben az olimpiai csapat, most még itt van nekem a Mars is.

Jó ideje reménykedem ugyanis, hogy minden földi bajunkra egyszer csak megoldást jelent majd, ha az emberiség azon része – ide tartozom én is – amelyiknek végképp elege lett a lenti bajokból, könnyen, gyorsan átköltözhét a vörös bolygóra, ahol egy békésebb környezetben új életet kezdhet.

Mindehhez alig kell valami. Néhány nagyteljesítményű és gyors űrhajó, meg elszántság a költözők részéről. S, hogy ki ne felejtsem a sorból, még kell azért odafent egy kis élhető környezet is, aminek éppen földi fogytán települnék át néhányan a nagy golyóbisra.

A minap komolyan megörültem az információnak, miszerint a bolygó felszínét kutató Phoenix szondának sikerült megerősítenie a víz jelenlétét a bolygó közegeiben. Gondoltam, innen már csak egy lépés az utazás, de aztán jött a lehangoló hír, az élet kialakulását gátló vegyületet talált a Marson az amerikai szonda. Korábban abban bíztak a kutatók, hogy táp-értékben gazdag anyagokat találhatnak, ehelyett a perkolat nevű, erősen oxidáló hatású, az élet keletkezése szempontjából nem éppen kedvező vegyületet lelték.

Miután a modernkori Magyarországon szocializálódtam, jókorán hozzáedződhettem a hírek és cáfolatok kusza szövevényéhez, s így már egyik sem okoz komoly egészségkárosodást számomra. Persze csalódottságom így is óriási. Mert micsoda nagyszerű érzés is lett volna félévnyi utazás után kilépni a Mars nevű, ember nem lakta, éppen ezért békés bolygó felszínére!

Most aztán itt ragadtam jó időre. Talán bíznom kellene az amerikai, orosz, vagy éppen kínai kutatókban, akik egymással versengve mihamarabb kiderítik majd valamelyik másik bolygóról, hogy van víz, levegő, lehetőség az életre és ráadásul egy csepp méreg sem szennyezi a fenti „földet”. Azt meg legfeljebb majd viszünk magunkkal. Mármint mérget.

Mert a rosszindulat, harag, irigység úgylis ott lesz a poggyásunkban. Elvégre ettől vagyunk emberek.

JÓSLAT

– Ha így élünk továbbra is, talán negyven évig lesz elég a világ kőolajtartaléka – hangzott el minap a lehangoló megállapítás az egyik rádió gazdasági híradásában.

Szakértők egymással versengve találgatják, mennyi fekete arany lehet még a föld alatt. A fenti jóslat csak egy a kőolajlottók tippjei közül. Abban azért valamennyi szakember, tudós, közgazdász egyetért, hogy aligha lehet már fél évszázadnál tovább olajszármazékkal hajtott járművekkel furikázni a Föld nevű sártekén.

Fogy az édesvíz is, halljuk nap, mint nap és, hogy a helyzetet jobban értékeljük, nem árt, ha tudjuk, nemrégiben a szépséges Barcelonába már tartályhajók vitték az ivóvizet más, vizesebb tájakról. Ráadásul sokféle éhínség fenyeget, mert a fogyó kőolaj és az édesvíz mellett hirtelen kevés lett az élelmiszer is.

Érzékeny lelkületű ember ilyen hírek láttán dobja szemébe a napilapot, ha egyáltalán még olvas ilyent, némítja el a rádiót, tévét. Mert ha mindezt komolyan veszi, hát azonnal fordulhat is orvosához, gyógyszerészéhez.

Pedig komolyan kell venni, mert vitathatatlanul pazarló világban élünk. Pocsékoljuk kincseinket, ha a szomszédos élelmiszer boltba pár perces gyaloglás, vagy kerékpározás helyett kocsival indulunk bevásárolni, ha teli kád fürdővízben mossuk le napi tevékenységünk porát, feleslegesen égetjük a villanyt és a gázt, vagy éppen háromszor annyi élelmiszert halmozunk fel a hétvégére, mint amennyit egyetlen gyomorral képesek leszünk elfogyasztani.

Manapság a birtokolt földi javak mennyisége, a naponta megjelenő újdonságok megszerzésének kényszere határozza meg az egyes emberek önbecsülését. Legalábbis a fejlett társadalmakban.

A harmadik, vagy negyedik világ országaiban tengődő tömegek nemigen foglalkoznak a fogyó kőolajjal. Ott, ahol a falat kenyér, a korty víz már gazdaggá és elégedetté teheti az embert, mások a napi problémák.

Jó lenne hát időben felfigyelni a vészjelzésekre, mert ha minden így megy tovább, meglehet, negyven, vagy akárhány év múlva bennünket, európaiakat is csak egy cseppnyi víz, megkaparintott harapásnyi eledel tesz majd boldoggá.

LAJOS, A BOLTOS

„Bebizonyosodott, hogy jogos volt a lakosok tiltakozása, mert amikor ellenőrzést tartottunk, akkor is bejött egy hajléktalan, akit a bolt üzemeltetője kiszolgált...”

A fenti sorok valóságosak és gyanítom, az eset az országban bárhol megtörténhetett volna. Egy lakótelepi kisboltról van szó, a környéken az egyetlenről, amelyik éjjel-nappal a lakosság szolgálatában állt, udvarias, segítőkész kiszolgálással. A környékeliek csak azzal nem tudtak kibékülni, hogy Lajos, a boltos, segítette a hajléktalanokat.

A valóban nem éppen ápoltságukról és kifejezetten pallérozott stílusukról híres hajléktalanok időnként összegyűjtötték a környéken fellelhető üvegeket, amiket Lajos aztán beváltott és az értékükért cserébe ételt, vagy ha úgy kívánták, hát italt adott a rászorulónak.

Az utóbbiból származtak a bajok. A hajléktalanok esténként Lajos boltja körül telepedtek le, ott ettek, ittak, természetesen szemeteltek, és ami a legfőbb bűnük volt, kis és nagy dolgukat is ott végezték el. Végezték volna otthon is, de nincs otthonuk. Ezért hajléktalanok.

Lakossági bejelentésre vonult ki az önkormányzat illetékes ügyintézője, aki a bevezetőben leírt épületes sorokat róttá a jegyzőkönyvbe, és Lajos boltost kis üzletének azonnali bezárására kötelezte.

Most hosszasan értekezhetnénk az esélyegyenlőségről, emberségről, toleranciáról, meg minden egyébről, ami azt bizonyítja, hogy ezt az országot együtt érző emberek lakják – a politikusokon kívül – akik odafigyelnek embertársaikra és segítik őket, ahogy csak tudják. Ehelyett inkább kirekesztésről, hátrányos megkülönböztetésről kell az eset kapcsán beszélni.

Valóban nehéz elviselni a piszkos, szagos, zajos, olykor lopó, kellemetlenkedő embereket, de talán fel kellene tennünk nekünk, nem hajléktalanoknak a kérdést, hogy vajon tudunk-e tenni valamit az érdekükben?

Az esethez még csak annyit: a vizsgálat idején a boltba betévedt és a jegyzőkönyvben bizonyítékként említett hajléktalan kinézetű embert a környékeliek jól ismerik. Lakással rendelkező úrról van szó, csak úgy néz ki, ahogy a hajléktalanok.

Ezután kik következnek? A kopasznak, törpének, vagy kövérnek látszóak?

LEBBENŐ FÜGGÖNY

– Nincsenek titkolt dolgaim, de mégiscsak zavar, hogy ahányszor hazamegyek, vagy indulok otthonról, a szemben lévő ház ablakában lebben a függöny – dohogott a negyvenes, jól szituált úr az étterem szomszéd asztalánál. – Tudom, hogy a szomszéd ott áll és figyel.

Nem ritka eset ez vidéken, kertvárosban, de aki lakótelepen él, az is ismeri a neszeket, amelyeket az ajtónak támaszkodó, kukucskálóra illesztett szemű nézelődők szöszmötölése okoz. Az utcákon megállíthatatlanul szaporodnak a térfelügyelő-kamerák, ahogy egyre több hivatalban, üzemben is mini kamerák figyelik az alkalmazottak minden pillanatát.

Megfigyelnek minket és mi is megfigyelünk másokat. Ki a szomszéd lányát, más a fiúját, megint mások meg másokat. Aztán együtt figyelünk azokra, akikre addig még nem figyeltünk. Mostanában a megfigyelők megfigyelőinek is a megfigyelése zajlik.

Nincs ezzel semmi baj, hiszen aki nem jár bűnös utakon és takargatni valója sincs, annak aligha akad oka az aggodalomra. Vannak persze velünk élő fóbiáink is. Egy magasan képzett ismerősöm szerint például környezetében minden harmadik ember besúgó volt, és úgy véli, többségük ma is jelent. Valakiknek, valakikről. Hogy mit lenne érdemes ma jelenteni az átlagemberről, nem tudom, hiszen életünk, részben a minden rendű, rangú figyelők megfigyelésének is köszönhetően, nyitott könyv.

Ilyen furcsa, megfigyelős világban élünk. A többséget mindez nemigen zavarja, mint ahogy a politikusok gyermekleg lehallgatósdiája is alig érdekel józan értelmű embert. Játsszanak csak nyugodtan, ha közben fejlődik az ország, gazdagodnak az emberek, mert nyugat-európaiak a bérek, alacsony az adók, a megélhetési költségek, alig van infláció és munkanélküliség.

De tudjuk, hogy nem így van. Éppen ezért odafönt nem megfigyelni, lehallgatni, sokkal inkább egymással beszélni kellene. Többre jutnánk valamennyien.

PÁRNACIHA

– Te mit csinálsz a pénzeddel – kérdezték egymást manapság a bizalmas ismerősök, családtagok. – Bent hagyod a bankban?

Napjaink nagy kérdése, hogy mi tegyenek az emberek megtakarításaikkal, könnyen, vagy verítékkal megszerzett pénzüikkel? Már persze akinek van. Ha ugyanis a politikusok egy részét hallgatjuk, teljes elszegényedés, nyomor, vagyonvesztés réme kúszik szemünk elé, miközben a Magyar Nemzeti Bank honlapján olvasható tanulmányból kiderül, bizony van mit féltetni a magyar lakosságnak a mostani pénzügyi válságtól.

A dolgozat szerint nekünk, közel tízmilliónknak összesen vagy 65 ezer milliárd – tehát fejenként hat és félmillió – forintnyi vagyonunk van, aminek kétharmada ingatlanokban áll. Egy 2006-os adat szerint a lakosság pénzügyi tartaléka meghaladta a tizenháromezer milliárd forintot. Igaz, azóta két munkás év telt el, ez az összeg mára jócskán csökkenhetett.

De maradt is. Fejenként több mint egymillió, amit most féltetni kell. Polgártársaink közül persze akadnak szép számmal nincstelenek, rájuk a pénzügyi válság talán még nagyobb súllyal nehezedik majd, hiszen maradék munkájukért, cseppnyi fizetésükért, vagy éppen segélyükért aggódhatnak. Sokan ugyanakkor felhalmozott vagyonuk sorsa miatt alszanak mostanában rosszul.

Bízni esetleg abban lehet, hogy a nagyhatalmak, a gazdasági, pénzügyi multik nemigen akarnak egy 1929-es világválsághoz hasonló krízist újra megélni és talán tanultak is a majd' nyolc évtizeddel ezelőtti történetekből. Sokkal veszélyesebbek a kicsinyes hazai acsarkodók, akik pozíciójukat féltve, összefogás helyett most is csak a másik lejáratásán dolgoznak. Kerül, amibe kerül.

Nehéz okosnak lenni, az emberek manapság nemigen ismerik pénzük megóvásának helyes technikáját. Van, aki továbbra is hisz a bankjában, más már-már veszni látja befektetett vagyonát, és akad, aki szép csendben otthon bújtatja pénzét a párnacihában.

Pár napja mintha a politikusok némelyike is elővette volna a józan eszét a válság megoldása érdekében. Többen, közöttük a pénzügyminiszter is megnyugtatták a lakosságot.

Sokan ekkor kezdtek igazán rettegni.

ÉLJ HITELRE!

– Te tudtad, hogy fél Amerika egyhavi fizetésre van attól, hogy hajléktalan legyen?

A kérdés egy amerikai krimisorozatban hangzott el a tévében a főszereplő rendőrhölgy szájából. A beszédtema a hajléktalanok sorsa volt, és mint a kérdésből kiderült, a szabadság, pénz, üzlet, korlátlan hitelek és lehetőségek hazájában is bárkiből lehet nincstelen.

Nem csak Amerikában, de pár nappal ezelőttig idehaza is javában öntötték ránk a tévék, rádiók, nagy példányszámú újságok a bankok kihagyhatatlanul jönnek tűnő hitelajánlatait. Legyen lakásod, jó autód, mindened, mert van hiteled!

Itthon már nullaszázalékos kezdőrészletre lehetett autót venni, kölcsönt kapni mindenre, amit csak szem száj megkívánt. A csábítás hatalmas volt, a csalódás nem kevésbé. Különösen akkor, amikor kiderült, a kölcsönnek szerencsés esetben csak másfélszeresét, de olykor közel kétszeresét kellett visszatörleszteni.

Mindez már a szép múlté. A hitelválsággal kezdődött pénzpiaci világválság, pontosan az „élj hitelre” módszert kérdőjelezi meg. Mert nem csak a mindeddig stabil gazdasággal rendelkező Amerikában volt veszélyes, ha kimaradt egyhavi bér, ha rövid időre fizetéképtelenné vált a polgár, de itthon is rengeteg baljóslatú kérdést vetett fel a mérhetetlen eladósodás.

Sokan csak úgy jutottak saját otthonhoz, ha teljesen kiélezve helyzetüket, az utolsó szabad fillérükre is hitelt vettek fel. Évtizedekre eladósodva, nap mint nap munkahelyük esetleges elvesztése miatt aggódva, ami akár a hajléktalanság rémével is fenyegethetett. Mellettük megszámlálhatatlanul sokan autóra, házi mozira, tengerparti utazásra vagy éppen karácsonyi bevásárlásra kértek és kaptak hitelt.

A leleményesebbek devizában igényelték, mert kisebb volt a kamat, biztosabbnak tűnt a pénz. Most meg tanácstalanul tárja szét szakember, adós a kezét, mert hát ugye ki gondolta volna, hogy ilyen válság is megeshet.

Vajon a bajba jutott adósok tömege láttán akad-e valaki, mondjuk egy politikus vagy bankár, aki legalább egy kicsit is szégyelli magát?

ÚJRAKÖTVE

– Ne haragudjon uram – nézett rám sajnálkozva a közismert biztosító munkatársa – önnek nem jár a kedvezmény, mert már régi ügyfelünk.

A mind több ügyfél megszerzése érdekében folytatott nagy piaci versengésben a szolgáltatók azzal csábítják magukhoz az új partnereket – kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról van szó – hogy számukra a régi ügyfelekkel szemben jelentősen olcsóbban kínálják a biztosítást. Bizonyára az emberi lustaságban bíznak, abban, hogy a már megkötött szerződést néhány ezer forint haszonért nem bontják fel a régi biztosítottak. Sokat kell várni, nagy az adminisztráció, meg a macera, marad úgy, ahogy van.

Persze időnként nem árt felülemelkedni a kényeztető lustaságon. Erre hívta fel a figyelmet az egyik internetes újság munkatársa. Körbenézett a biztosítópiacon és azt látta, hogy ha egy régi ügyfél felbontja korábbi szerződését majd ugyanott azonos mód újat köt, több ezer forinttal jobban járhat.

De nem csak a biztosítótársaságok ilyen furcsa szemléletűek. A hazai piacvezető kommunikációs cég nemrégiben drágábban akarta adni nekem az internetszolgáltatást, mint azt az új belépők megkaphatják. Amikor jeleztem, hogy az interneten túl a vezetékes és mobiltelefonom előfizetése után is nekik utalom havonta a pénzemet, emiatt elvárom, hogy legalább annyi megbecsülést kapjak, mint az, aki még egyetlen fillér hasznót sem hajtott a cégüknek, igényemmel komoly fejtörést okoztam.

Pár nappal később visszahívtak, és örömmel újságolták, hogy a főnökök döntése értelmében megkaptam az újakat illető kedvezményt. Nem mulasztották el ugyanakkor közölni, hogy ez kivételes eset a cégüknél.

Azt hiszem, e két példa nem számít ritkaságnak. Valamilyen rosszul felfogott üzletpolitika miatt telefontársaságok, bankok, különféle szolgáltató cégek az ügyfélkör bővítését tartják elsődleges szempontnak, közel sem áldozva annyi energiát a régi ügyfelekre, mint amennyit azok megérdemelnének.

A biztosítónál egyébként felmondtam a sok éve meglévő szerződésemet és azonmód újat kötöttem. Ugyanott. Anyagilag jobban jártam, de a biztosító is örülhetett, mert új ügyfélhez jutott.

Végül is mindketten azt hisszük, hogy jó üzletet csináltunk. Vagy mégsem?

ÍGÉRET FÖLDJE

– Látja – mutatott a napilap címlapjára a hatvan körüli férfi a bevásárlóközpont újságárus standjánál – ezt olvasom, hallom gyerekkorom óta. Csak két nehéz év jön, aztán itt a fellendülés.

A fél évszázadnál többet élt emberek ifjúkorában a három- és öt éves tervek valóságtól távoli sikerjelentései virítottak az újságok címlapjairól, folyamatosan ömlöttek a propaganda-szólamok az Orion néprádiókból, Törpeszuperekből. Akkoriban még valahogy el is hitte a többség mindazt, amit mondtak neki, hogy egy, vagy két év múlva minden jó lesz, még ha sokan gyanították is, hogy nem igaz. Végére is a mai közép és időskorúak csak tapasztalatlan kisserácok, jóhiszemű fiatalok voltak azokban az években.

De később sem javult a helyzet. Ha fizetésemelésről ábrándozott a létező szocializmus dolgozója, máris felhangzott a jól ismert szöveg. Ez az év még nehéz, de aztán majd – fentről megígérték – talán javítani tudjuk a bért is.

Valahogy sohasem lett igazán jobb. Teltek-múltak a három és öt évek, meg a „csak ezt a két évet kell kibírni” időszakok, ami után újabb egynéhány kibírandó év fenyegető jövőképe rémlett fel.

A rendszerváltás bizakodóvá tett sokakat. Hátha most tényleg igaz lesz, hogy csak ezt az egy, vagy két évet kell talpon kibírni és majd a mi bérünk is olyan magas lesz, mint nyugatiaké, nekünk sem kell nagyobb hányadot adóznunk jövedelmünkéből, mint a fejlett világ polgárainak és nem kell két, vagy három másodállást vállalnunk ahhoz, hogy boldoguljunk. Az is jó lett volna, reméltük is, hogy így lesz, ha újkori adórendszerünk nem ösztönöz megélhetésünk, pusztá létezésünk érdekében a törvényesség határait feszegető ügyeskedésre.

Persze mindez nem így történt. Keményen tartja magát az időről, időre felreppenő biztató szöveg. Csak ezt a két évet kell kibírni! Kár, hogy a világ nem vesz tudomást erről. Most a recesszió, máskor meg más nehezíti a mindenkori rosszból kilábalást. Vélhetően egy, vagy két nehezebb év a többség számára még kibírható, elviselhető lenne, de mindez tízszer, hússzor egy emberélet alatt?

Azért ez így már egy kicsit unalmas!

ÖKÖLSZÓ

– Meg kell tanulni egymással beszélgetni – mondta a kilencvenes évek elején több pártot is megjáró képviselő – mert a beszélgetésnek technikája van.

Az egykori honanya, ma társadalomkutató, valamelyik kereskedelmi rádió délelőtti adásában mondta mindezt a parlament egyik pártja korábbi elnökének. A politikai pályafutása befejezésének szándékát már korábban bejelentő politikus ugyanis mostanában rádiós műsorvezetőként is tevékenykedik.

Mindkettőjüknek igaza volt, amikor egybehangzóan állították, nem elég, ha egy fórumon, vagy bármiféle hivatalos összejövetelen a meghívott képviselő, egy terület szakértője, vagy éppen a résztvevők egyike magához ragadja a mikrofont, és hosszan fejtegeti saját tevékenységét, az ellenfél gyengéit, baklövéseit és csak beszél és beszél. Az egykori neves politikus-asszony ma már tudja, a beszélés és a beszélgetés között igencsak jelentős a különbség.

A rádiót hallgatva egyetértettem velük, kár, hogy időközben eszembe jutottak esetek, amikor a közel másfél tucatnyi évvel ezelőtti korszakban e két jeles és most egymással pompásan szót értő egykorvult politikus hivatalosan még véletlenül sem beszélgetett egymással.

Az e témában könyszerzőként is jeleskedő kutatóasszonynak ugyanakkor igaza van. Mindannyian számos példát tudnánk felsorolni az egymással beszélgetni tudás hiányára. A „köcsög” megszólítással, vagy éppen szexuális tevékenységre felszólítással kezdődő mondatok egy-egy vitás helyzetben, például közlekedés, vásárlás közben aligha lehetnek a csendes és közös megegyezésen alapuló beszélgetés alapjai.

Úgy vélem, könnyű kutatóként, rádiós műsorvezetőként beszélgetni egy nem túl hosszú műsorban, de valószínűleg mindez a most egyetértő két résztvevővel sem működne valamiért az ország házában, vagy éppen egy társasház lakógyűlésén. Pedig értelmes, eredményes beszélgetésre mindennél nagyobb szüksége van az országnak, ahogy egymással jószerevel összenőtt két szomszédos államnak is.

Beszélgetni kell, mert amikor félbeszakad a párbeszéd, már többnyire csak az ökölszó hallatszik.

HAZÁRDJÁTÉK

Lebuktam. Játékszenvedélyem, ami eddig mélyen szunnyadt tudatom legalján, most felszínre tört. Igen, játszottam és azóta csak a nagy nyereségről álmodom.

Olvasom, hogy a kutyát sem érdekli a Számlával milliókért elnevezésű kormányzati játék, aminek során, ha hajlandóak vagyunk a közüzemieket kivéve bármilyen szolgáltatásért számlát kérni, akkor reménykedhetünk az egymillió forintos nyereségben. Én vagyok a kevesek egyike, akit érdekelt a népi játék.

A módszer egyszerű. Például a lakásunkban csöpögő csaphoz kihívott szerelőtől, akitől eddig mindenféle virágnyelven megszületett egyezség alapján nem kértünk számlát, mire ő nem számolt fel nekünk áfát és így legalább húsz százalékát megtakarítottunk, most számlát kérünk. S, hogy miért is jó ez nekünk? Nos, ezzel beszálhatunk az össznépire tervezett szerencsejátékba.

Jobb, mint a sorsjegy, mondhatná bárki, ha nem kezdene számolni. Mert egy több tíz-, vagy százezer forintos munka elvégzésékor megtakarított áfa összege már a legvadabb szerencsejátékosok heti költőpénzét is meghaladó összeget tehet ki. E remek és szórakoztató játékot egyébként a feketegazdaság kifejlesztése céljából ötlötte ki a mindig találékony kormányzat. (Vigyáznom kell, hogy ne röhögjem el magam már a gondolattól is!)

De én mégis játszottam, mert engedtem a csábításnak. Nem nagy, csak egy tízezer forintos számlával. Az más kérdés, hogy alig találtam meg a lehetőséget a játékra, mert arra már nemigen tellett a kormányzati ötletből, hogy minden lakásba eljuttassák egy parányi cetlin a játék – a számla sorsszámának beküldési lehetősége – menetét.

Most itthon ülök és várom a telefonhívást, mert lehet, hogy a pénzügyminiszter keres majd. A játék szervezői ugyanis azt ígérték, ha nyerek, felhívnak. Amennyiben be tudom mutatni azt a számlát, amivel játszottam, már költhetem is a milliómat.

Még nem tudom, hogy a nyereményemet miféle adók sújtják majd, és hogy annak nyomán elrendel-e az adóhatóság vagyonosodási vizsgálatot nálam, de mindez nem érdekes. Javaslom, örüljünk, hogy ilyen jól játszhatunk.

Vagy lehet, hogy most is velünk játszanak?

ZAKKANÁS

„...engem üldöznek, a tettesek pszichikailag akarnak kikészíteni úgy, hogy alattomos módon tömegbe elvegyülve zaklatnak, pocskondiáznak, mindenféle amerre csak megyek, de olyan távolságból teszik, hogy a kilétüket ne tudjam felfedezni. Kérem ügyvéd urat, segítsen!”

A fenti szöveg egy ügyvédi irodához érkezett tanácskérés részlete. Nincs mit csodálkozni rajta, mert ugyan a segélykérőn vélhetően egy pszichiáter sokkal inkább képes lenne segíteni, mint a jog embere, de manapság a mentálisan kevésbé rossz állapotúak közül is mind többen érezzük úgy: üldöznek bennünket.

Jó néhány rém ül a nyakunkon, az már biztos. A folyamatos áremelések, adóemelések szörnyalakja mindenkit, nagyon sokakat az állásvesztés, megint másokat a tizenharmadik havi fizetés, vagy nyugdíj csökkenése, elmaradása, a forint rohamos leépülése, a hitelekre épített életek csődje, a mind parttalanabb gazdasági összeomlás rémisztget.

Mindehhez meg itt vannak nekünk a jól megérdemelt politikusaink, akiket még a világválság sem rendít ki mindennapi nyugalmukból, amellyel a veszélyt – nem éppen a válságot, de politikai ellenfeleiket – kívánják legyőzni.

„Kisebb” ügyeinkről már szót is alig érdemes ejteni. Van romahelyzetünk, amiért, és ami ellen lehet tüntetni, napi standolásunk, autósok elleni folyamatos szigorításunk, van pornóképeken szereplő némettanárnők, meg diákjait megerőszakoló tanárunk, vannak a semmiből előbújó celebjaink, anyázó, ártatlanok életére törő közúti ámokfutóink. A sor végtelen.

Csoda hát, ha gyengébb idegrendszerű polgártársunk, vagy egyre inkább mi magunk is úgy érezzük, hogy valakik pszichésen ki akarnak készíteni minket? Nem csoda, ahogy az sem, ha a tömegben nem látjuk meg, nem is tudjuk azonosítani őket, de érezzük, hogy ott vannak és bántanak lépten-nyomon bennünket.

Az ember először jót nevet, ha olyan levelet olvas, mint az ügyvédi irodához küldött e-mail, aztán gyorsan sírhatnéka támad. Sajnálja az egyént, aki rémeitől fenyegetve, rettegve éli mindennapjait, miközben élni szeretné ő is az életét, mint minden normális ember. De már a normálisok sem tehetik azt normálisan.

Megzakkant a világ, az már biztos. Kérem, segítsenek!

SUTTY!

Mostanában meglehetősen rosszul alszom, az aggodalom nem hagy éjszakánként nyugodni. Félttem a világot.

A minap az egyik tévécsatorna egy héten át a világegyetem érdekességeivel foglalkozott dokumentumfilmjeiben. Elképesztő képek, elgondolások, tudományos ismeretek halmaza ömlött rám és nézőtársaimra. Jól éreztem magam, mindaddig, amíg el nem mondták, hogy közeleg a Nagy Suttty. Napjaink meg vannak számlálva.

Jórészt ezt eddig is tudtam, ennek ellenére mindeddig csak kismértékben hatott rám az elmúlás ténye, de ez most valami más. Azt ugye mindannyian nagy természetességgel vesszük tudomásul, hogy vagy tizennégy milliárd évvel ezelőtt – azt mondják a csillagászok, akkortájt volt, én elhiszem – egyszer csak jött egy nagy pukkanás, amit ma ősrobbanásnak, közismert nevén Nagy Bummnak neveznek. Mai ismereteink szerint valahogy így keletkezett a világegyetem, ami aztán a robbanás miatt elkezdett tágulni.

Egyes nagy tudású emberek időközben úgy gondolták, hogy a gyorsuló tágulás egyszer csak lelassul és visszafordul – ugye tudnak követni – akkor majd jól összeütköznek a különféle égi alkotóelemek, csillagok, bolygók, holdak, meg mindenféle valamik és jön a Nagy Brrr, vagy ami még rosszabb, a Nagy Reccs. Higgyék el, nem én találtam ki ezeket az elnevezéseket.

De ez még mind semmi! A legújabb kutatási eredmények szerint mégiscsak egyre gyorsabban tágul az a fránya világegyetem, és ha így megy tovább, szétszakad, majd ennek következtében atomjaira bomlik, egy pontban egyesül aztán végleg eltűnik. Ezzel vége is a kalandnak. Na ez lesz a Nagy Suttty!

Ettől a hírtől idegesítettem fel magam álmatlanságig. Tudom, jót akartak a tudósok, hogy mindezt elmondták, meg is vigasztaltak azzal, hogy ötvenmillió évig csak mi, emberek leszünk képesek saját világunkat elpusztítani, nagyobb dolgokhoz ugyanis több idő kell. De, és ez itt a lényeg, tíz, vagy húszmilliárd év múlva mindenképpen itt a vég.

Azt gondolom, nem jó felé néztek a tudós emberek. Ha nem az eget kémlelnék, hanem figyelő tekintetüket hazánkra vetnék, azonnal új tudományos megfigyeléseket tehetnének. Mostanában ugyanis nálunk egyszerre van a Nagy Bumm, a Nagy Brrr, meg a Nagy Reccs.

A vége persze, hogy a Nagy Suttty lesz.

JÜB A NÉGYZETBEN

– Ne haragudjon uram, de az ön laccímkarttyája a számítógép szerint nem létezik – nézett a közjegyző sajnálkozva az egyik közismert, a médiában rendszeresen szereplő vállalkozóra. – Kérem, menjen el az illetékes okmányirodába és érvényesítse igazolványát, addig ugyanis nem intézhetem el az ügyét.

A közjegyző, eleget téve a jogszabályok előírásainak, használta az egy ideje kötelező Jogügyletek Biztonságát Erősítő Adatszolgáltatási Keretrendszert, a JÜB-et. Ez azt jelenti, hogy a közjegyzők, ügyvédek minden jogi ügy intézése előtt a Magyarország.hu internetes portál fizetős szolgáltatásában ellenőrizni kötelesek ügyfelüket, azt, hogy azonosak-e igazolványaikkal, ott laknak-e ahol állítják.

Az elfoglalt vállalkozó és nem kevésbé leterhelt ügyvédje dühtől vöröslő arccal kocsiba ült, irányt vett a város másik felén található okmányirodába, ahol éppen ebédidőre készülődtek a megfáradt ügyintézők. Ezt a húszas éveiben járó ifjú tisztviselő azonnal közölte is a felajzott kéttagú csapattal, amivel természetesen nyomban kiverte a biztosítékot. Nem elég – mondták az ideges ügyfelek –, hogy hibázott a hivatal, de még meg is várakoztatják őket? Na, ez már sok!

Az éhes ifjú hölgy dült-fült, de számítógépéhez ült, s nem több mint harminc másodperc alatt kijavította a hibát. Ő, vagy valamelyik munkatársa ugyanis korábban elfelejtett a számítógépes adatlap megfelelő kis négyzetébe egy x-et tenni. Ahogy ez megtörtént – láss csodát világ – érvényes lett az addig ki nem adottként szereplő lakcímkártya.

Mindennapi eset, legyinhetnénk rá, ha az egész zűrzavar két embernek nem okozott volna többórnyi rohangálást, idegeskedést. De okozott, és ettől kezdve ez a mindennapi eset elfogadhatatlanná vált. Mint kiderült, a közjegyző azon a héten a második ily módon érvénytelen kártyával találkozott. Elgondolkodtató, vajon egyetlen napon hány magyar állampolgár szaladgál haját tépve érvénytelen lakcímgazolványa érvényesítéséért?

Azt már a vice kategóriájába tartozik, hogy amikor közismert üzletember meglátta az ügyintéző által kinyomtatott adatlapot, meglepve olvasta, hogy az ő állampolgársága Magyarország.

Hiába, na, vannak még hibák!

LÁTHATATLAN EMBER

– Mondd, te látsz engem? – kérdezte a középkorú férfi. – Sajnos úgy érzem, hogy időnként nem hallanak és nem is látnak egyesek.

A férfiből áradt a panasz. Baja van a tévéműsorok minőségével, ezúttal nem a gagyi tartalommal, azzal is persze, de azt már megszokta, hanem a kép nézhetetlenségével. Folyamatosan reklamál, telefonál, elektronikus, ajánlott és tértivevényes leveleket küld kábelszolgáltatójának, de még csak választ sem kap. Nincs másként több más ügyével sem, legutóbb például az egyik hivatalban néztek át rajta, mintha levegő lenne.

Sokan élnek át ezt az érzést. Mindaddig persze jól mennek a dolgok a szolgáltatókkal, hivatalokkal, ameddig az ügyfélnek nincs kérése, problémája a nyújtott szolgáltatással, intézkedéssel szemben. Ha igen, hát azonnal láthatatlanná válik.

A minap egy kis étterem tulajdonosa sopánkodott, hogy őt meg állandóan megtalálják. Valahogy mintha folyvást szem előtt lenne és az illetékesek fáradhatatlanul csak őt figyelnék, látnák. Hol a fogyasztóvédelem, hol az adó- vagy éppen az egészségügyi hatóság teszi tiszteletét vállalkozásánál. A vége többnyire valamilyen büntetés, pedig ő aztán tényleg igyekszik jól tenni a dolgát. Jó lenne, mondta, ha néha láthatatlanná válna.

Erősen viszonylagos tehát, hogy mikor vagyunk láthatóak, vagy éppen válunk láthatatlanná a külvilág számára. Mindig látszunk, ha fizetnünk kell, ha kötelezettségeink vannak, vagy azokkal akár csak egy percet is késünk. Látnak, és így könnyen megtalálnak minket, de azonnal láthatatlanná válunk, ha törődni kell velünk.

Évekig láthatatlanok vagyunk politikusaink számára is, akik legfeljebb társadalomként, problémás embercsoportként, munkanélküliek, vagy éppen hátrányos helyzetűek együtteseként kezelnek bennünket. A csoport még úgy-ahogy látszik, azokra ugyanis lehet hivatkozni is és róluk a gondoskodás látszatát keltve beszélni. Az egyénnel meg mindig csak a baj van.

Vigasztaló azért, hogy a politikacsinálók részéről, időről időre valamennyien láthatóvá válunk. Csak meg kell várnunk a soron következő választási kampányt.

Aztán újra könnyedén át tudnak majd nézni rajtunk.

KASSZAKULCS

– Hidd el, nem megy – panaszkodott a negyvenes férfi – pedig mindent megpróbáltam, de kisebbségben vagyok, semmiféle változtatást nem fogadnak el tőlem.

A kétgyerekes családfő bánatosan panaszkolta, hiába a körülöttük dúló gazdasági válság, a felesége nem hajlandó csökkenteni a háztartási kiadásokat, a nagylány azonnal duzzogással tüntet, ha valami korábbi jogáról, hetenkénti fodrászról, butikban vásárolt kis rongyról, netán egy új bizsuról kell lemondani, de még a fiú, akitől elvárhatná, hogy szolidáris legyen, ő is ellene fordul. Azonnal a jogairól elmélik, meg a szomszéd srác szüleit emlegeti, ha csökkenteni akarja a mobiltelefon költségeit, vagy nem hajlandó pénzt adni egy újabb elektronikus kutyüre. A legtöbbször össze is fognak ellene szerettei, kétségbe vonják, hogy ő a családfő, hiába visz haza több pénz, mint az asszony.

Vitathatatlanul nehéz helyzet. Igaza van persze az asszonynak, minden egyre csak drágul, nincs már mit csökkenteni a korábban lefaragott konyhai büdzsén. Enni azért nem csak a gyerekek, de az ura is szeret. Aztán a lánya sem járhat rongyokban, a gyereknek meg mindene a számítástechnika. Bezzeg, ha a párja végre átadná neki a családi kasszát, tudná ám, hogy mire költse a kis megtakarításukat, a havi bevételeket.

A családi vihar még az éjszakákat is megrontja. A feleség tüntetőleg a fal felé fordul, ha párja egy kis kedvességre vágyik. A gyerekek meg fanyalognak, ha az apjuk bármit mond nekik, sőt egyre többször érzi úgy, átnéznek rajtra, mintha üvegből lenne.

A negyvenes férfi most úgy érzi, nincs tovább. Megtett mindent, hogy megőrizze vezető szerepét, de befejezi, visszavonul, átadja a kasszát az asszonynak.

Ahogy ezt elhatározta, megkönnyebbült. Kiment a konyhába, kibontott egy üveg sört, és hátradőlve jóízűeket kortyolt. Már előre vigyorgott a gondolatra, hogy mekkorát néz majd az asszony, amikor ő kezdi jártatni a száját.

FERTŐZÖTT KIKELET

Az ajtók mindenfelé tárva, az utcáról, kertekből sokféle munka zaja hallatszik. Megélénkült a hónapok óta kihaltak tűnő vidék. Meglehet, az órák átállítása miatt is, hiszen hosszabbak lettek a nappalok, de még inkább az első igazán szép tavaszi nap öröme zsong, éled a környék.

A hátsó szomszéd füttyörészve tesz-vesz a kertjében, nem is annyira a szükség, mint inkább a verőfényes napsütés csalta ki a pár zöld négyzetméterére. A bal oldali házban festik a szobákat, eddig észre sem vettem, hogy munkások lepték el a házat. A másik oldalon meg már a kerti locsolót szereli a téli hónapokban nagyritkán látott családfő.

A szemben lakó nyugdíjas szomszéd azonnal átjön egy kis beszélgetésre, amint meglát a kerítésnél. Mit szólok – kezdi – ezek a mocskok meg most mit találtak ki az agyontaposott nyugdíjasok ellen, meg meddig rabolhatják le a rendes embereket, aztán mi a véleményem...

Gyorsan lecsendesítem: nem érdekel a politika. Természetesen foglalkoztat mindaz, ami körülöttünk történik. A világgazdasági krízis, a kormányválság, az eddigi kormányzó pártok önfelszámolása, a forint mélyrepülése, a gyógyszerárak elszabadulása, meg minden, ami csak összefügg napjainkkal, hát hogyne érdekelne, az életem, a munkám része, de ne kelljen már a pihenésre szánt röpke időmben is velük foglalkoznom.

Csak akkor derül fel a tekintete és nyugszik meg az egyre dühödtebb ember, amikor félig viccesen, félig komolyan elmondom, hogy én már jó ideje kitiltottam a lakásomból a párt-embereket, kormánytagok. Persze, figyelem mindazt, amit csinálnak, na de, hogy még el is magyarázzák?! Hát az már sok, azt már nem hagyom, ahhoz gyenge az idegrendszerem.

Ez aztán hat. A mindig készséges, segítőkész kisnyugdíjas, a földi javakban láthatóan nemigen dúskáló férfi megnyugszik, emberibb ügyekről kezdünk beszélgetni. Mi van a lányával, húsvétra jön-e hozzá a kis unoka, és hogy milyen szépen nyílnak az ősszel eldugott virágai.

Hosszú percekig diskurálunk mindennapi dolgokról. Jó hangulatban, mosolyogva fogunk kezdet. Már az út közepén jár, amikor visszafordul, és ingerülten odaszól: azért az mégiscsak disznóság, amit meg mernek velünk tenni!

Tavasza van. 2009 szép tavasza.

NÉNI

– Legközelebb kikaparom a szemét, ha néninek szólít – dühöngött az elegánsan öltözött középkorú hölgy. – Még hogy néni! – tette hozzá feldúltan. – Nem vagyok hatvan, egyetemet végeztem, eltartom a gyerekeimet, egy nagy céget vezetek, hogy jön ahhoz, hogy lenénizzen!

A minap az egyik híradásban ötvennyolc éves idős férfiről beszéltek egy baleset kapcsán, a következő mondat már az idős bácsi kifejezéssel kezdődött. De nem volt különbség annak a rádióknak a tudósítása sem, amelyik arról számolt be, hogy nagy erővel keresnek egy, a Bakonyban eltűnt idős nénit. Nem nőt, asszonyt, vagy hölgyet. Nénit!

Miközben távolról követve a nyugat-európai számokat hazánkban is emelkedik az átlag-életkor, valamiért a megszólítások, a minősítések közel sem alkalmazkodnak az élethez.

Közismert, hogy az emberiség korai időszakában egy harmincéves ember már öreg volt, de kiragadhatunk példát a magyar történelem elmúlt kétszáz évéből is. Bem Józsefet, a magyarul nem is tudó lengyel tábornokot, a magyar hadvezért ötvennégy évesen mindenki csak apónak nevezte. Igaz, ebben benne volt a nagyfokú tisztelet és szeretet is.

Ma a néni, vagy bácsi megszólítás többnyire lenézést, lekicsinylését jelenti a közbeszédben. Egy néni, vagy bácsi már nem elég mozgékony, az esze sem forog túl gyorsan, és csak a baj van vele. Helyet kell adni neki a buszon, segíteni a nehéz terhek cipelésénél, nyugdíj kell számára, gyógyszer, meg odafigyelés. Egy néni, vagy bácsi már nem teljes értékű ember, gondolhatják a ma még nem nénik és bácsik.

Sok hónappal ezelőtt kórházban feküdt egy idős férfi, egykori nagytekintélyű tanárember, akit a nővérek, orvosok egyszerűen csak Józsi bácsinak hívtak. A férfi mogorva volt, nem beszélt senkivel sem, láthatóan csak a halált várta. Az osztály vezetője gondolt egyet és kiadta az

utasítást: a férfit a jövőben csak tanár úrnak szabad szólítani. A pedagógus attól kezdve beszédesebb lett és visszatért az életkedve is. Újból emberszámba vették.

Rövid az élet, egy szemvillanásnyi idő és a mai ifjak nénikké, bácsikká változnak. És akkor a néni, vagy bácsi megszólításnál már csak az fog jobban fájni, amikor egy viruló ifjú hölgy először köszön csokolómmal nekik.

NYUGGEREK

– Mi tartjuk el őket, aztán állandóan csak siránkoznak, meg tartják a markukat – háborgott a fiatalember az étterem szomszéd asztalánál. – Idióta nyuggerék – tette még hozzá és, hogy lehűtse indulatát, nagyot kortyolt söréből.

Nem előnyös mostanában dicsekedni életkorral, a nyugdíjas állapottal. Túlzottan nagy indulatok, ellenérzések feszülnek a mindennapok nehézségeivel küzdő emberekben, akik tehetlenségükben gyorsan meg is lelik a bűnbakokat: az eltartottakat, a társadalom ingyenehlőit, közöttük természetesen a nyugdíjasokat, újabb szóhasználat szerint a nyuggereket.

Miközben egyes politikusok a nyugdíjrendszer átalakításának, reformjának fontosságáról papolnak, mások az ország eladósodottságát kötik össze az állami költségvetés nyugdíjterhével. Halkan hallani a szolidaritás fontosságáról, az elesettekkel, rászorulókkal szembeni kötelezettségvállalásról, az utcán meg jóval hangosabban arról, ha ők nem lennének, milyen jól járna az ország, meg az adófizetők tömege.

Akikről csak annyit, hogy a számítások szerint ma Magyarországon nem egészen kétmillió ember adózik, a munkavállalók mintegy fele. Ők tartják el nem csak a nyugdíjasokat – akik már fizettek az őket megelőző korosztály nyugdíjáért – a szociálisan rászorulókat, diákokat, betegeket. És fizetik a rendvédelmet, honvédelmet, közutakat, tömegközlekedést és még ezernyi mást, azok helyett is, akik egyes trükkök sorával kikerülők az adókat.

Elég az interneten valamelyik keresőbe beírni az új meghatározást, a nyugger kifejezést, és máris elképesztő horror tárul a gyanútlan olvasó elé. Járműveken helyet kunyeráló nyolcvanasokról, melegítőruhás, lakótelepi mogorva hetvenesekről, múltat emlegető, tizenharmadik havi juttatást elváró „élősködőkről”.

Egy fejlett társadalmat az is minősít, hogy hogyan bánik idősebb polgáraival, azokkal, akik megszülték, szülőként, pedagógusként felnevelték a következő generációt. Gyári dolgozóként, tervezőmérnökként, vagy éppen segédmunkásként végigszenvedve a mindenkori hatalmasságok, uralkodók, nemzetek és kiskirályok kényét-kedvét. Talpon tartva a nemzetet, saját magukat és a reményt, a szebb jövőről.

Magyarországon ma nyuggerék a nevük.

OSSOR

– Maga tudja mi az ossor? – kérdezte ismerősét a szupermarket tejes pultjánál a munkában megöszült, hetvenes úr. – Fogalmam sincs – válaszolta a hasonló korú megszólított – de biztos, hogy megint nem az egyszerű emberek dolgairól van szó!

Nincs mostanában olyan rádiós, vagy tévés hírműsor, ahol ne esne szó az offshore cégekről. Az off-shore, angol kifejezés, többek között parttól távol fekvőt jelent, de a gazdasági életben azokra a vállalkozásokra használják, amelyek az adott országban nem folytatnak tevékenységet és üzleti nyereségük után nem, vagy alig fizetnek adót.

A világban sokfelé vannak úgynevezett adóparadicsomok – vajon miért nem az Magyarország? – ilyen például Dominika, Barbados, Gibraltár, vagy Ciprus. Ez utóbbi sziget manapság a hírek főszereplője, egyre másra derül ki, hogy melyik üzletembernek, politikusnak, vagy édesanyjának, anyósának van offshore cége a turisták kedvelt nyaralóhelyén.

Tegyük hozzá, hogy adóelkerülés céljából parton kívüli céget nem az utcasarkon zöldséget áruló kisnyugdíjas östermelő, vagy a szomszédoknak pár forintért vízcsapot javító kényszer-vállalkozó alapít. Az offshore nem a többség ügye.

Valószínűleg a mintegy négyszázezer hazai vállalkozó és vállalkozás parányi töredéke offshore, és ha a külföldön bejelentettek nyernek is az üzleten, ha hiányzik is a költségvetésből a be nem fizetett adójuk, aligha ezen áll, vagy bukik az ország boldogulása.

Bukik az sok más finomságon. Csókosok helyzetbe hozásán, hosszadalmas és a végén többnyire rossz döntéseken, feketemunkán, korrupción, évtizedekig tartó bírósági pereken, semmire sem jó képzési rendszeren, uram-bátyám kapcsolatokon, politizálásnak nevezett kavaráson. Végeláthatatlanul hosszan sorolható magyaros megoldásokon.

Offshore cégeket többnyire a gazdaságban, pénzügyi világban jártas, komoly tőkével rendelkező vállalkozók hoznak létre és teszik azt manapság még jogosan. Aztán néhányukból állami vezető lesz és abban a pozícióban már azonnal tudják, ami jogszerű, az nem biztos, hogy etikus, vagy hazafias. Talán olyan adórendszert kellene kidolgozniuk, hogy mindenkinek itthon legyen érdemes dolgozni és adózni.

Addig meg marad az ossor, vagy mi, de népnek az már ügyis mindegy.

FORINTOS ÜGY

– Ez az ország sohasem fog jól működni – mondta a minap az egyik távoli ismerősöm. – Nem kell mindent a politikára fogni, van azonkívül is tökéletlenség szép számmal.

Történt, hogy ismerősöm, a derék adófizető állampolgár, egy szép napon törtivevényes levelet kapott az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivataltól, az APEH-től. Természetesen a postás nem találta otthon, ezért el kellett fáradnia a megjelölt postahivatalba, hogy ott kissé aggódva átvehesse a nevére szóló küldeményt.

A kétoldalas határozatból megtudta, hogy az egyik adónemben 5900 forint tartozása van a közös kassza felé, de pár sorral lejjebb azt is olvashatta, hogy egy másik adókötelezettségét 5899 forinttal túlfizette. A hivatal munkatársa ezért mellékelte számára egy kézzel kitöltött csekket, amin állampolgárunknak 1, azaz egy forintot kellett feladnia az APEH számlájára. Ami jár, az jár.

Az ügyfél a postán szembesült a ténnyel, nem fogadnak el tőle egy forintot, ugyanis az már nincs forgalomban. Nem tehetett mást, mint egy ennél nagyobb összeget küldött az adóhivatalnak, amitől természetesen újból megbillent az adóegyenlege.

Hiszem – és nem csak azért, mert az APEH-nél jó akarok lenni – hogy a cég munkatársai mindent a jogszabályoknak, előírásoknak megfelelően tettek. Nem a végrehajtó személyek,

sokkal inkább a szabályok rosszak. A kár és a bosszúság is kisebb lett volna, ha a részleg vezetője csak annyit mond munkatársának: kerekítse fel az 5899 forintot egy forintra. A közértben már úgyis így tesznek.

A kedves, bár ideges ügyfél kiszámolta, hogy a térítvényes levél, a csekk, a munkabér ára, az ő idejét már nem is számítva ezúttal messze meghaladta az elvárt egyforintos bevételt. Története végén még megkérdezte: maga szerint milyen ország ez?

Aki milliárdokat nyúl le, barátoknak juttat zsíros, pénzes falatokat, közbeszerzéseknél tartja zsebét, markát, vagy a közösből építi a maga módos világát, esetleg (politikai) kapcsolatait váltja nem túl apró pénzre, valószínűleg jó eséllyel büntetlenül teheti mindezt. Na de az egy forint az mégiscsak egy forint, azzal el kell tudni számolni!

Bizony, ilyen ország ez.

NE BÁNTSD A DOKTORT!

– Degeszre keresik magukat, élnek, mint hal a vízben, mi meg itt döglünk meg – üvöltötte vörösre váltott fejjel egy idősebb úr a kórházi folyosó hallgatósága előtt. – Hónapok óta várok az előre tervezett műtetre, ma bejövök, hogy túlessek rajta, aztán fordulhatok is vissza. Nincs műtét!

A dühödt érzelemkitörés nem ritka mostanában a kórházak osztályain, hiszen nem gyerekjáték egy műtét, még ha nem is életmentő, csak olyan előre tervezett. Amikor az embert vágják, varrják, az megviseli az idegeket. Ha valaki elhatározta magát a beavatkozásra, felkészült, szüksége is van rá és mégis elküldik, igencsak kiborító.

Felnőtt egy generáció, aminek tagjai becsületesen fizették járulékaikat, nem is igen tehettek volna mást, hiszen szinte mindenki állami alkalmazott volt. Fizettek és hittek abban, ha eljön az idő, amikor testük olyannyira elhasználódik a sok évtizedes munkában, hogy szükségük lesz a gyógyításra, ellátásra, a társadalom szolidaritására – ej, de szép kifejezés – akkor mindent meg is kapják.

Most meg a hónapok óta várt műtét helyett, fájó visszereikkel, megkopott ízületeikkel, operációra szoruló betegségükkel szépen hazaküldik őket, mert az állam, az egészségbiztosítás csak a műtétek egy részét fizeti. Meglehet, a későbbiekben majd a Szerencsejáték Zrt. sorsolja majd ki a műthető szerencséseket, vagyis azokat, akik életben maradhatnak, vagy emberhez méltó életet élhetnek.

A helyzetért természetesen nem az orvosok a felelősek, ők is szenvedői a beteg ellátórendszernek. Agyonhajszoltak, a közhiedelemmel szemben mélyen alulfizetettek, kizsákmányoltak. Így hát ne bántsuk az orvosokat, pontosabban ne az doktorokat hibáztassuk!

Némi gondolkodással csak rájövünk arra, ki a felelős.

ÜCSÖRÖGJÉ!

– Szabadtéri színházban voltam a minap – mesélte egyik ismerősöm. – Na ott találkoztam modern korunk gyermekével, az igazi bunkóval.

Az első felvonásban egy színátrendezés miatt csak a zenekar muzsikált, a színpadi függönyön sejtelmes fények játszottak, a nézőtér sötétben maradt. A többség számára mindez nyilvánvaló volt, néhányan ugyanakkor úgy gondolták, ez már a szünet. Elindultak hát a kijáratok felé.

Ismerősöm úgy gondolta, segít és az egyik kifelé tartó, nyáriasan jól öltözött párnak odaszólt, hogy nem menjenek, mert ez még nem a szünet. Érkezett is az azonnali válasz: akkor csak ücsörögjé, ... meg!

Nem ritka manapság az ilyen hangnem. Elég néhány kilométert autózni nagyvárosok forgatagában, hivatalokban ügyeinket intézni, vagy leállni fürdőhelyek büfé során egy pohár italra, némi lángosra várva. Az első félreértett, vitatott, némi feszültséget kiváltó, vagy éppen parányira az megszokottól eltérő helyzetben azonnal csattan a durva hang, a kioktató, ledorongoló, megalázó szó.

A sokat emlegetett megosztottságunk mára életünk minden területére kiterjedt, jellemzővé vált, erőszakossággal, alpárisággal, mérhetetlen türelmetlenséggel párosulva. Előbb csattan a képzeletbeli, vagy rosszabb esetben a valóságos pofon, és csak utána kullog a gondolat. A színházban is elég lett volna csak egyetlen szót mondania a megszólítottak:

Köszönöm.

NEM FONTOS EMBEREK

– Milyen a nyugdíjas élet – kérdezte a tenispályán bemelegítő hatvanéves férfit sporttársa. – Fantasztikus, nagyon élvezem – érkezett a vidám válasz.

Olvasom, hogy sokan menekülnek előrehozott nyugdíjba a válság okozta bizonytalanság ellen. Vitathatatlan, a nyugdíjasok országa Magyarország és ebben legkevésbé a törvény adta lehetőségekkel élők a hibásak.

A szocialista társadalom nagy vívmánya volt a nők ötvenöt, a férfiak hatvan éves korában elérhető nyugdíj. A teljes foglalkoztatottság idején végül is mindegy volt, hogy a munkahelyi munkanélküliségben fizetett, vagy otthon semmittevésre kényszerült emberek kapják a nemzetközi hitelek által finanszírozott fizetést, nyugdíjat.

Pedig a nyugdíjas lét nem is olyan nagyszerű. Mindenképpen egy hosszú időszak végleges lezárását jelenti, azt, hogy a munkás, vagy íróasztal mellett ülő vezető, akire előző nap még számítottak, termelt, alkotott, vagy irányított, egyszerre nem fontos.

A nők jobban átvészelik mindezt, hiszen ott a család, az unoka, a háztartás, ahol mindig elkél a dolgos kéz. De az a férfi, aki évtizedekig úgy érezte, hogy fontos a léte, tevékenysége, korai öregedéssel, betegséggel, szellemi és testi leépüléssel válaszol a nyugdíjas élet túlzott nyugalomára, semmittevésére.

A tenispályán korábban oly boldog, friss nyugdíjas egy évvel később már betegségek sorozatával küszködött, sporttársai hiába várták játszani. Meglehet, hogy hasznos elfoglaltság hiányában a múlton, az életén, a véglegesen elszalasztott lehetőségeken elmélkedik.

Ahogy az LGT együttes megénekelte: „Lehettem volna valaki más, de más az valaki más lett...”

A KIS HAMIS

– Kérem asszonyom, kövessen!

A felszólítás nem egy amerikai krimiben, hanem az egyik nagy nemzetközi kereskedő cég budapesti áruházában hangzott el. A kétgyerekes vidéki fiatalasszony csak egy egyszerű tárgyat vásárolt a kicsiknek és ötezzrel akart fizetni. Ekkor vált gyanússá, ugyanis a bankjegy a pénzvizsgáló készülék alatt másként világított, mint társai. Szóval hamis volt.

Mindannyiunkkal megeshet. Sőt az is, ami ezután történt. Két robusztus biztonsági őr be-kísérte őt és kisiskolás gyerekeit egy szobába majd hívták a rendőröket. Úgy gondolták, pénzhamisítót, vagy legalábbis egy terítőt fogtak.

Hamar megjöttek a rendőrök, autóba ültették, mondjuk úgy őrizetbe vették és beszállították az őrszobára a fiatalasszonyt, ahol két órán át fogva tartották. Megkérdezték ugyan, hogy hív-e ügyvédet, amit nem egészen értett, hiszen törvénytisztelő állampolgár, aki csak vásárolni akart, majd kikapcsoltatták telefonját és nem kommunikálhatott senkivel sem.

Faggatták, hogy kitől kapta a bankót, megpróbálták megijeszteni, összezavarni, majd végül aláírtak egy sokféle fenyegetést tartalmazó jegyzőkönyvet és elvették a hamisnak talált ötezer forintját.

Tisztelem a rendőrséget, sőt sok nagyon tisztességes, becsületes rendőrt ismerek és biztos vagyok benne, hogy ebben az esetben is messzemenően a törvények előírásai szerint jártak el. Ugyanakkor hiszem, hogy elég lett volna felírni a címét, adatait és nem rabolni egy anya, dolgozó nő idejét, megrémíteni őt és családját. Az eljárással van bajom.

Meg az emberséggel. A megalázó procedúra után ugyanis elfelejtettek elnézést kérni a rend agyonhajszolt őrei. Persze miért is tették volna?

Csak a dolgukat végezték.

SZINGLIVILÁG

– Olvastam, hogy a világban nagyon terjed a szingli életmód – mondta minap az egyik középkorú, többgyerekes hölgyismerősöm. – Lehet, hogy nem is olyan rossz egyedül élni?

Szinglinek mondjuk a biztos egzisztenciával rendelkező, karriert építő, legfeljebb harmincöt éves nőt, vagy férfit, aki egyszemélyes háztartásban él. Itthon is egyre több fiatal választja ezt az életmódot, gondolván, hogy könnyebb egyedül boldogulni, mint házasság, család terhével a vállukon.

Van egy jellegzetesen közép-kelet-európai szingliváltozat is. Az egyik magyarországi kisváros nem is túl hosszú utcájában például öt magányos férfi és három egyedülálló nő él. Kinek elhalt a párja, kit otthagyt a férje, felesége. Kirepültek a gyerekek is, hogy aztán csak nagyritkán nyissák a koros szinglire az ajtót.

Ők a magyar szinglik. Egzisztenciájuk biztosnak tűnik, ha jön a nyugdíjjal a pénzes postás, vagy ha nem rúgták még ki állásukból őket. Karrierjük már sohasem lesz és a fogyasztói társadalomban is a leg-árérzékenyebb réteget képviselik.

A fiatal szinglik szerint egyedül élni jó. Aztán később mégiscsak megnősülnek, férjhez mennek, gyereket szülnék, nevelnek, hogy öregkorukra újra szinglikké váljanak.

De valahogy az már nem az igazi.

SZÁZMILLIÁRDOK NEGYEDE

Ha hinni lehet külföldi és hazai becsléseknek, az állami versenytárgyalásokra, megrendelésekre költött sok százmilliárd forint mintegy 25 százaléka korrupciós csatornákon folyik el.

Mielőtt bárki megvádolna rémhírterjesztéssel, vádaskodással, az oly divatos hazugsággal és még ki tudja miféle csúfsággal, gyorsan elárulom, a fenti kijelentést egy Hankiss Elemérrel készített interjúban olvastam, ahol az egykori tévéelnök, a nagy tudású egyetemi professzor, szociológus azt is állította, hogy Magyarországa Európa legigazságtalanabb társadalma.

Kemény kijelentések, vélemények. Persze, ha az igazságtalan társadalomról esik szó, azonnal kiderül – elég csak a BKV-ügyet figyelni – hogy valóban nem mérünk, mérnek egyformán manapság. Mert akad nem egy, bizonyára rendkívül hasznos ember, aki akár másfélévnyi tevékenységért is több tízmilliós végkielégítéssel mehet másik céghez, hogy újabb helyén folytassa milliókért a köz boldogítását. Igaz, egyikük sem busz-, vagy villamosvezető, netán kétkezi munkás.

Jókor voltak jó helyen, vesszük tudomásul az ilyen eseteket, vagy a másik értelmes kijelentéssel, mármint hogy így jártunk, lekicsinyeljük a bajt. Ez utóbbi leginkább azokra vonatkozik, akik rendre rosszkor vannak rossz helyen és csak a minimálbért vihetik haza, izgulhatnak, hogy mikor rúgják ki őket munkahelyükről, vagy kapják-e még a munkanélküli segélyt. Tetten értük hát az igazságtalanságot.

Vagy nem? Hiszen már Voltaire is megírta Candide című regényében, hogy ez a világ a létező világok legjobbika.

Akkor meg hogyan is lehetne jobban csinálni?

ZIMBABWÉBEN MÉG ROSSZABB

Ön milyennek látja jövőjét öt év múlva? Nos, ha még nem tette volna fel magának a kérdést, segítek. Az ország lakosságának jelentős része ugyanis siralmasnak.

A Gallup Europe igazgatója, Manchin Róbert közelmúltbeli tanulmányából kiderül, a világ 120 országban feltett kérdésre válaszolva, a magyar felnőtt lakosság 34,2 százaléka tartja a maga jövőjét reménytelennek. Egyedül Zimbabweben látják az emberek sötétebbnek a jövőjüket.

Valóban elfogadhatatlanul sokan vannak Magyarországon, akik a válság és az amúgy sem rózsás pénzügyi helyzetet folyamatosan továbbrontó gazdaságpolitika, vagy éppen származásuk miatt leszakadtak a társadalom nagy részétől. Őket, ha valóban önhibájukon kívül kerültek ebbe a helyzetbe, segíteni kell. De nem kell sajnálni a feleslegesen fanyalgókat, a maguk sorsán sopánkodókat, a saját helyzetük javulását mindig másoktól várókat.

Aki itt él tudja: ma végsőkig megosztott az ország, hatalmas a jövedelmek közötti aránytalanság, mérhetetlenül sok pénz folyik illetéktelen zsebekbe, rengeteg a lopás, csalás, ügyeskedés, igazságtalanság.

Hosszan lehetne sorolni ugyanakkor azokat az országokat, ahol az éhínség, a tízezreket gyilkoló polgárháború, a vérszomjas diktatúra teszi valóban kilátástalanná, emberhez méltatlanná az életet.

Ideje újraértékelni a magunk jövőjét.

KORTALAN HÜLYESÉG

A klíma változik, a társadalom is változik, csak a hülyeség változatlan, hangsúlyozta Láng István, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, Széchenyi-díjas kutatóprofesszor Franny Armstrong, A hülyeség kora filmje kapcsán. (Idézet a piacesprofit.hu egyik cikkéből)

A 2055-ben játszódó és élhetetlen, lepusztult világot vizionáló filmet nem láttam, de a kutatóprofesszor véleményével a filmtől teljesen függetlenül egyetértek. A sommás értékeléshez nem kell más, mint a mai Magyarországon élni, közlekedni, valóság showkat nézni, embertársakat, ezen belül politikusokat hallgatni.

Aki manapság ugyanezt teszi, különleges élményben részesül. Meggyőzhetetlen, (rög)eszméket imamalomszerűen hajtogató, világot megváltó, a valóságtól teljességgel elrugaszkodó, szezont a fazonnal keverő eszementekkel találkozhat, akik ráerőltetik vad látomásaikat a lassan már semmin sem csodálkozó, szavakkal terrorizált hallgatag többségre. Persze ne reménykedjünk a sokaság józan eszében, hiszen a jónak mindig kisebb az esélye a világuralomra, mint a gonoszságnak, butaságnak.

Azért jó, hogy van egy biztos pont is az életünkben. A hülyeség ilyen.

KALASNYIKOV

Oroszország Hőse kitüntetését adományozta a Kalasnyikov gépkarabély tervezőjének Dmitrij Medvegyev. Az orosz államfő 90. születésnapja alkalmából tüntette ki Mihail Kalasnyikovot.

A Kalasnyikovokat 1947-ben állította hadrendbe a szovjet hadvezetés és ma is az egyik legelterjedtebb kézifegyver a világon. Mintegy százmillióra tehető a hatvankét év alatt gyártott Kalasnyikovok száma. Nem szeretnék ünneprontó lenni, de ha minden egyes fegyverrel csak egy embert öltek meg a világ mindmáig dúló háborúiban, az éppen százmillió ember.

Az altáji körzetbeli Kuria faluban született Mihail Timofivics Kalasnyikov a Vörös Hadsereg sorkatonájaként 1941-ben, a brianski csatában súlyosan megsérült. Lábadozása alatt álmodta meg a róla elnevezett gépkarabélyt.

Tudom, hogy az emberi természet, az uralkodni vágyás, a pénzimádat, a területi vágyak, az eszement terrorizmus elleni küzdelem, a minden nép hazájának védelme, a gonosz – másoknak jogos – harcok miatt sok fegyverre van szükség. Ezeket olyan okos Kalasnyikovok találják fel, akik tudásukat akár a világ boldogulására is fordíthatnák.

Tisztában vagyok vele, hogy Kalasnyikov hazája védelmére találta ki a máig legnépszerűbb fegyvert, amit fejlődő országok vérgőzös „forradalmárai” éppúgy szeretettel használnak, mint a fejlett világ bankrablói. Hat évtizede százmillió harcos tartja kiváló fegyvernek a Kalsnyikovot.

A lelőtt, kivégzett százmillió áldozat véleményét nem ismerjük.

MOSATLAN KEZEK

– Mosott ma már kezét, doktor úr?

Ezt a kérdést tette fel az egyik lap a címében, hivatkozva arra a tényre, hogy egy ausztrál felmérés szerint az orvosok alig mosnak kezét munka közben. Higgyük, hogy mindez csak a világ másik felén igaz.

Biztos, hogy a kézmosással baj van, másként az ENSZ gyermekvédelmi szervezete nem hirdette volna meg a Kézmosási Világnapot október közepére. Tény ugyanis, hogy a világon naponta félmillió gyerek hal meg hasmenésben, mert az étkezés előtti és vécézés utáni szappanos kézmosása elmarad.

Sajnos ez nem csak a harmadik, negyedik világ országaiban jellemző. A minap a fehérvári színház mellékhelyiségében láttam egyik ismerősömet, aki miután elvégezte folyó dolgát, laza mozdulattal és mosatlan kézzel távozott az illemhelyről. Később lelkesen üdvözült és nyújtotta felém a kezét.

A fertőzések egyik alapvető megelőzésének lehetősége a kézmosás, mégis, Ausztráliában évente 200 000 ember fertőződik meg csak a kórházakban ennek hiánya miatt.

És nálunk?

LEVAJAZVA

Apafej lassú csapásokkal evezett mellém és halkán odaszólt:

– Megbeszéljük?

Apafej az egypárevezős sokszoros bajnoka, válogatott versenyző volt és akkor vert meg, amikor csak akart. Nem szépítem a dolgot, ő a legjobb volt, én meg alulról szaporítottam a középmezőny létszámát.

Mindazonáltal hízelgett a dolog, hát ráálltam. Nem kényszerítem őt nagyobb erőfeszítésre, ő meg csak minimális különbséggel ver meg. Mindketten jól járunk.

Ez volt életem egyetlen sportbundája. Igaz, hogy azóta eltelt közel négy évtized, de az ember csak emlékszik az egyetlen levajazott versenyére. Persze, ha gyakran egyezkedünk az ellenféllel a meccsek, versenyek végeredményéről, akkor nehéz emlékezetbe idézni az összes esetet.

Valahogy így lehetnek sokan a lassan világbotránnyá fajuló labdarúgó bundával is. A nemzetek sorára kiterjedő eseteket teljes homály fedi, miközben – hogy divatos kifejezéssel éljek – egyre-másra hullnak ki a csontvázak a szekrényekből.

Mindenki tudja, hogy nem lesznek bűnösök, legfeljebb valamelyik klub vécés nénijét marasztalják majd el. Pedig – például nálunk – már a szépreményű utánpótlás tagjai is gyanúba keveredtek. Lenne is miről faggatózni. Például, felidézhetjük a tavalyi huszonegy éven aluliak szerbiai Eb-selejtező meccsét, ahol a nyugati sztár csapatokban is játszó, hajtós, rendre győzni akaró, csupa szív játékosokkal felálló magyar csapat szenvedett 8:0-s vereséget attól a hazai csapatától, amelyiknek nagy gólkülönbségű győzelem kellett a továbbjutáshoz. Meglett.

Az persze már más kérdés, hogy talán ez nem is volt bunda, legfeljebb sima bűncselekmény. Rebesgetik, hogy a játékosokkal a meccs előtt különféle lötytyöket itattak, a mérkőzésen aztán többen szédüléssel, gyengeséggel, rosszulléttel küzdöttek. Nemhogy a futás, de a járás is nehezükre esett.

Persze meglehet, ez is csak egy városi legenda, ami magyaráz egy furcsa eredményt. A végén úgymint kiderül, csak az Apafejjel megbeszélte versenyem volt az egyetlen és igazi bunda.

ÖTMILLIÁRD

Ön tudta, hogy már csak egy kis időnk van és vége lesz mindennek?

Persze, az iskolában tanultuk, hogy a korábbi szupernóvaként elpusztult csillagősei maradványaiból létre jött Nap, alig tízmilliárd évig él majd, és már léte felénél jár. Na és, rántottam meg vállamat egykor afféle felelőtlen gyerekként. Mit érdekel ez engem?

Nem helyes az ilyen gondolkodás, ezt vettem ki a tegnapi esti dokumentumfilmből. Mert bizony már csak ötmilliárd év van addig, ameddig a napból vörös óriás lesz. Ez a növekvő forró narancs aztán terjeszkedése során elnyeli majd a közeli holdakat, bolygókat, így a Földet is.

A lényeg, hogy a probléma a közel húsz éve fellőtt Hubble űrteleszkóp jóvoltából került ennyire előtérbe. Ez a fantasztikus szerkezet a közelmúltban fedezte fel egy, a mi Napunkhoz hasonló csillag halálát. El is kezdte foglalkoztatni a tudósokat a Föld és az emberiség megmentésének időszerűsége.

Számításba vették a lehetőségeket. El is költözhetünk, mondjuk egy távoli, élhető bolygóra. De akadt egy jobb ötlet is: valahonnan a világűr nagyon messzi tájáról el kell téríteni egy másfélszáz kilométer átmérőjű kisbolygót, ami majd a Föld közelébe érve hatezer évente néhány tíz kilométerrel löki távolabb sártekénket a Naptól. Így elkerülhetjük csillagunk emésztő étvágyát.

Olyannyira felzaklatott a lehetőség, hogy alig tudtam elaludni. Nosza, gyerünk, csináljuk, biztattam volna magam körül a tudósokat, ha egy is lett volna a szobában. Aztán arra gondoltam, de jó is, hogy mindezt nem nekünk kell összehozni. Most képzeljék el, mennyi idő kellene ahhoz, hogy Magyarországon leküzdvé a pártok, bizottságok, minden ellen tiltakozók akadékoskodását, hatályos döntés szülessen.

Na, ehhez azért már kevés az ötmilliárd év.

FÖLDÖNKÍVÜLIEK VACSORÁJA

– Először a kövéreket fogjuk megenni!

A közelmúltban olvashattuk, hogy Nagy-Britannia egyik legnagyobb egészségklubja földönkívülieket ábrázoló plakáttal és a szájukba adott szöveggel igyekezett felhívni a figyelmet az egészségesebb testsúly fontosságára.

A plakát sokaknál kiverte a biztosítékot, pedig talán nem megsértődni, hanem elgondolkodni kellene a falragasz üzenetén. Az Amerikát megjárta utazók tudják, elképesztő számú kövér emberrel találkozhatnak a jómód hazájában, de a gyakori túlsúly szinte minden jóléti társadalomra igaz. A nagy evés-ivás sokfelé a gazdagság jelképe, ráadásul vannak olyan népcsoportok, ahol például sovány embernek nem lehet szava, tekintélye.

Az orvosok – a teltebbek úgyszintén – idehaza is sokszor figyelmeztetnek a túlsúly okozta megbetegedések kockázataira. Miközben az emberek jelentős részének a kövérség ellen kell küzdenie, a másik oldalon állnak a hasi körméretüket, súlyukat, bevitt kalóriájukat, testtömeg-indexüket állandóan számolók.

Az utóbbiak jobban érzik ugyan magukat, de nekik sem könnyű, mert enni nagyon jó. Például egy tele tányér töltött káposzta, vagy illatos disznótoros ebédre, a zaklatott, stresszes hétköz-

napok estéjén pár falás szalonna, netán zsíros kenyér lilahagymával, csekély borral, sörrrel leöblítve igazán boldoggá teheti az embert. Van benne rizikó, mert így könnyű meghízni és akkor majd megeszik az illetőt a földönkívüliek vacsorára.

De ameddig ideérnek, érdemes még harapni néhány finom falatot.

CÁFOLAT

Hitte volna? A törököt Nándorfehérváron mélybe rántó Dugovics Titusz nem létezett, Petőfi Sándor 1848. március 15-én nem szavalta el a Nemzeti dalt a Nemzeti Múzeum lépcsőjén.

Gondolom, ön most úgy véli, hogy nekem szép csendesen elment az eszem, megártott a sok üzemanyag-áremelés, vagy már előre kiverte nálam a biztosítékot a közelgő választási kampány. Lehet, hogy nem téved, de amit leírtam, nem én találtam ki.

Olvastam a minap az egyik mértékadó hazai lapban, hogy tudósok sorra lepezik le a magyar múlt legendáit. Ezek során derült ki a két idézett kutatási eredmény, ahogy az is, hogy a törökök fölötti 1456-os nagy győzelem és a III. Calixtus pápa által a keresztes hadjárat idejére elrendelt déli harangozás között nincs kapcsolat. Kiderült ugyanis, hogy a harangozást elrendelő bulla kiadása napokkal megelőzte az ostrom kezdetét.

A sor hosszú. A 20. század több, máig emlegetett történéséről is kiderült, nincs köze a valósághoz. A tények makacs dolgok, a kutatások meg tiszteletreméltóak. A tudomány utólag igazoltan már sok mindent megtagadott az elmúlt évszázadok során, nehéz hát vitatkozni a mostaniakkal, bár a legendák cáfolatát személy szerint én igencsak fájlam.

Rossz, ha csalódunk történelmi példaképeinkben, a mintát adó személyekben, hiszen ha ez így megy tovább, lassan minden lélekemelő eseményről kiderül, csalók, vagy jó fantáziájú krónikások alkotta hősköltevényről van szó.

Meglehet, évszázadok múltán előkotor majd valaki valahonnan egy dokumentumot, amiből kiderül, minden korábbi állítással szemben a 21. század elejei Magyarországon igenis jó volt élni.

Ezt mi még persze nem tudhatjuk.

SZILENCIUM

Talán még dicsekedhettem is volna a rendszerváltást követően, hogy az egyik napilapnál a nyolcvanas évek utolsó harmadában nyolchónapos szilenciumot kaptam. Nem tettem, nem voltam rá büszke.

A szilencium eredetileg a kollégiumokban a délutáni csendes tanulási időt jelentette. Az ifjabbak kedvéért elárulom, szilenciummal a sajtóban azokat az újságírókat, írókat sújtották, akik az akkori párturaknak, elvtársaknak nem tetszöt írtak. Nekem egy pársoros, ironikus írással sikerült kiváltanom a kényszerű csendet.

A nem kívánatosat írók néhány hónapos, vagy többéves szilenciumuk alatt bőségesen rendelkeztek idővel, hogy elmélkedjenek a helyes viselkedésről.

Mindezt az juttatta eszembe, hogy a közelmúltban a Cáfolat című írásom ismét kicsapta pár embernél a biztosítékot. Gyanítom, nem olvasták végig mindazt, amit írtam, vagy éppen a szövegértelmezéssel gyűlt meg a bajuk.

Nekem meg azzal, hogy elérkeztünk egy olyan mérföldkőhöz, amin túl megint magukat az igazság bajnokának kijelölő emberek mondják meg, kik és mit írhatnak, mi helyénvaló, vagy mi káros.

Számomra, aki a nagyon sokak csak parányi egyike voltam a pártállami rendszerben kisebb-nagyobb szilenciumot elszenvedőknek, nem túl jó hír, ha újból szilenciumos világra kell berendezkednem. A gondolkodás, írás és szólás szabadsága, a mások véleményének megismerése, megvitatása és elviselése ugyanis maga a demokrácia.

Ami lehet, hogy csak egy húszéves kaland volt az életünkben?

VICC

– Mi volt előbb régen, a tyúk, vagy a tojás – kérdezte egy hallgató az örmény rádiót, mire jött is a válasz:

– Régen minden volt...

Nos, a Szovjetunióból származó vicc egy abból a gyűjteményből, ami a napokban látott napvilágot, és aminek szerzője szerint ma már szerencsére a múlt század első harmadának élceit többnyire meg kell magyarázni a fiatalabbaknak, mert nem értik.

Megfogytak a politikai viccek is, állította a sok évig gyűjtögető szerző, aki szerint azok többnyire csak diktatúrákban születnek, és amiket egymásnak súgva, összekacsintva lehet bírálni a fennálló rendszert.

Nem arról van szó, hogy ma ne lenne vicc, vagy ne volna olyan esemény, amiről kreatív elmék ne gyárthatnának azonnal gúnyos-tréfás sorokat. Sokkal inkább a kor és a technika a felelős az országon végigsöprő viccek elmaradásáért.

Elég az Internet bármely keresőjébe beírni a vicc szót és százával találhat kedvére való szellemességet mindenki. A trágártól a szélsőségesig, bárki és bármiről gyárthat, tehet közzé viccet, ha úri kedve úgy hozza, és ez így van jól. Aligha kívánhatjuk, hogy megint a szájról szájra suttogott viccek kora következzen.

Ahogy ugyanis a szerző említette, ez a műfaj csak a diktatúrákban él meg.

UNIÓS PARKOLÓ

Jobbról bolgár, balról lett család autója parkolt járművem mellett a hochzillertali sírégió kisvárosnyi parkolójában. Szemben belga, francia, lengyel, német, cseh, holland és szlovák kocsi várta gazdáját. Az oroszok kisbusza és az egyetlen horvát felségjelzésű gépjármű, mint kakukktojás virított az uniós országok polgárainak négykerekűi között.

Izgalmas volt együttlátni a sokféle kultúra képviselőit, bár a globalizáció hatásaként alig-alig lehetett megkülönböztetni öltözék, sífelszerelés alapján az egyes országok fiait, lányait. Talán a viselkedés, hangoskodás, vagy éppen a bizonytalanság árulta el még leginkább, ki, honnan, milyen társadalmi környezetből jött a minden képzeletet felülmúló síparadicsomba.

Jó is, hogy ilyen sok helyről összegyűltek a különböző fejlettségű országok állampolgárai, mert legalább megfigyelhették, és hazavihették híret annak, hogy mit tesz az odafigyelés, a tervszerűség, a nyereség visszaforgatása, a fejlesztés.

Ausztria sícentrumaiban minden évben számtalan új szolgáltatással találkozhat a sportág szerelmese. A sípályák felvonói egyre komfortosabbak, gyorsabbak, a felvonóra várók sorai mind vékonyabbak, gyorsabban haladók. A népszerű hegyi éttermekben, hűtőkben finomak az ételek, italok és meglepően nagy adagokban kapják mindezt az éhes síelők.

Mindennek persze ára is van, a magyar zsebnek igencsak drága vendéglői étkezés, vagy sibirlet fizetésekor keserű ízt érezhet szájában a sportember, hát, még ha mindezt egy négytagú család részére kell kifizetnie a családfőnek. De amikor a „húzó” árú bérlet megvásárlása után az ember kissé összefagyva lehuppan az aláúszó soküléssel felvonószék fűtött párnájára, és kényelmesen lebegve nézelődik a szépséges táj felett, már úgy érzi, az ár talán nem is olyan sok, hiszen minden az ő kényelméről szól.

A sok ország polgárai pedig hazatérve elmondhatják, nem feltétlenül kell mocskosnak lennie a mellékhelyiségnek, éttermi asztaloknak, nem kell ellopni a fejlesztésekre szánt pénzt, és ahol egy egész kisváros, vagy régió a vendégek kegyeit keresi, akkor oda a vendég biztosan vissza is fog térni.

Még ha drága is a sibirlet.

A NAGY ETETÉS

– Mi van? – állt meg a joghurtos kanál az asszony szája előtt. – Ez is hazugság?

Hírügynökségek repítették világgá a szenzációs hírt: csak ámítás volt, hogy a francia élelmiszergyártó sokat reklámozott tejtermékei gyógyhatásúak. Csalárd módon bombázták az embereket olyan, a többség által alig értelmezhető tudományos kifejezésekkel, mint bifidus essensis, probiotikum, vagy immunofortis.

A világcég reklámjai még a leleplező hírek után is fennhangon állították, termékei egészségesek, segítik az emésztést, hiszen a celebek is ezt eszik, s lám csak nekik milyen jó lett a széketük.

Megbukott a nagy cég, kiderült, hogy joghurtja, joghurtitala, de még a kisbabáknak szánt terméke sem gyógyhatású. Lehet, hogy mindegyik finom, de reklámjaik megtévesztők, becsapók, félrevezetők. Szóval jól felültettek bennünket.

Persze nem féltem én a francia óriáscéget, kifizeti a büntetesként rámért euró-, vagy dollár-milliókat abból a tetemes nyereségből, amit már összeettek neki az egészségesen élni akarók, aztán kitalál valami más etetőszöveget, és újra kasszálja a nagy pénzeket.

Elgondolkodtató, hogy vajon az elmúlt évtizedekben legjobbnak hirdetett tamponok, intimbetétek, szappanok, gyógyszerek, mosóporok, csodaitalok, kiváló banki hitelek mind-mind csak trükkök, becsapások voltak? A termékeket el kell adni, mi meg bevesszük és vesszük mindazt, amit hallunk, és amit kapunk.

Bizony etetnek minket.

FOGY A MAGYAR

Meg a német, francia, lengyel, szlovák, portugál, román. Fogy az Európai Unió mind a huszonegy tagállamának lakossága.

Nem divat ugyanis manapság szülni. A gyermekáldás szempontjából Európában a közepesen rosszabb statisztikai adatokkal rendelkező Magyarországon a családok harmincöt százaléka gyermektelen, harminnégy százalékában pedig egyetlen gyermek van.

Ahhoz, hogy egy ország népessége természetes úton reprodukálódjon, a magasan fejlett országokban egy nőre átlagosan 2,1 gyermek kellene, hogy jusson. Ezt azonban egyetlen uniós ország sem éri el.

Könnyebb és kifizetődőbb manapság gyerek nélkül, vagy egy gyerekkel élni, aztán ott van a férfiak ódzkodása a gyerekneveléssel járó terhektől, a tanult nők karriervágya, vagy a szingli élet vonzereje, ami késői házasságokhoz, ezzel a gyerekáldás elmaradásához vezethet.

Szakértők keresik az okokat és a megoldást, hiszen európai a gond. Öregszik az öreg földrész. Ismét vonzóvá kellene tenni hát a szülést, gyereknevelést, a nagycsaládot. Néhány apróság kellene csak hozzá: létbiztonság, jó keresetek, nyugalom és a jövőbe vetett bizalom.

Éveken, évtizedeken át!

DR.

Régóta nem ájulok el a titulusoktól, rangoktól, de a doktori cím számomra más. Azt ugyanis többnyire nem adományozzák baráti alapon, azért mert valaki éppen egy fontos embernek rokona, barátja, szeretője.

A hazai vezető kereskedelmi televíziókban, újságokban rossz szokássá vált a doktorfosztás. Legyen a megszólaló nagy tudású családorvos, kórházi osztályvezető főorvos PhD tudományos fokozattal, ügyvéd, ügyész, professzor, a neve minden esetben csak annyit tartalmaz, amennyivel egykor csecsemőként anyakönyvezték.

A doktori címek viselői általában olyan szakmák tudói, amelyeket az évszázados hagyományoknak megfelelően rengeteg tanulás, gyakorlás után lehet csak művelni. Nem jó, ha kiérdemelt, tanulással megszerzett címeket teszünk értéktelenné. Az orvos, jogász, patikus, doktori címet szerzett mérnök, pedagógus, igenis formálhasson jogot a dr. viselésére és megkövetelhesse, hogy nevét e kis előtaggal írják le a nagy televíziók, újságok nem doktor munkatársai is.

Ha értéktelenné tesszük a tanulással szerzett jogot, viselőjét irigységből, kényelemből megfosztjuk megérdemelt címétől, talán az sem lesz feltűnő, ha mások meg minden jogcím nélkül használják azt.

Aztán meg gyógyítani, perben védeni fognak majd bennünket.

ZAKLATÁS

– Krseazsst vagyok a Jzsrdakcva káeftétől, uram engedje meg, hogy felhívjam figyelmét a....

Naponta hívnak fel vezetékes telefonon általában érthetetlen nevű cégek elhadart nevű munkatársai, hogy nyaralást, üdülőjogot és mindenféle csodás kedvezményt ajánljanak nekem.

Udvariasan megköszönöm, hogy felhívott és megkérem az illető hölgyet, urat, ne is folytassa, számomra semmiféle ajánlat sem aktuális. Sohasem vagyok ellenséges, nem káromkodom, nem szidom a hívót, tudom, hogy neki csak ez a munka jutott, szeretne pénzt keresni, megélni.

Bajom inkább a telefonos marketingrendszerrel van. Próbáltam már egyik-másik ügynökkel üzletelni, ugyan már töröljenek listájukról, nekik sem éri meg, csak feleslegesen töltik az idejüket, költik a drága telefonpénzt, nekem sem jó a zaklatás.

Kiderült, nem tehetik, mert nem egy cég és nem egy telefonlista van. Jó lenne tudni, kik, milyen összegért adják-veszik egymás között a számokat? Persze meglehet, hogy csak taláalomra hívnak fel a telefonkönyvből. Nekem eddig még nem sikerült mindezt megfejtennem, de legalább a menekülés útját felfedeztem. A hívások többnyire – az elmúlt héten például hat is – a napnak mindig ugyanabban az órájában érkeznek.

Arra az órára kirántom a falból a zsinórt.

VÉRSZÍVÓ ÚTONÁLLÓK

– Ez kibírhatatlan – csapkodta magát az egyik járókelő a kisváros parkjában. – Én még ennyi szúnyogot nem láttam.

Idén valóban jó a szúnyogtermés, ellentétben a gyümölcs, zöldség, vagy árvíz sújtotta területeken a gabonafélék mennyiségével.

A vérszívók támadása mindenhol és mindenkinek kellemetlen. Valamennyire szembe lehet szállni a zümmögő terroristákkal, de a közösségi védekezéshez nagyon sok pénz kell, ahogy nem olcsó az egyéni oltalom sem, ha az ember esténként deci számra locsolja magára a szúnyogriasztó szerek valamelyikét.

Tudjuk, mindennek ára van, így a nyári nyugalmas estéknek is. De ára van annak is, ha elmarad a védekezés, az irtás, vagy gyérítés, hiszen az idegenforgalomból élő települések sokmillió károkat szenvednek el a vendégek, nyaralók idő előtti távozása, menekülése miatt.

Idén minden a szúnyogoknak kedvez. Volt árvíz, hosszan tartó csapadékos idő, ami a szúnyogpopuláció látványos gyarapodásához vezetett és kevés a pénz a szúnyogok elleni küzdelemre.

A zümmögő légi sereg tehát nyerésre áll. Úgy tűnik, nekünk csak a kisipari módszer, a támadók egyenkénti likvidálása marad. Meg a fájdalmas vakarózás.

PATRICK, A JÓ BARÁT

Nevem Patrick Chan dolgozom a Hang Seng Bank. Ўн не keresi neked segítségét megvalyshtja a tranzakciy. Кнвбнок Цнnek jy кбртнртшт a segítségét, ha Цн egyetшт velem dolgozni. Ha шrdekel кблджщ nekem egy e-mailt...

Immár sokadszor kaptam meg Chan úr elektronikus levelét a minap. Eleinte gyorsan töröltem, mint minden kéretlen küldeményt, de aztán elszégyelltem magam. Most, amikor ország- és világszerte oly nagy az igény segítő kezekre, én csúf módon ellököm a felém nyújtottat. Ahelyett, hogy megköszönném!

Meglehet ugyanis, hogy Patrick – már csak így, keresztnevéen szólítva, elvégre az elmúlt hetekben jó ismerősöm lett, ahogy nyilván sokaké az – valóban segíteni akar. S ha már a bankszakmában dolgozik odaát, a messzi Hong Kong-ban, vélhető, hogy elsősorban a bajba jutott svájci frankban, japán jenben eladósodott magyar polgárokon szeretne segíteni.

De nyilván segédkezet nyújt a derék hongkongi bankár akkor is, ha én dúsgazdag vagyok, de már nem bízom a magyarországi bankokban, és a biztonságra törekszem. Mert ő aztán biztosan a legjobb helyre teszi majd a pénzemet, jól megfialtatja. Csak bízzak benne, hiszen a bankár már-már olyan, mint az ember édesanyja, háziorvosa, vagy gyógyszerése.

Innen üzenem Patrick Chan úrnak, hogy nagyra becsülöm segítőszándékát, de ne várjon rám. Van itt elég baj nélküle is.

MILLIÓK MÉRGE

Lehet, hogy a gyengeség jele, de sajnos nem tudom megemésztetni a laktózt. Igaz, ezzel nem vagyok egészen egyedül, mert a becslések szerint a világ felnőtt lakossága háromnegyedének szervezete nem termel laktáz enzimet, és így nem képes teljesen feldolgozni a tejcukrot, a laktózt. Néhány népcsoport mellett az északiak tűnnek csak kivételnek.

Miután laktózt nem csak tejtermékek, hanem a sütemények többsége, készételek sokasága, húsipari és konzervipari készítmények sora és nagyon sok gyógyszer is tartalmaz, kijelenthetjük: az ezeket gyártók, emberek milliárdjainak keserítik meg az életét. Kényelemből, vagy más megfontolásból előszeretettel használják vivőanyagként a laktózt.

Kényszerből lettem tudatos vásárló, ma már minden gombostűhegynél is apróbb betűs feliratot megpróbálok kiböngészni az élelmiszer-áruházak polcai mellett ácsorogva. Ezért aztán sorra teszem is vissza a termékeket, amelyeken legalább feltüntetik: tejcukrot tartalmaz. Pedig hiszem, hogyha emberek tömegének jelent ez egészségügyi problémát, talán valami mást illene használni helyette.

Parányi remény, hogy a minap a kisvárosom négy szupermarketjét végigjárva legalább egyetlen élelmiszert, egy osztrák sajtot találtam, amire rá volt írva: laktózmentes termék.

Most ezen élek.

ŐSKŐKORSZAKI MENÜ

Kerülj minden gabonafélét, burgonyát, kukoricát, cukrot, nagy szénhidrát-tartalmú élelmiszert, a hüvelyeseket, de nyugodtan egyed a húsokat, zöldségeket, gyümölcsöket és fogyasztható a sajt is. Egészséges a tojás és a zsíroktól sem kell félned, nem a zsírok okozzák az érlelmeszesedést.

Mindezt természetesen nem én állítom, hanem a paleolit táplálkozás hazai megálmodói, feltétel nélküli követői, akik hisznek abban, hogy az ősemberek pontosan a fentebb leírt ételek egy részét ették, miközben semmilyen szénhidrátot sem fogyasztottak. El is kerülték őket a civilizációs betegségek.

Fel ne merüljön, hogy vitatkozni kívánok a tudós emberekkel, hiszen valamennyien a hosszú élet receptjét keressük és reménykedünk, hogy elkerül bennünket a rák, infarktus, gyomor-fekély, s a többi kórság. Ehhez aztán mindenkinek van egy-két biztos tippje, amit másoknak ajánl, ha már rajta nem is segítenek.

A paleolitikum, vagyis az őskőkorszak emberének átlagos életkora mai ismereteink szerint jó, ha húsz-huszonöt év volt, de még az 1700-as évek közepén sem volt magasabb az átlagéletkor harmincöt évnél, pedig akkoriban cukrot nem, de még gabonafélét is csak keveset fogyasztottak. Mindez aligha megnyerő érv azoknak, akik hiszik, hogy a szénhidrát-tartalmú ételek, vagy a hüvelyesek elhagyásával ugyanolyan egészségesek lehetünk, mint őskőkorszaki elődeink. Talán csak éhesebbek.

Persze mindenki abban hisz és úgy nehezíti az életét, ahogy akarja, szíve joga. Mert tényleg van abban valami, hogy ezer évekkkel ezelőtt alig volt daganatos betegség, szívinfarktus és sok más, az idős embereket érintő csapás. Nem, őseinket ezek a bajok nemigen érintették.

Egyszerűen nem érték meg az időskori nyavalyákat.

POSZTUMUSZ

Mostanában megszorodtak a posztumusz díjak. Tudják, ezek azok a kitüntetések, amelyeket az emberek csak haláluk után érdemelnek ki.

Nyilván vannak esetek, amikor tragikus hirtelenséggel ér véget egy emberi lét és egészen egyszerűen nincs idő még életében elismerni az arra érdemes személyt. Sajnos mégis sokkal gyakoribb, hogy az életben maradottak csak halála után kezdik értékelni társukat és döbbennek rá, fontos, értékes, sőt pótolhatatlan kollégát, barátot, tanárt, közéleti személyiséget veszítettek el. Arra gondolni sem merek, hogy a posztumusz kitüntetéssel lehet dicsekedni, rá (politikailag is) hivatkozni, akkor, amikor már nem tud ellene tiltakozni.

Tiszteletre méltó minden elismerés, de azért a posztumusz díjakkal van némi bajom. A legtöbb embernek örömet okoz a kitüntetés – még ha olykor akad is, aki nem veszi át, vagy csak fanyalogva – mert a díj egy tettet, vagy egy egész életet értékel. A halál után adott medál legfeljebb a családtagokat érdekelheti, ha egyáltalán fontos nekik. Hiszem, hogy elismerni életében kell az embert.

A posztumusz díj vélhetően inkább csak a túlélők pótcselekvése, a figyelmetlenség, szét-húzás, irigység, ellenségeskedés utólagos eltakarása, a megszólaló lelkiismeret elhallgattatása.

Időben szólok tehát: ha halálom után valakinek esetleg eszébe jutna, hogy tettem valami jót és díjra javasolna, ez engem nem érdekel! Legfeljebb nevezzenek el rólam egy utcát. Az többnyire úgy is csak posztumusz illik.

Jó nekem egy pici zsákutcácska is, de ha kérhetem, ne legyen nagyon kátyús.

ANALFABÉTÁK

A magyar lakosság huszonöt százaléka alkalmatlan az önálló szövegértelmezésére.

Két professzor, egyetemi tanár beszélgetett az egyik rádióműsorban a hazai oktatás színvonaláról, a fiatalok, majd belőlük vált felnőttek képességeiről. Ekkor hangzott el a döbbenetes adat.

Meglehet, nem tudományos kutatáson keresztül, hanem saját tapasztalataikból jutottak el a szakemberek a kijelentésig, de elgondolkodtató a szám nagysága. Magyarországon ezek szerint több mint kétmillió ember nem érti, hogy mit üzennek neki a gyógyszerek tájékoztatóján, az újságok oldalain, a könyvek lapjain, a pártok kampánykiadványain.

Azt gondolná az ember, hogy egy olyan fejlett és kötelező oktatással rendelkező országban, mint hazánk, elvértve találni csak funkcionális analfabétát. Ők azok, akik nem akarnak olvasni, egy csekk kitöltésének is sokszor futnak neki, nem képesek megírni az önéletrajzukat, nem értik, hogy ha állást kapnak, miféle nyomtatványokat iratnak velük alá és végképp nem képesek felfogni, mit vár el tőlük a világ, ha azt írott formában közlik.

Érdekelne, vajon a hazai lakosság háromegyede milyen formában képes megértetni magát egynegyednyi polgártársával?

Írásban biztosan nem.

PROJEKT

A kompetenciaalapú oktatás az innovatív intézményekben a projekt kiemelkedő eleme...

Sajnos nap, mint nap hallani ilyen és ehhez hasonló mondatokat. Ez utóbbi az egyik kereskedelmi rádió reggeli műsorában hangzott el. Lehet, még nagyon korán volt, az is, hogy a képességeimmel van baj, de tény, a szakember szavait le kellett fordítanom magamban. Mire ez sikerült, már régen másról beszélt a szakértő. Kikapcsoltam.

Jó ideje megszokhattuk az egyes szakmák idegen kifejezéseit, a rendőrök jogi bikkfanyelvén mosolygunk, a politikusok nehezen értelmezhető izmusaira, szakszavaira legyintünk, de hogy a magyar nyelv őrei, a pedagógusok is így kényszerüljenek beszélni, az mégiscsak sajnálatos.

Az európai közösség tagországa lévén uniós pályázatok tömegében vesznek részt a hazai önkormányzatok, oktatási intézmények, kis- és nagyvállalkozások, közösségek, magánemberek. A pályázatok magyar kiírói kényelemből, nagyképűségből, vagy ki tudja, mi más okból hagyják az elnevezésben, magyar nyelvű szövegben az idegen szavakat.

Lehet, hogy ez uniós előírás és az osztrák, portugál, spanyol barátaink is ugyanígy kínlódnak az idegen szöveggel. Javaslom, tiltakozunk a tendencia és nyelvünk ilyen jellegű innovációja ellen, közösen indítsunk egy, egy... mit is?

Természetesen projektet.

VÉSZCSENGŐ

A fiatalasszony ül a kórházi ágyon, hangja kicsit panaszos, monoton, a híradó kamerája arcáról a takarón tétován mozgó kezére közelít. Karja, kézfeje sebes, körmei, mintha földmunkát végezett volna, vöröses-feketék, kitisztíthatatlanok.

Az asszony ül, és csendesen beszél. A háromévest meg tudta menteni, a kicsit, a tizennégy hónaposat egyszerűen kiemelte kezéből a vörös áradat. Azt, hogy valószínűleg otthona is végleg lakhatatlanná vált, eddig összerakott élete pillanatok alatt hullott darabokra, még fel sem fogta.

Olyan katasztrófa rázta meg az országot, amire nemigen voltunk felkészülve. Mert jön ugyan az ár évente, néha, mint idén jobban is, többeket érintően, ilyenkor aztán sajnálkozunk, meg hívjuk a segélyvonalat, pár százas, ezres erejéig adakozunk, ruhát, használati cikkeket küldünk és reménykedünk, hogy bennünket elkerülnek majd a pusztító bajok.

A Kolontáron és Devecseren romboló vörösiszap-áradat olyan mérvű katasztrófa, amit még fel sem fogunk. Láttunk mi, persze, hogy láttunk vacsora közben, a tévében, a világ sok országából településeket, kisvárosokat földdel egyenlővé tevő sár- meg hólavínákat, mindent elsöprő vulkánkitöréseket, földrengéseket, cunamikát. Megrázóak, de valljuk be, rendre abban bíztunk, hogy a bajok mindig csak máshol és másokkal történnek. Ennek vége.

Sok csapás mögött az ember áll. Mert egyre több földterület kell az új építkezésekhez, lakásokhoz, szupermarketekhez, és kellenek az ipar termékei is, mert megszoktuk, mindennapi életünk részévé vált, hogy vásárolhatunk és a pénzünkért árut kaphatunk.

Egyre inkább látjuk, mindennek ára van. S, ha jobb minőségű életünkhöz meg is kell hódítanunk a természetet, ezt jóval óvatosabban kellene tennünk.

Ami mostanában történt, még csak figyelmeztetés volt.

KÉZNYÚZÓ

Gyorsszervizre kényszerültem. Nem nagy ügy, mindössze kis francia járművem bal első izzója égett ki.

Egy átlagos műszaki érzékkel megáldott férfiembernek korábban könnyed ujjgyakorlat volt bármilyen típusú személygépkocsi égőinek cseréje. Manapság nem az. A fejlett számítógépes tervezőprogramoknak meg a szerviz lobbiknak köszönhetően mára egy izzócsere szakembert, komoly műszaki felkészültséget, szervizidőt, költséget igényel, hogy az idegeskedésről ne is beszéljek.

Első alkalommal magam is kudarcot vallottam, bementem hát a szakszervizbe és kértem, cseréljék ki az izzót, nekik biztosan nem egy nagy feladat, én meg mennék is gyorsan tovább a dolgomra.

Persze, hogy nem így történt. Kiderült, ehhez munkalapot kell kiállítani, legalább harmincöt percet, de inkább háromnegyed órát vesz igénybe a munka, meg aztán nincs is egyetlen szabad szerelő sem. Talán fáradjak vissza másnap.

Rábeszéltem hát a kedves fiatal munkafellevőt, tanítson meg izzót cserélni. Útmutatásai alapján ott, a szerviz udvarán az akkumulátor, motorburkolat szükséges bontási munkálataival együtt háromnegyed óra alatt kicseréltem a fránya világítótestet. Könnyebben ment volna a munka, ha a kézfejem nem nagyobb egy újszülött kezénél, legalább harminc centis vézna, ámbár mozgékony és igen izmos ujjakkal.

Büszke voltam, talán ha összesen hat, vagy hét sebből véreztem. Az ifjú szakember megnyugtató, nem járnak jobban kollégái sem, örül is, hogy ilyen rugalmas voltam és magam álltam a szerelésnek.

Azóta cseréltem már ki izzókat hóban, fagyban, hőségben, zuhogó esőben, olykor sorstársaimnak is, mégpedig egyre gyorsabban. Ma már csak röpke harminchárom perc kellett az akcióhoz. Most még bekötözöm vérző sebeimet aztán elégedetten hátradőlök.

A tervezőket meg innen, a távolból is csókoltatom!

KISZOLGÁLTATOTTAK

A család ünnepe, apja büszkén veregette meg fia hátát, anyja könnyeket morzsolt el szeme sarkában. Gyerekük annyi kudarccal teli hónap, százával megírt önéletrajz, megannyi kínos állásinterjú és „majd értesítjük” mondat után végre munkát kapott.

A fiatal lelkesen ment új munkahelyére, amit majd' száz jelentkező közül kapott meg, bár mint az első nap kiderült, nem egyedül. A kis cég megnyerő modorú, mosolygós vezetője bátorítóan mondta, már csak ketten maradtak és egy idő után megmondják, ki lesz a munkatársuk. Kérték, ne jelentse a Munkaügyi Központban, hogy állást kapott, igaz sajnos, ők sem tudják egyelőre bejelenteni, majd ha választottak kettőjük között. Csak dolgozzon bátran, mutassa meg, mit tud.

A fiatal tudta, hogyne tudta volna, hogy mindez csalás, hiszen regisztrált munkanélküliként tartja számon az állam, miközben zsebből fizetett minimálbérért, véglegesítése ígéretével dolgoztatják. Betegen nem lesz biztosítása, legfeljebb, ha maga fizeti, és amikor kirúgják, nem reklamálhat, nem fordulhat jogorvoslatért sehova se, mert elfogadta a szabályokat.

Most naponta vonatozik, hogy a másik városban leüljön íróasztala mellé, szemben vele a hasonló módon foglalkoztatott vetélytársával, sorstársával a kiszolgáltatottságban. Tart tőle, hogy ha elvégzik az év végére felhalmozódott munkát, megköszönik eddig tevékenységüket.

Választása nincs. Ha tiltakozik, semmit sem keres, hogyha marad, részesévé lesz a család játéknak.

Kiszolgáltatottan nincs jó döntés.

TÉVÉNAP

Lehet, hogy a soros vérfürdők, trágársággal tűzdelt blödlük, a legújabb valóság show, az egymással versengő énekes tehetségkutató műsorok sodorták el, nem tudom, de tény, alig vettük észre a Televíziózás Világnapját.

Az ENSZ által 1996-ban hivatalosan elismert nemzetközi világnap alkalmából a televíziós társaságok közös célként tűzték ki egykor együttműködésüket a fejlődés és béke érdekében. Nem könnyű feladat.

A televízió, korunk internet melletti legnagyobb hatású közösfőformáló médiuma valóban képes lenne az emberiséget jobb irányba terelni. Igen ám, de a tévzés majd' oly drága mulatság, mint a háborúzás, csak úgy nyeli a pénzt. Így aztán marad a pénzcsinálás, az üzleti felfogás, a közönség sokszor alantas, vagy csak egyszerű igényeinek kiszolgálása. Mindenfelettivé vált a reklámidő, a nézettség értékesítésének kényszere.

Napjainkban a közszolgálatnak nevezett médiumok mindinkább speciális megrendeléseknek – elvárásoknak – kívánnak megfelelni, a kereskedelmi tévék pedig azt adják, amit a nép szívesen néz. Ebbe aztán jószerevével minden belefér.

Sokan háborognak a mérhetetlen sekélyesség, a képi erőszakhullám, a felszínes beszéd, az értéktelenség dömpingje ellen, joggal. De ott a másik oldal, amelynek igencsak népes tábora nem akar mást, mint esténként felejteni a hosszú ideje állandósult rossz hangulatot, megélhetési nehézségeket, munkanélküliséget, alulfizetettséget, kiszolgáltatottságot.

Szerencsére ma még sok csatorna kínálja szolgáltatásait, köztük komoly tudást gyarapítók, a világot kitarók, a Televíziós Világnapjának céljait, a fejlődést, a békét elősegítők. Bárki választhat. Akinek pedig csak a szórakozás a célja, tegye azt. A távirányító választást, szabadságot ad.

Maradjon is így!

WIKIBILI

Most aztán tényleg kiborult a bili. Forrong a világ, a megszerzett negyedmillió és kiszivárogtatott több száz titkos amerikai diplomáciai üzenet miatt.

Zaklatott emberek szaladgálnak világszerte, persze csak azokban a körökben, ahol nem a gyerekek aznapi ebédjét kellene valahogy előteremteni, netán a közüzemi számlákat végre kifizetni, mielőtt kikapcsolják a gázt, meg a villanyt.

Szóval háborognak a diplomaták, kormányfők, nagyhatalmú emberek, mert a Wikileaks elnevezésű nemzetközi szervezet – a wiki ebben a szóösszetételben egy számítógépes szerkesztőrendszert jelent, míg a leaks szó kiszivárogtatást – extratitkos katonai és diplomáciai információkat kürtölt világgá a földgolyó minden tájáról, betyárul kellemetlen helyzetbe hozva ezáltal a mások dolgába beavatkozni akarókat.

Az a baj ezekkel a fejlett országokbeli civilszervezetekkel, hogy nem tudják, hol a határ és szivárogtatnak. Azt sem értik, hogy a mindenkori vezetők messze okosabbak az egyszerű népnél – lásd: ha az Isten hivatalt ad, ész is ad hozzá – és úgy van minden jól, ahogy azt ők teszik. Még Amerikában is.

Most aztán áll a bál, futkorásznak egymáshoz a diplomaták és kezüket tördelve biztosítják egymást, hogy azt nem úgy gondolták, meg nem is igaz, ráadásul valakik hamis infókat kürtöltek világgá, csak hogy összeugrasszák őket. Mindenkit mindenkivel.

A boruló éjjeliedényből kilöttyent lé állítólag rengeteg mocskot is tartalmaz. Jó sokáig mosakszanak majd az illetékesek, amihez üdvös lenne, ha nem vizet használnának.

A hülyeséggel ellentétben az ugyanis nagyon fogytán van a világban.

FÁRASZTÓ BETŰK

– Én nem olvasok könyvet, elég nekem a tankönyv, az újságok meg nem érdekelnek.

Mіндеzt egy húszéves, kommunikáció szakos ifjú mondta nekem, amikor arra gondolva, hogy az illető egyszer majd jól informált újságíró lesz, olvasási szokásairól érdeklődtem.

E parányi közjáték jutott eszembe arról a hírről, hogy hazánk felnőtt polgárainak mindössze csak a fele olvasott el legalább egy könyvet egy év alatt. Nagy ügy, tehetjük hozzá, és akkor mi van?

Nos, az van, hogy ezek az emberek jószerével minden ismeretüket a kereskedelmi televíziók szórakoztató műsoraiból, vagy jobb esetben – mert akkor legalább valamit is elolvasnak – a bulvársajtó üvöltöbetűs napi szenzációiból szedik össze. De az is meglehet, hogy még ennyi tudás megszerzése sem tartozik polgártársaink sokaságának mindennapi igényei közé.

Pedig olvasni jó, mert a legolcsóbban juthatunk érdekes, izgalmas világokba, szerezhetünk szórakozva ismereteket, tudást, tehetjük szebbé életünket. Tény ugyanakkor, hogy a három nagy információs műfaj, az olvasás, rádióhallgatás és tévézés közül a betűk értelmezése a legfárasztóbb tevékenység, míg a televízióból minden készen áramlik az ember fejébe, de legalábbis a kobakja felé.

Ismerek olyan családot, ahol szintén nem olvas senki sem, de a nappaliban könyvsorozatokkal teli polc áll. Jól mutat, meg aztán mégiscsak remek, ha szükség esetén vannak könyvek az ember keze ügyében.

Egy igényes írásmű ugyanis nehezeknek, támasztéknak is kiváló.

SIKERTÖRTÉNET

– Írd meg, biztatott barátom – írd meg, mert ez egy igazi sikertörténet!

Mindez akkor volt, amikor örömmel meséltem, hogy bár zaklatott, megosztott, feszült az ország, de távol a nagypolitikától, alul, ott, ahol mi, átlagemberek élünk, jól működnek a dolgok. Korán örültem.

Történt, hogy vettem egy, a munkámhoz is szükséges elektronikus eszközt, amivel azt leszámítva, hogy használati utasításán akkor mentem el, ha letettem a földre, csak egyetlen baj volt: egy idegesítő hiba zavarta a használatát. Mint kiderült, pár percnyi munkát igénylő szoftverfrissítéssel ez könnyen orvosolható.

Minden úgy ment, mint a mesékben. Írtam egy e-mailt a nagyáruháznak, ahonnan másnap reggel már hívtak is, majd félórával később a másik városbeli szerviz munkatársa jelentkezett. Megegyeztünk, hogy visszaviszem a masinát az eladó hipermarketbe, ahonnan ők még aznap továbbítják a szervizbe, akik pedig három napon belül már házhoz is szállítják nekem a készüléket.

Remek, gondoltam és örömmel dicsértem barátaimnak a működőképes rendszert. A határidő jelentős múltával aztán kezdtem türelmetlenkedni és érdeklődni a visszaszállítás időpontjáról, de kiderült, hogy – elnézést uram, nálunk is emberek dolgoznak – figyelmetlenség miatt még mindig az ügyfélszolgálat polcán porosodik a kutyüm. Amikor végre átvitték a szervizbe, ott nem tudták, mi a baja, hát félretették. Újabb reklamációmra ígérték, hogy gyorsan megcsinálják. De – elvégre ő is csak ember, ugyebár – megbetegedett a szakemberük. Legyek türelmesem, talán egy hét múlva...

Oly megnyugtató az érzés: itthon vagyok!

VILÁGSZTÁROK

– Te világsztár vagy!

A most befejeződött, egymással versengő két televíziós, énekes tehetségkutató show mindkét zsűrijének tagjai ragadtatták magukat milliók füle hallatára nem is egyszer az ilyen, vagy ehhez hasonló kijelentésre a számukra tetsző produkció után.

Nincs is baj a lelkesedéssel, hiszen leszámítva a bosszantó, csalásgyanús, vagy legalábbis kételkedésre okot adó szavazási eredményeket, büszkeséggel tölthet el valamennyiünket a sok tehetséges fiatal látványa. A két versengés döntőjébe jutott kéttucatnyi fiatal teljesítménye előtt mindenképpen kalapot kell emelni.

Na de kérem, hol vannak ezek a fiúk és lányok a világsztárságtól? Ha csak arra gondolunk, hogy olyan együttesek, mint például az Omega, az Illés, vagy szólóénekesként Zalatnay Sarolta, akik megmutathatták magukat az igazán világsztár Beatles idején Angliában, vagy a környező – akkor szocialista – országokban, nos, ők is híresek, kedveltek voltak, de, hogy világsztárok lettek volna, ez igencsak vitatható.

Visszafogottan figyeltem a vetélkedőket, azt is főleg a családi béke kedvéért, de ennyi is elegendő ahhoz, hogy tiszteljem a fiatalok teljesítményét. Zavart ugyanakkor a gyakori világsztározás. Mert amikor végiggondoltam a pop, rock, vagy bármelyik más hasonló zenei műfajban tevékenykedő, Magyarországon élő világsztárok sorát, sajnálattal egyet sem találtam. Az volt Elvis Presley, vagy Madonna. Kár hát világsztársággal hülyíteni a tehetségeket.

A közönséget meg végképp felesleges szédíteni, megvan annak a maga baja e nélkül is.

KIHALÁS ELŐTT

Mostanában egyik stressz ér a másik után. A folyamatos üzemanyag-áremelések mellett még azon is jól felidegesítettem meg a múltkoriban, hogy csak ötmilliárd éve van hátra a kedves Napunknak, aztán, agyó, vörös óriás lesz belőle, belőlünk meg jól sült steak. Most meg mit hallok az egyik természetfilmes csatornán? Százmillió évente kihal a Földön minden élőlény, amelyik huszonöt kilónál nagyobb tömegű.

Hogyne idegesíteném magam? Beleborzongok, ha arra gondolok, hogy a tudósok esetleg tévedtek, mert nem voltak akkor éppen ott, emiatt elszámolták magukat és nem 65 millió éve volt a földtörténet legnagyobb kihalása, amikor is eltűntek a glóbuszról az aranyos dinoszauruszok. Lehet, hogy tévedtek mondjuk 30 millió évet?

Nagyon rossz gondolataim támadtak emiatt. Ha ugyanis bebizonyosodik a gyanúm, hogy a következő tömeges kihalásig legfeljebb jó esetben is csak ötmillió, vagy éppen egymillió évünk van hátra nekünk, huszonöt kilónál nehezebbeknek, akkor ideje összekapnunk magunkat.

Gyorsan el kell kezdeni töprengeni azon, vajon mit tehetnénk ebben az egy, vagy pármillió évben. Háborúzzunk aktívabban, hogy legyőzzük mindazokat a negyedszáz kilónál nehezebbeket, akik amúgy is kihalnának (velünk együtt), vagy találjunk ki olyan nagyhatású eszközöket, amelyekkel gyorsan el tudunk utazni e sártekéről valami boldogabb helyre mind a hétmilliárdan?

Fogalmam sincs, hogy én mit tehetnék, mert ugye a bunkerépítés, vagy egy gyors nagybevásárlás nem megoldás e bajra. Marad a stressz, meg a napok számlálása, miközben ott motoszkál agyam hátsó szegletében, hogy a dínóknak azért ez könnyebb volt.

Valószínűleg nem volt tévéjük.

NYOMÁS

Százmillió forint. Ennyire büntetné az egyik kereskedelmi tévécsatornát az idáig csak a szülei, barátai által ismert ifjú politikus (jelölt), aki körbehaknizta ötletével a hazai médiát.

Őszintén mondom, ki nem állhatom a fiatalember által kipécézett csatorna kifogásolt ál való világát, ezért ellene úgy tiltakozom, hogy tüntetőleg nem nézem. Ugyanakkor tudom, hogy mintegy másfél millió ember napi szórakozását, kikapcsolódását jelenti mások figyelése, amiért eszembe sem jut őket lenézni, elítélni, vagy kedvenc műsoruktól megfosztani.

Az ifjú politikus sokak kedvére szólt, bár legalább ennyien kezdték rosszállóan emlegetni elmebéli állapotát is. Az ötletgazda azt is javasolta, hogy a kereskedelmi tévék az ilyen, neki cseppet sem tetsző műsorok helyett adjanak inkább régi filmeket, kulturális műsorokat. Aki ezekre kíváncsi, az eddig is könnyedén választhatott kedvére a bőséges kínálatból.

Természetesen igaza van a hivatalos trendet követő férfinak abban, hogy egyre erőszakosabb, trágárabb filmek, showk bemutatásával igyekeznek a kifejezetten profitszerzésre szakosodott tévék a képernyő előtt tartani az erre fogékony embereket és ezzel teljesíteni tulajdonosaik pénzügyi elvárásait, de ez ellen a XXI. század technológiája mellett nem törvényekkel, mások korlátozásával kell védekezni.

Csak egy mozdulat, egy gombnyomás. Ennyit kell tenni a távirányítóval.

HAZUGOK

– A hazugsággal leginkább az a baj, hogy elhiszed!

Két okos, felkészült fiatalember vitatkozott az egyik rádióadó heti rendszerességgel jelentkező filmes műsorában. Egy amerikai művet és ezen belül az emberi viselkedést elemezték odafigyelést érdemlő módon, eközben hangzott el a közhelyszerű megállapítás.

Igazuk van, a hazugsággal valóban az a baj, hogy elhiszük. S bár van hazugság, ami akár életet is menthet, olykor elkerülhetetlen, vagy éppen kegyesebb, mint a vad és zord valóság, többnyire mégiscsak mások becsapására, átverésére, kizsákmányolására, megalázására irányul.

Hazugságban élünk és ezt jól tudjuk. Hazudnak nekünk a nagyhatalmak vezetői, miközben bőrünkre menő politikai játszmákkal szórakoztatják magukat, torzítanak a bankok, csúsztatnak a szolgáltatók, valószínűtlent állítanak a reklámok és lódtunk mi, egyszerű emberek is, ha érdekünk ezt kívánja, vagy, mert hazudni sokszor egyszerűbb, mint igazat mondani.

Füllentenek, ferdítenek a mindenkori kormányok, amikor azt állítják minden döntésük csak értünk, állampolgárokért történik és valótlanságot állítanak, amikor arra biztatnak bennünket, már csak ezt a kettő, három vagy öt évet bírjuk ki és biztosan jobbra fordul a sorsunk. A hazugság már önmagában is csúf tett, a legnagyobb veszélye mégiscsak az, hogy hihető és mi vágyunk is rá, hogy elhiggyük.

Jól számítanak tehát a hazugok. Tényleg mindent elhiszünk.

MEGY A HOLD

A férfi minden nap felül motorjára, felhajt a közeli hegyen található csillagvizsgálóba, majd elfoglalja helyét egy speciális lézer előtt. Adott időpontban kilő a Holdra egy lézersugarat az oda telepített fényvisszaverő eszközre és vár.

Kevesebb, mint három másodperc múlva, miután megtette a sugár a 384 ezer kilométert oda és vissza, a szakember feljegyzi az adatot. Számítógépe összesít, aztán megállapítja, amit a tudomány már régóta tud: a Hold évente 3,8 centiméternyit távolodik a Földtől. El vagyok ragadtatva!

Természetesen nem amiatt, hogy pár milliárd év múlva Földünk elveszíti a Holdját, bár ez is izgalmi állapotba hoz. Sokkal inkább annak okán, hogy milyen nagyszerű munkalehetőségek vannak a világban. Amit leírtam azt egy tudományos tévéfilmben láttam, és amiből kiderült, a szakember már ezt csinálja nagyon sok éve.

Irigylésre méltóan nyugodt és biztos életpálya. Különösen akkor, amikor naponta statisztikák, cikkek sokaságát olvashatjuk a hazai kilátástalan állástalanokról, az egyetemet, főiskolát végzettek elhelyezkedési lehetetlenségéről, a szakmát tanultak hiábavaló álláskereséséről.

Biztosan van itthon hasonló, életre szóló mérőmunka, de van ám nálunk sok más jóféle munkalehetőség is. Bárki elhelyezkedhet például némi szerencsével zsíros fizetéssel járó érdekvédelmi szervezet-vezetőnek, nyitott a politikusi pálya is, a végén szépen gyarapodó vagyonnal, kellene még be nem jelentett feketemunkások, kenhető ügyintézők, uzsorakamatra kölcsönadók és a sornak szinte csak a fantázia szab határt. Van tehát itthon is szépen felépíthető életpályamodell.

A Hold meg távolodik. Évmilliók óta ugyanannyit.

KORHATÁR

„Magyarországon minden kereskedelmi tévé a 18-49-re dolgozik, mert a reklámozók ezt keresik.”

A fenti idézet egy médiaszakember szájából hangzott el, aki mindezzel nem árult el hadititkot, hiszen a nem szakértők körében is ismert ez az üzleti diszkrimináció. Az újdonság, ha egyáltalán az, legfeljebb csak annyi, hogy egyre inkább a 18-39, sőt a 18-29 év közötti tévénezők válnak fontossá, nekik készülnek a műsorok. Az idősebbek meg örüljenek, hogy nézhetnek valamit.

Tudjuk, a kereskedelmi médiumok nem jótékonysági intézmények, profitot kell termelniük a befektetőknek, részvényeseknek. Bevétel meg nem az államtól érkezik, attól legfeljebb tevékenységük nehezítése, akadályozása, bevételük jelentős részének lenyúlása, sokkal inkább a hirdetőktől, akik manapság nem reklámidőt, hanem nézettséget vesznek. Azon belül pedig csak az a hasznos néző, aki vásárolni hajlandó, ez a hajlandóság a közvélekedés szerint ötven fölött jelentősen csökken.

Minden jelentős teljesítményhez – állam, ország, hadsereg, vállalkozás vezetéséhez, komoly alkotások létrehozásához, magas szintű tevékenységhez – élettapasztalatra, megfontoltságra felhalmozott tudásra van szükség, ami pedig csak a munkával eltöltött sok év alatt gyűlik fel az emberben. S, ha már magas szinten képes valaki teljesíteni, az vélhetően kiemelt jövedelemhez jut, többet tud vásárolni, költeni. Mégsem ők kellene a kertvédeknek.

Nyilván a trendi cuccokat, napi divatkütyüket, életérzést sugárzó, vagy legalábbis így hirdetett italokat fiatalabb korban fogyaszt, bizonyos egészségügyi segédeszközöket egy életciklus végéig használ a fizetőképes tömeg. Az „öregék” meg már megszokták évtizedes márkáikat, vagy inkább gyógyszerre, közművek szolgáltatásaira, nyugdíj-kiegészítésre költenek, az meg ugye mit sem hoz a reklámozók konyhájára. Így aztán irritálóan gagyi műsorok sora, szegényteljes stílus, alulmúlhatatlan igénytelenség ural sok médiumot.

Egyszer ki kellene próbálni, hogy ha értékes, színvonalas módon szórakoztatnak a tévék, rádiók, nézik, hallgatják-e műsoraikat a tízen-, húszon-, harmincon, netán negyvenen éppen csak túl lévők. Akár még az is kiderülne, a fiatalabb ember sem buta, hülye, felszínes, értékutáló. Ráadásul még az ötven feletti aggastyánok sem éreznék magukat megalázva.

Talán még vennének is valamit.

SUKORÓ

– Nekem más a véleményem – mosolygott a velencei-tavi cégvezető – bár tudom, hogy ezt ma nemigen illik hangoztatni.

Valóban nem, pedig bármerre járok és beszélek üzletemberekkel, Velencei-tó környéki vállalkozókkal, csak nagyritkán találkozom olyanokkal, akik elleneztek a sukorói King’s City építkezést, amit a köznyelv csak kaszinóvárosként ismer.

Az üzletemberek ugyanis tudják mindazt, aminek ellenkezőjét jól körülírható okok és ürügyek, egyéni, vagy csoportérdekek miatt a sokasággal el lehetett hitetni. Tudják, hogy a Sukoró településtől távol eső, évtizedek óta a végsőkéig elhanyagolt, pollentermő gyomerdő és illegális szeméttlerakó hely területén megvalósítani kívánt szabadidőközpont elmaradásával, aminek a YouTube-on látható látványos kisfilm tanúsága szerint is csak egy – természetesen pénztermelő – eleme lett volna a kaszinó, a térség óriási lehetőséget szalasztott el.

A tiltakozók és a trendi hullámot meglovagoló politikusok nem mérték fel, vagy nem akartak tudomást venni arról, hogy hány munkahelytől, megélhetéstől, mekkora idegenforgalmi és iparüzési adóbevételtől, milyen sok ráépülő, létrejehető szolgáltató vállalkozástól fosztották meg az ott lakókat. De azzal sem számoltak, hogy a tókönyéki ingatlanok nem csak Sukorón, Velencén, de talán még a déli oldalon is felértékelődtek volna, megvalósulhatott volna az egészséves idegenforgalom és a befektetők ígérete szerint a jobb sorsra érdemes északi evezőspálya is megújult volna.

Nyilvánvalóan az ügyben keletkezett szabálytalanságokat, törvénytelenégeket büntetni kell, de a mosdóvízzel kiönteni a gyereket mégsem tűnik jó ötletnek. A sok százmilliárdos beruházást jogszerűen, a természet- és környezetvédelmi szabályok teljes betartásával, a Velencei-tó maximális védelme mellett is meg lehetett volna csinálni.

A többség hallgat, mert nem akar politizálni, vagy konfrontálódni a nagyhangú, hóbörgő, erőszakos „környezetvédőkkel” de a csendesek, a más véleményen lévők, ha találkoznak, hamar felismerik: a másik oldalon állnak.

Meglepően sokan vannak.

JÓSIPAROSOK

– Mária vagyok, kérem, mondja meg nekem, hogy van-e szellem a lakásomban?

A kérdés egy koradélutáni televíziós műsorban hangzott el. A képernyőn több mint egy órán át egy középkorú, mosolygós és felettébb nagydumás úriember üldögélt, néha egy-egy másodpercre maga elé nézett, mint mondta, a kártyáit figyelte. Ezt persze mi, nézők nem láthattuk, mert egy varázsgömb takarta a mindent tudó kártyalapokat.

Napjainkban több televíziós csatorna nyújt hasonló jósszolgáltatást. Ilyenkor aztán a kedves, sorsára oly kíváncsi néző nem csekély mértékben megemelt díjú telefonon hívhatja az asztrológust, tarot jóst, tisztánlátót, parapszichológust, vagy éppen médiumot életbevágó kérdéseivel.

A képzett jósszakember, vagy szakasszony pillanatnyi gondolkodás nélkül hajlandó a legfeljebb csak keresztnevét eláruló kérdezőnek választ adni férje/felesége közeljövőbeli egészségi állapotáról, a beteg családtag gyógyulási esélyeiről, gyermeke jövőjének alakulásáról, vagy éppen álláskeresésének kilátásairól.

Kétségtelen, hogy a tudomány, technika, technológia sohasem látott rohamléptekű fejlődésének vagyunk statisztái, a legtöbben már nem is kapkodjuk a fejünket, mert úgysem értjük a világot. Marad hát a kártya meg ősidők óta bevált jóslás.

Amúgy pedig – ezt mondta a kártya – volt szellem a lakásban, de azt már csak egy újabb, ugyancsak emeldíjas telefonhívással tudta eltávolítani a szakember.

Korlátlan lehetőségek világát éljük.

KULLANCSVILÁG

Hiszem, hogy az okos emberek okos döntéseket hoznak. Az Európai Unió egyes bizottságaiban pedig – meggyőződésem – sok az igazán nagy eszű ember.

Most mégis megrendült az emberi értelembe vetett hitem.

Hírek sora szól arról, hogy soha nem látott kullancsinvázio tapasztalható, hiszen a cseppnyi vérszívó szaporodásához kifejezetten kellemesek a körülmények ezen a tavaszon.

Na meg aztán irtani sem lehet a kullancsokat. Az unió ugyanis környezetvédelmi és közegészségügyi okokra hivatkozva megtiltotta mind a huszonzét tagállamában a kullancs elleni egyetlen valóban hatásos szer alkalmazását.

Most aztán igazán vígan vannak a nemkívánatos rovarok, szaporodnak, sokasodnak, szívják ember és állat véréét. Tömeges irtásuk nem engedélyezett, pedig nem csak kellemetlenek, de súlyos betegségeket is hordoznak.

Így aztán a Lyme-kórral, agyvelőgyulladással ágynak eső embertársaink, ha túlélnek a betegséget, érdekes gondolatokat fogalmazhatnak meg az uniós intézkedésről és az azt tiltakozás nélkül elfogadó szakembereinkről.

Ember vagy kullancs? Az okosok már döntöttek.

DO YOU SPEAK LOVÁRI?

Товарищ учитель... никто не отсутствует.

Persze lehet, hogy nem így kell írni, hiszen több évtizede már, hogy ezekkel a szavakkal jelentettem a technikumban, az orosz órán.

Jó ideje azt látom, hogy a fiatal, egyetemet, főiskolát végzett diákok jelentős része nagyon megküzd a nyelvvizsgával. Ezért sem írhatom le, hogy újdonsült diplomások, hiszen mindaddig, ameddig legalább egy középfokú nyelvvizsga papírjait nem tudják felmutatni, a diploma a rektori hivatal irodájában pihen.

Tulajdonképpen helyes, hogy a sok évtizedes lemaradásunkat az idegennyelvtudás terén megpróbálják behozatni az illetékesek, hiszen meglehet, pár év múlva már semmiféle komolyabb hivatalt nem vállalhat majd az, aki legalább egy idegen nyelven nem tud megszólalni. Legjobban persze akkor jár, ha a külföldön leginkább beszélt angol nyelvet sajátítja el.

Ezzel szemben a diákok jelentős hányada keresi a surranó pályát, vagyis azt a nyelvet, amivel eleget tud tenni az előírásoknak. Így került előtérbe a lovári és az eszperantó. Az utóbbit legalább világszerte használják, bár meglehetősen elenyésző számban.

Lehet, hogy lazítani kellene az elvárásokon, hiszen nem mindenki alkalmas idegen nyelvek megtanulásra, ehhez is kell némi készség. Annak hiányában is lehet értékes egy ember és nem kevésbé kiváló – diplomás – szakember.

A kötelező nyelvvizsga ilyesfajta nyelvválasztása azért is hibás, mert sok munkával enged elsajátítani olyan idegen nyelvet, amit – valljuk meg – édeskevésre lehet használni.

Aztán rengeteg felesleges munka után a friss diplomás úgy jár majd, mint a korábbi korosztályok tagjai az akkori kötelező nyelvvizsgálattal. Ugyanolyan gyorsan elfelejti, amit tanult, mint mi egykor az oroszot.

KIRE, MIÉRT?

– Nézegetem a mieinket...

Egy férfi válaszolta barátjának arra a kérdésére, hogy mit csinál a csendes szeptemberi nap-sütéses kisváros parkban, kezében egy színes kiadvánnyal.

A községekben, kis- és nagyvárosokban legtöbb szó manapság a közlgő önkormányzati választásról esik. Bár közel sem akkora az érdeklődés, mint akár négy, nyolc, vagy húsz évvel ezelőtt, a várakozás, netán lemondó beletörődés egyértelműen tapasztalható.

Nézegetem a mieinket, mondta a férfi, kezében egy párt brosúrájával. Pedig a néhány ezres településeken, ahol kis túlzással mindenki mindenkit ismer, aligha kellene pártszínek, felülről meghatározott ideológiák alapján kiválasztani a következő négy év önkormányzati képviselőit. Sokkal inkább eddigi tetteik, a közösségben betöltött szerepük, a polgártársaikért végzett munkájuk, lakóhelyük iránti elkötelezettség lehetne a mérce.

A két férfi együtt nézegette a pártkiadvány arcait, míg az egyiknél megálltak.

– Már megbocsáss barátom, mit keres ez az ember ebben a füzetben? Mindketten tudjuk, hogy teljesen alkalmatlan képviselőnek.

– Igazad van – válaszolta kicsit tétovázva a másik. – De mit tegyünk, szavaznunk kell rá, ő is a miénk...

MAMAHOTEL

– Egyre kevesebb harminc közeli fiatal törekszik önálló család alapítására és választja inkább a szülői otthon melegét – hangzott el a minap egy szociológiai előadáson.

Nem kell társadalomtudósnak lenni ahhoz, hogy lássuk, valóban mind kevesebb fiatal vállalja, vagy képes vállalni az önálló életet. Elég körülnézi közvetlen környezetünkben.

Ismerőseim tudják, rendre az állatvilágból hozom a példákat, ha szülő-gyerek kapcsolatra terelődik a szó. Különösen akkor élek az állati mintával, ha már felnőtt „gyerek” kiszolgálásáról, tartásáról hallok. Mert bizony egy emlősállat, ha már önálló életre képes a kölyke, egy mordulással, jól irányzott pofonnal elhajtja az ifjút, boldoguljon a továbbiakban egyedül.

Szokták mondani ilyenkor bírálói, hogy az ember nem állat. Igaz, de az élővilág része, ahol hasonló törvények uralkodnak, mint az emberi társadalmakban. Természetesen tisztában vagyok azzal, hogy míg az állatok világában a vadászni, önállóan táplálkozni, önmagát ellátni nem tudó egyed hamarosan elpusztul, addig a gondolkodó, érző ember ezt nem engedheti meg.

De azt sem lenne szabad megengedni, hogy felnőtt, munkaképes fiatalok azért maradjanak a mamahotelben – ahogy a jelenséget a szakemberek hívják – mert sok századik beküldött önéletrajzuk, ki tudja hányadik állásinterjújuk után is megalázottan, egyre keserűbben kényszerülnek élni a szülői házban az idősödő, a már inkább pihenésre, nyugalomra vágyó szülők terhére.

A jelenség nemcsak Magyarország, de egész Európa problémája. A sok ok között a nők mind későbbi szülése, a pályakezdő fiatalok kilátástalansága, az öregedő társadalom is szerepel. Nem könnyű a megoldás. A kényszerből élőködő fiataloknak jól fizető állások, biztos megélhetés, vagyis biztató jövő kellene ahhoz, hogy bezárhassanak a mamahotelek.

Azt már látjuk, hogy ez nem holnap lesz.

GYÓGYÍTÓK ALULNÉZETBEN

„Nem szabad elmarasztalni a fiatal orvosokat, amiért kimennek külföldre dolgozni a hazai bér négy-ötszöröséért. Kevés a jól kereső szülő, aki a már praktizáló orvos gyerekeit is tovább tudja segíteni” (Egy rezidenseket oktató háziorvos).

„Ha mi kiöregszünk pár év múlva, nem jön utánunk senki sem, aki ilyen csekély fizetés és óriási terhelés mellett vállalja a kórházi munkát.” (Egy kórház osztályvezető főorvosa).

A sok év tanulás után pályát kezdő orvos ma jószérével sehol sem tart. Kezdő szakmunkásnál alacsonyabb a fizetése, számolatlanul lát el ügyeletet, tanulhat a szakvizsgájára és a megbecsülése a nullához közelít. Mire eljut szakmai pályafutásának elfogadható szintjére, többnyire megfáradt, megkeseredett, pályaut, középkorú emberré válik. Mi, betegek, meg az ő kezébe tesszük életünket.

Biztos vagyok abban, hogy tiltásokkal nehéz lesz orvosainkat itthon tartani. Ma már nem ritka, hogy – főleg falvakban – hetven év körüli orvos látja el a fárasztó háziorvosi teendőket miközben számtalan helyen betöltetlen praxisok várják a fiatalokat, akik viszont egyre kevésbé vágnak az életen át tartó alulfizetett robotra. És ezen még a hivatástudat, az ember-szeretet, a gyógyítás vágya sem sokat javít.

Az a fiatal, aki kórházi karrierre vágyik, évekig küzdhet az osztály orvosai rangsorában kijelölt helyének megváltoztatásáért, a hálapénzes betegekért, a szakmai tudásának elismeréséért. Természetes, ha az idősebbek erősen fogják megszerzett helyüket, kiváltságaikat, hiszen megdolgoztak értük, de valamit a fiatalokért, a jövő gyógyítóiért is tenni kellene.

Ma a közel két évtizedig tanult, drágán kiképzett fiatalok megbecsülése csapnivaló és nincs csábító jövőjük sem. Marad hát a külföldi munkavállalás, ahol ugyan csak jöttment külföldiek lesznek, de legalább itthoni mércével, jólfizetettek. Mi meg majd reménykedhetünk, hogy legalább a világ szegényebb országaiból jöjjenek hozzánk dolgozni az orvosok, valaki próbáljon gyógyítani bennünket is. De féltő, ha már elindulnak otthonról, ők is inkább utaznak majd még néhány száz kilométert nyugat felé.

Ha mégis megállnak nálunk, legfeljebb isznak egy kávé, mielőtt továbbindulnának.

ZAVARTALANUL

Az évente csak egy hetet síelő sporttársaim által ismert harmadnapos végtelen fáradtsággal hevertem ágyamon az ausztriai kisváros panziójában. Céltalanul bámultam a tévé valamelyik csatornáját, ahol éppen – ha nem tévedek – egy tartományi parlamenti közvetítés zajlott. Nem hallgattam, csak néztem a rendkívül ismerős jeleneteket.

A pulpituson ülő hölgy időnként rászólt a bekiabáló, egymásra mutogató képviselőkre, az egyik jól szituált úr felindult tekintettel állt egy, a padsor szélén ülő hölgy előtt, aki látható flegmasággal szólt vissza időnként a valamiért erősen vörös fejű képviselőtársának. Szóval semmi extra.

Vagy mégis. Az évek óta látogatott kedvenc sípályánk, ahogy tavaly, idén is gazdagabb lett két új és kényelmünket mind jobban kiszolgáló felvonóval. Újabb sípálya nyílt meg a hegyen a mind több – és még több pénzt fizető – síelő kedvéért, az árak sok mindenben jóval a magyar árak alatt vannak, miközben a bérek párszor magasabbak a mieinknél. A városka alatt húzódó közúti alagutat ottlétünk alatt is szorgos kezű emberek takarították, az utcák, a házfalak tiszták, a vendéglősök kiszolgáltak és nem lenyúltak, s akárhogy is figyeltem, egyetlen alkalmat leszámítva nem találkoztam udvariatlan, ideges emberrel.

Pedig, a tévé tanúsította: ott is politizálnak a pártemberek és pártasszonyok, akik magyar kollégáikhoz hasonlóan láthatóan cseppet sem szívlelik egymást. Mégis valamitől Ausztria és polgárai, közelről látva őket is irigylésre méltóan gazdagnak, nyugodtnak kiegyensúlyozottnak tűnnek.

Hja, kérem nekik könnyű. Ausztriában ugyanis a politizálás alatt az élet zavartalanul folyik.

EPIZÓD

– Mondjuk ki nyíltan: megbokrosodott a Föld.

A kijelentés egy tudománnyal foglalkozó tévécsatorna filmjében hangzott el. Az alkotás jóval a pár nappal ezelőtti félelmetes és felfoghatatlan károkat, szenvedést okozó Japán földrengés előtt készült, a földalatti izzó lávatömeeggel, a lassan egymás felé úszó és időnként koccanó, a másik alá gyűrődő kontinensnyi tektonikus lemezek mozgásával, a szaporodó vulkánkitörésekkel foglalkozott.

Lehet, hogy velem van baj, túl sok tudományos filmet nézek, ahelyett, hogy valóság showkkal szórakoztatnám magam, mert így mind gyakrabban találkozom a közelgő világvégével, földrengésekkel, szökőárrakkal, nekünk ütköző kisbolygók iszonyatos pusztításával, küszöbön álló újabb tömeges kihalással. Olykor már vacsorázni sincs kedvem.

Remélem, hogy a tiszteletreméltó tudományos és filmszakmai tudással elkészített kisfilmek célja nem a riogató, a félelemkeltés, sokkal inkább törékeny világunk mind jobb megismerése, a négy és félmilliárd éves bolygónk történetében átmeneti jelenlétünk bemutatása.

Forrong a Föld belseje, időnként meg is rázza magát, miközben hártványi vékony legfelsőbb kérgén éppen Líbiát bombázzák az új fegyvereiket ezúttal kipróbáló igazságosztó nagyhatalmak, államok hepciáskodnak egymással, csak hogy a belső megoldhatatlan gondjaikról eltereljék a figyelmet, tömegek láznak elnyomásuk ellen, hatalmasok uralkodnak azokon, akiknek jóvoltából a magas posztokra kerültek.

A Földnek, van még vagy ötmilliárd éve. Most egy picit megbokrosodott, aztán kering majd tovább a maga komótos útján. A felszínén élők meg eközben igazán keményen dolgoznak azon, hogy jelenlétük valóban csak rövid epizód legyen a bolygó történetében.

KIT ÉRDEKEL?

– Mit érdekel engem az alkotmány – csattant fel a középkorú, borostás arcú férfi –, van nekem ennél nagyobb bajom is! Már fél éve nincs állásom, azt sem tudom, miből fizetem a hitelem törlesztő-résztelét, vagy a gáz- meg villanyszámlát.

Hatalmas érdektelenség övezi az alkotmányozás – az egyik sokat szereplő alkotmányjogász szerint „tákolmányozás” – folyamatát. Nem érdekli az embereket, és ahogy a magyar állampolgárok döntő többsége sohasem olvasta a jelenleg hatályos alaptörvény szövegét, úgy nem fogja elolvasni a most készülő sem. Nagyon nagy hiba!

Az alkotmány – alaptörvény, minden törvények kiindulópontja, meghatározója – ugyanis messzemenően befolyásolja majd mindennapi életünket. Nem hirtelen és nem egyszerre, de döbbenetes változások előtt állunk, ha a parlament – és mi ok miatt ne tenné? – hatályba lépteti a meglehetősen összekapkodott alapjog-gyűjteményt.

Meglepő és elgondolkodtató, hogy a felmérések szerint nemigen vallásos Magyarországon az alkotmányban meghatározó szerepet kap április 25-étől az istenhit – vagy a hit – amire oly kiemelten hivatkozik a szöveggyűjtemény, pedig a vallásnak ott kellene lennie, ahol annak helye van. Önkéntes alapon a szívekben, templomokban, de nem egy modern, európai szintű alkotmányban.

A „Legyen béke, szabadság és egyetértés” vágya üdvözlendő, de emellett mégis túl sok a visszajára is fordítható mondat, amit az alkotmányos jogaiban az új alkotmány által (is) csorbított Alkotmánybíróság értelmez majd úgy, ahogy neki, vagy – legyünk rosszhiszeműek – mindenkor megrendelőiknek tetszik.

Nem állítom, hogy nincsenek jó, előremutató, építőjellegű gondolatok az alkotmánytervezetben, de az egész messzemenően korszerűtlen, nem életszerű és a valóság más, mint amit beleírtak. Kedvenc mondatom: „...valljuk, hogy ...összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.”

Vajon az alkotmányozók jártak az elmúlt évtizedekben az utcán?

IDŐ ELŐTT

Idő előtt halnak a magyar férfiak, de a középkorú nők halálozási arányai is jóval magasabbak, mint az európai átlag. Pedig a 60-as évekig a magyar halálozási statisztikák jobbak voltak számos fejlett országénál.

Bizony Magyarországon nagyon gyorsan halnak az emberek, és mint számtalan kutatásból kiderül, ennek nincsenek genetikai oka. Nem is lehet, hiszen kevés olyan nemzet van a világon, ahol ennyire sok eltérő származású ember él, mint nálunk.

Korainak, idő előttinek azt a 65 éves életkor előtti halált nevezi a szakirodalom, ami megelőzhető, elkerülhető lett volna az orvostudomány mai eredményei mellett, azok megfelelő alkalmazásával. Már érezzük is a bajt, ha arra gondolunk, hogy milyen színvonalú és merre tart a hazai egészség.

Aztán állítólag sokat ront a férfiak életkilátásain, hogy aktív dolgozó korukban folyamatos harcban állnak. Munkájukért, pozícióikért, családjuk fenntartásáért, mindenért. De rongálja a magyarok életkilátásait a mesterségesen fenntartott állandó feszültség, megosztottság, kilátástalanság. A stressz pedig, mint tudjuk, véres kezű gyilkos.

Az idő előtt távozókat tudatuk utolsó pillanataiban csak az vigasztalhatja, hogy ők biztosan nem lesznek a társadalom „haszontalan nyuggeri”.

LISTAÁR

Átverték becsaptak, lehúztak, megrövidítettek.

Számtalan helyen olvastam, láttam a közelmúltban a hazánkban működő egyik nagy francia autógyár kereskedéseinek országos reklámját, miszerint itt az idő lecserélni autóm téli gumiját nyárirra, és ha náluk veszek újat, ebben ők nagyvonalúan segítenek.

Sajnos autóm régi gumiabroncsai már nem tűntek biztonságosnak, így hát éltem az alkalommal. Felhívtam a céget és ott megerősítették, nem csalás, valóban negyvenöt százalékos kedvezményt adnak a márkás gumik listaárából.

Megtörtént az üzlet, a szervizben udvariasak, kedvesek, gyorsak voltak, én meg jó érzéssel gurultam az új gumikkal. Pár nappal később volt egy üres félórám, hát elkezdtem böngészni a neten, mit is tud a gumim. Nos, azzal nincs is semmi baj, nem így az árral.

Mint kiderült még a drágább forgalmazók is jó ezer-ezerötszáz forinttal adják olcsóbban a köpenyeket, mint ahogy én és a hozzám hasonlóan megvezetettek a közel felével olcsóbban hirdetett terméket vettük. Ez ugyebár négy guminál már vagy hatezer forint. Nem kevés.

Biztos van magyarázat a listaárra – miféle listáról is van szó? – meg a francia márka hazai vezetőinek viselkedésére, de én mégis úgy vélem sokunkkal méltánytalanság történt.

Mehetnék fogyasztóvédelemhez, kereshetném igazamat mindenféle fórumokon, de nem teszem. Hibáztam, mert még mindig nem vagyok elég gyanakvó, nem tanultam meg, hogy a tisztességtelen kereskedésnek, ügyeskedésnek, umbuldázásnak, lenyúlásnak, megtévesztésnek, megvezetésnek, csalásnak nincs határa és résen kell lennem. Megfizettem, ahogy sokmilliónyian folyamatosan megfizetjük a tandíjat.

Csak nekünk, becsapottaknak kell fizetnünk?

ELBÍRÁLVA

A magyar polgárok döntő része élete folyamán legalább egyszer biztosan találkozik bírósággal, bíróval. Elég ehhez egy válás, gyerekelhelyezés, vagyonmegosztás, cégügy, közlekedési baleset, bűnügy, ilyen-olyan per.

Nyilván – ügyüinktől, annak végeredményétől függően – nem egyformán értékeljük a bírák szerepét, hozzáállását, emiatt aztán más-más módon gondolunk rájuk. Szeretettel, tisztelettel, haraggal, közömbösen. Mégis azt hiszem, aligha vitathatja bárki is, hogy sokat tanult, zömében nagy tudású, széles látókörű, becsületes és elfogulatlan emberekről van szó, akik tapasztalatát csak az évek és a megítélt ügyek szaporodása hozza meg. Már megnyugodva, rutinosan, és bölcsen figyelve a világ dolgait, úgy hatvan felett érik el ítélőképességük csúcspontját.

Szinte minden újságolvasó előtt ismert, hogy a legvisszafogottabb jellemzéssel is igen vitatható új alkotmány a bírákat alaptörvényileg, jószerével megváltoztathatatlanul nyugállományba zavarja az eddigi 70 év helyett 62. életévük betöltésekor, vagy a mindenkor hatályos nyugdíjkorhatár elérésekor.

Bár ahogy a gondolkodók zöme, én is tudom a döntés okát, ennek ellenére erősen foglalkoztat, hogy miért csak a bírók vannak útban és vajon mi lesz a hasonlóan nagy tudású, ugyancsak a korral tapasztaltakká váló ügyészekkel, főorvosokkal, egyetemi tanárokkal, professzorokkal, államilag fizetett tudósokkal? Előbb, vagy utóbb ők is mehetnek, pontosabban nekik is menniük kell? És a politikusoknak?

Ha ugyanis ők időben elmennének, biztosan nem lenne módjuk ilyen rossz döntéseket hozni.

POLGÁRHÁBORÚ ELŐTT

– Kezdődik – nézett fel a lengő csillárra édesapám –, a Lakatosék megint futóversenyt rendeznek.

A nyolcadik kerület egyik 19. század végén épült kétemeletes bérházának második emeletén, a szoba-konyhás lakásban a Lakatos család nyolc tagja napi rendszerességgel dübörgött, rohangu, zajongott a fejünk felett. De csak ennyi volt a kellemetlenség. Az ötvenes évek vége felé a lepusztult bérházban békességben éltek együtt a magyarok (svábok, zsidók, tótok) és a cigány családok. Nem volt ez másként máshol sem.

Évtizedekkel később meg azt látjuk, hogy valami végletesen elromlott. A cigányok lakta településeken a nem cigányok egyértelműen bűnözőknek, összeférhetetlennek, beilleszkedésre, együttélésre alkalmatlanoknak tartják a cigányokat, akik meg ha akarnak sem tudnak kitörni a mind reménytelenebb helyzetükből.

Az elmúlt huszonegy évben a hatalmas munkanélküliség, általános elszegényedés, megállíthatatlan áremelések, egyéni és pártérdekekből szított állandó és mesterséges ideológiai feszültség, mérhetetlen stressz mellett, talán tömegét nézve mind felett a cigányok és nem cigányok együttélése a legmegoldatlanabb, vagy még inkább megoldhatatlanabb kérdés. Mindez lemérhető a munkahelyi, társaságbeli beszélgetésekből, az áradó, féktelen gyűlölködésből.

Vitathatatlan, hogy akitől egyszer is elloptak már valamit, akit fenyegettek késsel, kiraboltak, megverték, becsaptak, félelemben tartottak, ha nem erőszakkal, hát gyűlölettel válaszol az elkövető tetteire. Ma mindezeket a bűnöket a többségi társadalom tagjai a cigánysággal azonosítja.

Tény ugyanakkor az is, hogy a cigányság egyértelműen a rendszerváltás legnagyobb vesztese, mert alulképzett, vagy képzetlen tömegek előtt a munkanélküliségből semmiféle kiút sem látható. Enni pedig kell, és ha nem kereshetik meg a rávalót, hát ellopják. Az éhség, az éhező gyerekszemek látványa még az addig jogkövető embert is a bűn útjára sodorja. Vajon mi, nem cigányok mit teszünk az érdekükben, hányan döntenénk roma vállalkozó javára, ha például a házuk körüli munkára egy cigány és egy nem cigány jelentkezne?

Magyarország egyes területein már hideg polgárháborús helyzet uralkodik, csak egy szikra kell ahhoz, hogy előkerüljenek a szűrő és ütőszerszámok, a rejtegetett lőfegyverek, elszabaduljon a pokol és valóságos polgárháború törjön ki.

Biztos, hogy meg kell várni?

EMBERSÉ GKÁRTYA

– Tudja – szólított meg a nyugdíj közeli korban járó férfiismerősöm a szupermarket pénztáránál – sokszor azon gondolkodom, milyen jó lenne, ha nekünk, Magyarországon élő magyaroknak is adnának magyarigazolványt.

Értetlenkedtem, mire gondolhat beszélgetőpartnerem, hiszen túlzottan is soknak tűnő igazolvánnyal bizonyíthatjuk, hogy e szép ország polgárai vagyunk. Nos, kiderült, a férfi egy olyan igazolványra vágyik, amivel teljes jogú és nem kiszolgáltatott állampolgár lehetne.

Hosszasan panaszkolt az egyes szolgáltatókkal, hivatalokkal vívott harcait, ostromozta a lélektelen call centereket – telefonos ügyfélszolgálatokat, amelyek hívásakor egy rakás gomb megnyomása után sem ér sehova sem az ember – az elérhetetlen ügyintézőket, a bürokráciát, lassúságot, az emberség hiányát.

Fizettünk, elköszöntünk, de szavai tovább foglalkoztattak. Vajon igazolvány kérdése lenne, hogy saját hazánkban a hivatalok, még inkább az ott tevékenykedő hivatalnokok, azok, akik más ügyekben ugyancsak kiszolgáltatott állampolgárok, egy hazában élőként, segítségre szoruló emberként tekintsenek ránk? Aligha.

Jó lenne valóban, ha kioszthatnánk tízmillió igazolványt, aminek segítségével mindenféle ügyeskedés, protekció és főleg idegeskedés nélkül időben, gyorsan, hatékonyan intézhetnénk ügyes-bajos dolgainkat.

Biztos vagyok benne, hogy a személyigazolvány, útlevél, jogosítvány, lakcím-, TAJ-, sokféle pontgyűjtő-, vásárlói és bankkártya mellett még szorítanánk némi helyet egy emberségkártyának is.

SZEMETEK

Országsszerte 1500 helyszínen több mint 160 ezer ember több ezer tonna szemetet szedett össze a TeSzedd! elnevezésű kezdeményezés keretében.

Az akcióban részt vettek minden dicséretet megérdemelnek, hiszen szabadnapjukat áldozták, egészségüket kockáztatták parkjaink, zöldterületeink, útjaink tisztaságáért. Tudom, egyszerű gondolkodásra vall részemről és bizonyára kapitális közhely is, de kimondom: nem kellene százezreknek mások mocskát takarítani, ha azok a mások nem szemetelnének.

De szemetelnek, mégpedig elképesztően arcátlan módon. Lakóhelyem parkjait, utcáit, külterületeit – közismert üdülőterület – hétvége után ellepik a háztartási szeméttel teli nejlonzacskók, amiket már reggelre széttépnek, tartalmukat szétszórják az élelmet kereső kóborló állatok.

Az önkormányzat megoldhatatlan helyzet előtt áll, ahogy a helyi polgárok is, akik nem kevés összeget fizetnek a házuknál képződő szemét elszállításáért, és amit a nyaralók egy része, vagy a pénzüket megtakarítani akaró helyben élők már nem akarnak megtenni. Ők miután gondosan kitakarították nyaralójukat, lakásukat, az összegyűjtött hulladékukat inkább az éjszaka leple alatt, vagy útban hazafelé, titokban kidobják a közterületeken. Vigye el, aki akarja.

Nem akciók kellene, hanem kőkemény büntetések, olyanok, amelyek végképp elrettentenek az ilyesfajta bűncselekményektől, a közösség sunyi megalázásától. Meg céltudatos és hatékony nevelés, hogy legalább a jövő generációjának legyen fontos a környezet védelme. Most jó emberek tömege rengeteg szemetet takarított el élőhelyeinkről, de attól félek, még jócskán maradt mindenhol.

Mindenféle értelemben.

OLY SZOMORÚ

– Mire fel legyek vidám – nézett rám meglepődve az asszony, mikor megkérdeztem, miért szomorú? – Egy éve lassan, hogy nincs munkám, a férjem beteg, de hónapok óta vár egy ultrahangvizsgálatra, a lakásunk után még évtizedekig fizethetjük a szinte naponta növekvő devizahitel részleteket, a gyereket taníttatni kell, közben azt sem tudom, hogy a hónap közepétől mit eszünk. Maga meg azt kérdezi, mi a bajom?

Az OECD harmincnégy tagországa közül a magyarok a legszomorúbbak – adták hírül az újságok, hírportálok. A kutatás szerint a magyaroknak csupán ötöde elégedett az életével, míg a többi országban a lakosság kétharmada.

A Gazdasági Együttműködés és Fejlesztés Szervezet, az OECD felmérése szerint még ott is derülátóbbak az emberek, ahol lőnek rájuk, vagy ahol többnyire hideg és sötét van, vagyis alapvetően nehezebb az élet, mint nálunk.

Az egyik pszichológus szerint, a magyarokra jellemző pesszimizmus fő oka, a rendszerváltás okozta mérhetetlen csalódás. A szakember szerint mindig úgy éljük át ügyeinket, hogy nekünk ugyan megvan a lehetőségünk mindenre, de valakik azt mindig ellopják, elcsalják, elhazudják, elárulnak bennünket.

Biztosan van benne igazság, de az egyszerű, csak megélni akaró polgárnak nyilván van más véleménye is. Például arról, hogy dolgozna ő, ha találna állást, megfizetné az élelem, szolgáltatások, közüzemi számlák, köztartozások, adók összegét, amennyiben azt meg is kereshetné, gyűjtene öregségére, ha maradna az éhbéréből, segélyéből, megfizetné agyonterhelt, alulfizetett orvosait, ha jutna rá, örömmel barátkozna másokkal, ha nem kellene jószerével hivatalosan is gyűlölnie a dolgokról másként gondolkodókat.

Bonyolult országban élünk, pedig bizonyára cseppet sem vagyunk rosszabbak, tehetségte-
lenebbek, kevésbé dolgozók, szorgalmasak, mint más nemzetbeliek. Csak nekünk a lelkünk szomorú.

Vajon ok nélkül?

NÉPIDEGESÍTÉS

– Mindez azért történik, mert az időjárásunk beállt egy hétnapos ciklusra és ebben a rossz idő véletlenül mindig a hétvégére esik.

Egyik közismert meteorológusunk magyarázta a minap, hogy miért is romlik el az idő nyaranta oly sok hétvégén. Szerintem viszont kizárólag a politikusok az okai a szombati, vasárnapi esőnek, hidegnek és viharos szélnek.

Régi államvezetői fogás, ha bajok vannak egy országban, azonnal ellenséget kell keresni, akivel aztán lehet szóban, vagy valóságban is háborúzni. Ez ugyanis garantáltan eltereli a figyelmet arról, hogy az adott ország tisztelt vezetői alkalmatlanok arra, amire választották őket, vagy ők maguk önmagukat. Az utóbbi időben nálunk is divat lett háborúról, harcról, ilyen-olyan forradalomról, vagy éppen a szomszéd ország elleni elmaradt katonai akcióról beszélni. Ha pedig a háborús szövegre nem vevő a nép, még mindig ott van az időjárás.

Úgy képzem, hogy miután egész Európa bajban van – válság, csőd határán lévő uniós országok, megszűnés közelébe sodródott euro, munkanélküliség, elszegényedés – az egyes országok vezetői kötöttek valahol egy titkos egyezséget. Valamilyen trükkel elrontják hétvégére az időt, a széles néptömegek pedig, akik alig várták már a szombatot, vasárnapot, hogy egy kicsit kikapcsolódjanak, embernek érezzék magukat, otthon ülnek és szidják a szelet, hideget, esőt. De nem a kormányokat!

Szerintem kell, hogy legyen valahol egy központi népidegesítő szervezet is, az időjárás-elrontás sok más hasonlóan hasznos cselekedet mellett csakis az ő feladatuk lehet.

Határozottan jól végzik a dolgukat.

KISEMBERHARC

A hatvanas éveinek közepén járó, egyedül élő, kisnyugdijas férfi a tavaly őszi hatalmas esőzésekkel látva, hogy az ereszcatornából kiömlő víz a pár éve vásárolt öreg háza falát veszélyezteti, az eresz kifolyócsövét a kis épület mellett egykor működött derítőbe, annak egyik házilagos fedővel fedett nyílásába vezette. Legalábbis azt hitte.

Négy hónappal később két ember sétált végig az utcán, a csatornába gőzt fújtak, majd megfigyelték, melyik ház eresze gőzölög. Arra azután öt évre visszamenőleg csatornahasználati díjat róttak ki.

A férfi ekkor szembesült a ténnyel, nem a derítőbe, hanem egy, a kertje közepén ki tudja miért szabadon álló csatornanyílásba vezette az ereszcatornán kiömlő esővizet. Azonnal megszüntette a számára akkor kiderülő jogsértést, de már mindegy volt. A szolgáltató a férfit havi nyugdíja háromnegyedének megfelelő összegű pótlólagos csatornahasználati díj kifizetésére kötelezte. Hiába kért helyszíni vizsgálatot, ami bizonyította volna vétlenségét, semmit sem ért el.

Egy ügyvéd ingyen vállalta képviselést, mert őt is felháborította a büntetés. Végigjárták a jogorvoslatok lépcsőit, de mindenhol elutasításban volt részük. Leginkább a fogyasztóvédelemben bíztak, mert hát ki védje a fogyasztót, ha nem az erre a célra életre hívott szervezet?

Jó nagyot tévedtek, a fogyasztók védői vélhetően mit sem értve a kérelmekből, esetleírásokból, a szolgáltatónak adtak igazat. Annak a szolgáltatónak, amelyik több mint öt éve nem

végzett ellenőrzést, de most öt évre visszamenőleg büntet. A sokféle, a kisembereknek mit sem jelentő jogszabálysám felsorolása helyett mindössze egyetlen perc elegendő lett volna a helyszínen, hogy bebizonyosodjon az ügyfél igaza. De nem volt senkinek sem egy perce a büntetés miatt éhezés küszöbére sodródott, tartalékokkal nem rendelkező polgárra.

Fogyasztóvédelem? Ugyan már!

EMBERI MEGOLDÁS

Világnépszámlálásba fogott az amerikai népesség-nyilvántartó iroda. Szerintük alig négy évtizedünk van addig, amikorra többen leszünk kilencmilliárdnál is.

Most hétmilliárdan élünk, szenvedünk, kínlódunk, örülünk, híznak, éhezünk, dúskálunk a jólétben, vagy éppen nyomorgunk e sártekén. Vannak közöttünk jók és mind nagyobb számmal agresszívak, önzők, szívtelenek, gonoszok, embertelenek.

Nehéz megmondani, hogy hány embernek lehet otthona, táplálója a Föld, hiszen rajtunk kívül sokmilliárdnyi rovar, kisebb-nagyobb testű állat, madár, hal osztja meg velünk az élőhelyet. Ráadásul mindannyian enni akarunk.

Így aztán felmerül a kérdés, vajon hány embert visel el a Föld anélkül, hogy mindenféle egyensúlya felborulna? Azt tudjuk, hogy a legtöbb kárt mi, értelmes lények okozzuk közel s távol egyetlen otthonunknak létünkkel, falánkságunkkal, technikai vívmányainkkal, környezetszennyezésünkkel, felsőbbrendűségünkkel, mindent letaroló terjeszkedésünkkel.

Lehet, hogy a bolygó szerencséje éppen az emberi természet különlegessége lesz. Mert ha már környezetünket megvédeni nem is tudjuk, amikorra végképp túlnépesednénk, biztosan megtaláljuk a megoldást a lélekszámcsökkentésre. Mondjuk az ivóvízért, élelemért folytatott kiadós, akár többmilliárdnyi emberáldozattal járó világháborúval.

Egymás gyilkolásában mindig is nagyon jók voltunk.

SENKIK DIADALA

Senkik rúgnak ki valakiket. Így kommentálta a mindmáig legismertebb egykori adatvédelmi biztos – ombudsman – azt a folyamatot, ami ma a közszolgálati televíziókban, rádiókban zajlik.

Biztosan minden hírolvasó ember előtt ismert a tény, több mint félezer dolgozót küldenek el az összevont közmédiumból. Az is nyilvánvaló, hogy a maga állását féltő, vagy jó ideje munkát kereső polgárt ez a legkevésbé sem érdekli, megvan a maga baja e nélkül is.

Most olyan műsorkészítők, műszaki szakemberek kényszerülnek pályamódosításra, akik az elmúlt évtizedekben tisztességesen tájékoztattak bennünket, készítettek nekünk kulturális, vagy szórakoztató műsorokat oly módon, hogy azoktól valamennyien többek, sőt talán jobbak is lehettünk.

Nem vitatható, hogy a mai korszerű technológia mellett többszörösen túlméretezett a négy köztvé és három közzérádió dolgozói létszáma, jóval kevesebben is elláthatnák magas színvonalon a munkát. Van olyan nemzetközi hírtelevízió, ahol időnként csak az operatőr rohan

az esemény helyszínére a rengeteg szükséges eszközzel felszerelve, de gyorsan, sőt szinte azonnal adja is a legfrissebb hírt, információt a csatorna nézőinek.

A baj tehát nem a létszámcsökkentéssel, hanem annak módjával van. Azzal, hogy a szakmában eddig jószerével semmit sem mutató, erre a feladatra odarakott névtelenek rúgnak ki neves, nagy tudású, sőt nehezen pótolható szakembereket. A választást élet és halál, megélhetés vagy nyomorgás között a vélt politikai megbízhatóság, vagy megbízhatatlanság határozza meg.

Ötven közeliéket, felettieket, csak ehhez a speciális szakmához, de ahhoz nagyon értő, sok elismerést szerzett profikat tesznek utcára úgy, hogy esélyük sincs elhelyezkedni, koruknál fogva új életet, életpályát felépíteni. A nézők, hallgatók vállukat rántják, majd csinálja más a műsorokat, a televízió, rádió úgysem áll le, ha meg rossz a program, hát átmennek egy másik csatornára, tehát mindez nem az ő dolguk. Pedig tévednek. Holnap ugyanilyen embertelen módon őket rúghatják majd ki.

Ugye milyen jó lenne, ha akkor valaki szót emelne értük?

PÉNZÉRT SEM

– Örüljenek, hogy kapják a nyugdíjat, élvezzék az életet és adják át nekünk a helyüket – írta egy vélhetően fiatal kommentelő az egyik közösségi oldalon.

A magyar munkavállalók kétharmada még akkor sem dolgozna a nyugdíjkorhatár után, ha emelnék a fizetését – derült ki a napokban napvilágot látott felmérés eredményéből.

Komoly zűrzavar uralkodik a nyugdíjasság körül. Mert miközben az ország minden bajáért lassan a nyugdíj és a nyugdíjasok lesznek a legfőbb bűnbakok és tömegek helyeselik, hogy a rendvédelmi dolgozók se mehessenek fiatalon nyugdíjba, vélhetően legalább annyian kívánják, húzzanak már el az öregek – ötvenen túliak – ahova ők gondolják, de legalábbis el a munkahelyekről, mondjuk nyugállományba.

Ahhoz, hogy megértsük, mekkora káoszt idézne elő, ha a profi munkások, tanárok, orvosok, kutatók, jogászok, munkahelyi vezetők egyik pillanatról a másikra valóban visszavonulnának és a rutintalan, tapasztalatlan, a rátermetséget még csírájában sem bizonyítók vennék át a fontos helyeket, elég figyelni a politikusok tevékenységét.

A nyugdíjas korúak álláspontja is érthető, vagyis, hogy még emelt javadalmazásért sem kívánják tovább folytatni, amit eddig csináltak. Olyan szocialista és rendszerváltó évtizedeket küzdöttek végig munkahelyeiken, amelyeket nem akarnak újra átélni.

Vállalják inkább a lenézett nyugdíjas létet, miközben titokban reménykednek, hogy még jövőre is lesz nyugdíjuk.

SZAPORA FAJ

Nehezen terjedt el az ember a világon, de ez a folyamat mostanra igencsak felgyorsult. Az 1800-as évek elején csak egymilliárd körüli volt az emberek száma e sártekénken, ötven évvel ezelőtt hárommilliárd. Ahhoz, hogy hatmilliárdról egymilliárddal többen legyünk, már csak tizenkét év kellett.

A következő hónapokban az emberek létszáma eléri a hétmilliárdot. Döbbenetes adatok ezek, és nem kevésbé félelmetes az sem, ha belegondolunk, hogyan él ez a hétmilliárd. Mi itt, Közép-Kelet-Európában, a fejlett társadalmak egyikében, mára alig tízmilliónyi napi belterjes gondjainkkal, munkanélküliséggel, rossz egészségüggyel, korrupcióval, romló megélhetési lehetőségekkel, széthúzással, gyűlölködéssel, irigységgel és mindezt tovább gerjesztő politikusainkkal együtt is kiváltságos helyzetben vagyunk.

A világ legnépesebb országaiban élők zöme boldogan cserélné velünk. Ott ahol polgárháborúkban, bandaháborúkban, a nagyhatalmak békefenntartásában naponta gátlástalanul gyilkolnak, ahol az emberélet értéke némiképpen kisebb, mint a puszkagolyó ára, amivel elteszik láb alól az emberi lényt fajtársai, a léte alig illik életnek nevezni.

De nem jobb a helyzet az éhínség, szegénység, betegség sújtotta területeken sem, ahol pedig a világ népességének legnagyobb része általunk alig felfogható nyomorúságos körülmények között tengeti napjait.

Ijesztő fajunk szaporodásának mértéke és felveti a kérdést, vajon meddig képes etetni, ruházni, egyáltalán a hátán elviselni az emberek tömegét a Föld? A tudósok azzal számolnak, hogy pár évtized múltán tízmilliárd lakos próbál majd valahogy helyet, ételmet találni magának a golyóbison. Akkor bizony igencsak irigyelt helyé válnak a hazánkhoz hasonló, lassan néptelenedő országok.

Meg kellene becsülnünk és óvnunk egyetlen élőhelyünket a világegyetemben, és vigyázni, hogy bolygónk le ne vessen magáról, mint egy megbokrosodott málhás állat, ha elege lesz a teherből.

LONDON

Ismerőim tudják, komoly jóindulattal is nehéz engem a véresszájú, keményvonalasok közé sorolni, most mégis mélységesen egyetértek azzal és hazámra nézve is példaértékűnek tartom mindazt, ami Angliában az utcai lázongások után történt.

Mint közismert, a mindeddig nyugalmáról híres angoloknál zavargások törtek ki a közelmúltban. Egy vitatható esetet követően az interneten szerveződött bandák, az összeverődött csőcselék tört, zúzott, rabolt és fosztogatott. A meglehetősen békés London és néhány vidéki nagyváros egy része csataterévé változott.

Az első döbbenet után kiderült, az angol rendőrség, ügyészség, bíróság, de még a szembenálló politikusok is tudták a dolgukat. Ez utóbbiak nem egymást okolták, mint példának okáért történt hasonló esetben nálunk, hanem egyöntetűen elítélték az eszetlen pusztítást, a bíróságok pedig szó szerint éjjel, nappal dolgozva, elrettentő büntetésekkel sújtva, százával ítélték el a bűnözőket. Nem évekig tartó, ugyan már ki emlékszik rá perekkel, hanem azonnal.

Igaz, odaát a rendőrök, a bobbyk fegyvert sem hordanak, mégis van tekintélyük, mint ahogy egyetlen béna politikus sem vonhatja kétségbe – törvényt barkácsolva hozzá – szavahihetőségüket. Az sem lényegtelen, hogy a liberális demokrácia hazájában senkinek sem fáj, hogy az utcák tökéletesen bekamerázottak. A tisztességes polgár nemhogy tiltakozna, de örül annak, ha figyelik őt, őrzik épségét, javait, biztonságát, és aki rosszban jár, mint a zavargók, azt a rögzített felvételek alapján gyorsan megtalálják, megbüntetik.

Legjelesebb vezetőinktől tudta meg az egész világ, hogy halódik a nyugati létforma, a jóléti társadalom. Meglehet, de úgy gondolom, mielőtt végképp elhalnának, azért egy-két dolgot még gyorsan átvehetnénk tőlük.

EGYÜTT AZ ORSZÁG

Ezt hirdeti az út mellett felejtett óriásreklám. Tudom, a plakát még az augusztus 20-ai ünnepség beharangozójaként maradt kint, nem volt elég idő az eltávolítására, de nem is baj, biztosan sokak agyát tornáztatja meg az egyszerű kijelentés.

Fogalmam sincs, hogy több mint ezeréves története során volt-e hazánk valaha is együtt. Tanulmányaim, olvasmányélményeim alapján gondolom: aligha.

Mert kérem ez az az ország, amelyben a nem cigány magyarok utálják a magyar cigányokat, a nem zsidó magyarok a magyar zsidókat, a hívő magyarok a nem hívő magyarokat. De nehezen viselik el a szegény magyarok a tehetős magyarokat, a vidéki magyarok a fővárosi magyarokat, az őslakos (?) magyarok a betelepült magyarokat, a zöld-fehér színekért lelkesülő magyarok, a lila-fehéért lelkesedőket, a narancsrajongó magyarok a szegfűrajongó magyarokat, és természetesen vissza is ugyanígy.

A sor végeláthatatlan. De ha ez így van, és aki kalandvagyó polgárként még most, a nyitott határok idején is e szép országban éli mindennapjait tudja, hogy így van, akkor miért is hülyítik a népet az Együtt az ország felirattal? Nehéz megmondani, mert ez inkább olaj a tűzre, mintsem lelkesítő kinyilatkoztatás.

Szokás és helyes is az országalapító I. István királyra hivatkozni. Nem ártana, ha a mindennel szembenállók, a másság bármilyen formájának megnyilvánulása ellen tiltakozók is eszükbe vésnék, amit István fiának, Imre hercegnek intelemként mondott: „...mert az egynyelvű és egyszokású ország gyenge és esendő.”

Ha mi, a késői utókor tagjai is megfogadjuk a Szent István-i intelmet és eszerint élünk, akkor egyszer majd valamikor talán tényleg együtt lesz az ország.

De csak akkor!

KÖRÖS-KERÜL

- ...így aztán elkerülésre került a nagyobb baj – mondta az egyik perczemberke politikus az interjúban és annyira igyekezett a hivatalosnak tűnő nyelv használatában, hogy majd' összetörte magát.

Nincs mit szépíteni, a „kerül” szó rémuralmát éljük a magyar nyelvben. S hiába minden államfői nyelvőri, nyelvhelyességi tevékenység, iskolai oktatás, politikusi szép beszéd, a „kerül” szó mindenképpen használatra kerül mindennapi közbeszédünkben.

– A levelet megírtuk, de elküldésre kerülésével még várunk, mert reméljük, hogy újabb aláírók is jelentkezésre kerülnek – mondta egy civilszervezet amúgy felettébb értelmes vezetője minap az egyik rádióműsorban. Pedig a mondat úgy is hangozhatott volna, hogy a levelet megírtuk, de még nem küldjük el, mert újabb aláírókat várunk. Vagy ez így túl egyszerű lenne?

Ifjú kollégáim tudják, hogy megírt híreikből, tudósításaikból, riportjaikból irtom, de legalábbis igyekszem kigyomlálni az ilyesfajta pongyolaságot, a bikkfanyelven – nehézkes, idegennek ható módon – íródott, mondott szöveget, Don Quijote-i sikerrel. A nemes, bár búsképű lovag egykoron a szélmalomokkal vívott hasonlóan eredményes csatákat.

Kerül, amibe kerül, én nem adom fel, mert bízom abban, hogy végül is mind többen értik meg, akkor szeretik legjobban hazájukat, ha nyelvét, saját anyanyelvüket szépen beszélik.

Remélem, mindez megértésre kerül...

SZINGLIVILÁG

– olvastam, hogy a világban nagyon terjed a szingli életmód – mondta minap az egyik középkorú, többgyerekes hölgyismerősöm. – Lehet, hogy nem is olyan rossz egyedül élni?

Szinglinek mondjuk a biztos egzisztenciával rendelkező, karriert építő, legfeljebb harmincöt éves nőt, vagy férfit, aki egyszemélyes háztartásban él. Itthon is egyre több fiatal választja ezt az életmódot, gondolván, hogy könnyebb egyedül boldogulni, mint házasság, család terhével a vállukon.

Van egy jellegzetesen közép-kelet-európai szingliváltozat is. Az egyik magyarországi kisváros nem is túl hosszú utcájában például öt magányos férfi és három egyedülálló nő él. Kinek elhalt a párja, kit otthagyt a férje, felesége. Kirepültek a gyerekek is, hogy aztán csak nagyritkán nyissák a koros szinglire az ajtót.

Ők a magyar szinglik. Egzisztenciájuk biztosnak tűnik, ha még nem rúgták még ki állásukból őket, vagy ha jön a nyugdíjjal a pénzes postás. Karrierjük már sohasem lesz és a fogyasztói társadalomban is a legárzékenyebb réteget képviselik.

A fiatal szinglik szerint egyedül élni jó. Aztán később mégiscsak megnősülnek, férjhez mennek, gyereket szülnék, nevelnek, hogy öregkorukra újra szinglikké váljanak.

De valahogy az már nem az igazi.

KIDOBANDÓK

– Ma már semmi sem olyan, mint régen volt – nézett rám szomorúan középkorú ismerősöm. – Ami korábban fontos volt, ma mit sem ér.

Nem olyan régen végtelen szomorú okból fel kellett számolnom szüleim otthonát. Miközben lehangoltan néztem végig két élet megannyi tárgyi emlékét, kiderült, mennyi pillanatnyi érték, izzadságos munkával elért villanásnyi siker, tárgyasult küzdelem van az emberek életében.

Ajándékba kapott nipppek, féltve őrizgetett, vágyott, nehezen megszerzett személyes tárgyak, nagyhatalmú főnökök papírra vetett dicséretei. Szakmunkás édesapámnak az ötvenes évek elejétől kapott számtalan Sztahanovista, majd Kiváló dolgozó kitüntetése, amelyekért hat infarktussal, közülük egy végzetessel fizetett, vagy a mindkettőjük megsárgult iratai között megtalált, a történelemben még csak halvány nyomot sem hagyott miniszterek elismerései ma mit sem érnek.

A tárgyak, dokumentumok, életünk számtalan kötőanyaga és eleme a következő generáció számára értéktelen kacat. A fiatalabbaknak nincs helyük a tárolásukra, elajándékozni sem lehet őket, mert ugyan kinek is kellenének, hát mennek a kukába. Nagyon szomorú.

Mostanában sokszor jut eszembe mindez, amikor naponta hallok az elmúlt két évtizedünk, vagy akár csak a hetekkel ezelőtti értékeink szemétkerüléséről. Így hullik hamarosan történelmünk feleslegessé vált dolgai közé sok más mellett önkormányzatiságunk – pedig sokáig vártunk rá és büszkék voltuk létére – jogállamiságunk, ami szemünk láttára fogy csontvázzá, megbízottságunk, ami ha nem is volt tökéletes, de valamennyire mégiscsak volt.

Társadalmi békénk valamikori létrejöttének reménye is a szemétkben landolt, miközben megélhetésünk biztonságára meg már nem is emlékszünk. A most felnövő generáció talán majd úgy tekint mindezekre, mint általában szülei értékeire, vagyis egy letűnt, furcsa kor relikviáira. Ahogy mondta ismerősöm, ami egykor fontos volt, ma mit sem ér.

Nagy kár!

GIGAPIA

Naprendszerünknel ezerszer nagyobb alkoholfelhőt fedeztek fel évekkel ezelőtt a csillagászok és a Hubble űrtávcsőnek köszönhetően mind többet tudunk meg összetételéről. Az egyik tévécsatorna erről szóló filmje nyomán most már az egyszerű ember – magamra gondolok – is rájön, hogy milyen hatalmas tömegű olyan új információ ér bennünket, amit sohasem fogunk megérteni.

Az alkohol óriási jövedelmet jelent az államnak adó formájában, de miután közismerten öl, butít és nyomorba is dönt, az italozás során megrokkant emberhad, tönkrement családok sora, munkából kiesett tömeg járulékos veszteségnek számít a nagy bevétel mellett.

Akik egyáltalán nem fogyasztanak alkoholt, rosszabb életkilátásúak, mint akik rendszeresen, de ésszel isznak sört, bort, égetett szeszes italt, bár ez utóbbit azért nem sok orvos ajánlja. Szóval van itt vélemény pro és kontra az alkohollal szemben, vagy éppen mellette.

De visszatérve a gigászi alkoholfelhőre: jelenlegi ismereteink, a színképelemzés és mindenféle technikai-tudományos trükk alkalmazása után kiderült, hogy a csillagközi felhőtömeg pontosan ugyanazt az emberi szervezetben hamar felszívódó, gyorsan zsibbadást, megkönnyebbülést, elérékenyülést, erőszakot, vagy éppen merev részegséget kiváltó etil-alkoholt tartalmazza, mint bármelyik kedvelt alkoholtartalmú italunk.

Most képzeljék el, mint jelenthetne hazánknak, ha csak felettünk lebegne ilyen alkoholfelhő! Ha ilyen körülmények közepette élnénk, hihetetlen mennyiségű jövedéki adót vethetnének ki vezetőink az alkoholos levegőre és arra, aki csupáncsak egyet is lélegezne. Csak úgy dőlné a költségvetésbe a pénz.

A nép meg mindig mámoros boldogságban úszna.

CSÁD ELŐTT

A nők eddig is tudták, mostantól már papírjuk is van arról, hogy Magyarországon, bizonyos területeken – bár jogilag ez nem igaz – másodrendű állampolgárok.

Férfiemberként és a hölgyek igaz barátjaként, tisztelőjeként nehéz szívvel írom le mindezt, pedig az amerikai Newsweek hetilap és The Daily Beast közös vizsgálatából kiderült, hogy a világ 165 országát összehasonlítva, rossz a magyar nők helyzete.

Az elemzés nyomán született listán, amelynek utolsó helyén Csád áll, a 112. helyet sikerült elcsípnünk és oly módon, hogy Európából csak Szerbia és a félig ázsiai Törökország tudott mögöttünk végezni. Az öt szempont vizsgálata során, a jogegyenlőség terén kaptunk lesújtóan alacsony pontszámot és alig többet a lányok, asszonyok politikában elfoglalt helye alapján.

Kevésbé rosszak a nők iskolázottságára, egészségügyére és a gazdasági életben elfoglalt helyére vonatkozó pontszámok, bár ezek is jó esetben csak a lista közepére elegendők.

Nekünk, férfiaknak életünket születésünktől, a bölcsődén, óvodán, iskolán át szerelmünkig, házasságunkig jószerével minden pillanatban a nők határozzák meg, éppen ezért is nehéz szembesülni a ténnyel, nem bánunk velük úgy, ahogy mindennapjainkban betöltött szerepük megkövetelné.

Természetesen minden férfinak akadhat bőséggel rossz tapasztalata a nők terén, hiszen ők is emberek, lehetnek csúnyák, rosszindulatúak, gonoszok, piszkosak, rendetlenek, gonosztevők, felelőtlenek, szétszórtak, következtelenek, ahogy mi, férfiak is. Mégis sokkal inkább üdeségük, tisztaságuk, rend- és családszeretetük, megfontoltságuk, sokszínűségük, még ezernyi jó tulajdonságuk becsülendők bennük. Aligha hiszem, hogyha a nők uralnák a világot, lenne ennyi háború, hőzöngő politikus, rosszul gazdálkodó ország.

Szégyenteljes ez a 112. hely, most aztán dolgozhatunk rajta, hogy helyrehozzuk. Gondolom, néhány csokor virág ezúttal kevés lesz.

ANTROPOCÉN

Pont úgy éreztem magam, mint egykor a dinoszauruszok. Fogalmam sem volt arról, hogy egy új földtörténeti korban élek. Tegnap aztán egy híradásból megtudtam, brit geológusok szerint az emberiség oly mértékben megváltoztatta a bolygót, hogy a Föld történetének új korszakáról, az antropocénről kell beszélnünk.

Az általam nagyra becsült tudósok most éppen azon vitatkoznak, hogy ez a korszak mikor köszöntött be. Elvileg ugyanis még a holocénben élünk, ami tizenegyezer évvel ezelőtt kezdődött, közvetlenül a jégkorszak, a pleisztocén után.

Rengeteg tudományos filmet nézek az erre szakosodott tematikus tévécsatornákon, ezekből kiderül, a dinoknak fogalmuk sem volt arról, hogy adott pillanatban a mezozikum mely korában, mondjuk a triászban, jurában taposták a sártekét, vagy éppen a krétában haltak ki.

Szóval most az antropocén elején, kellős közepén, esetleg vége felé járunk, de ezt ma még nem tudjuk. Mert míg a dinoszauruszoknak több százmillió éves földi pályafutásuk végéhez kellett egy Földbe csapódó kisbolygó, addig az emberiségnek aligha kell külső segítség a legújabb földtörténeti kor, az antropocén lezárásához.

Minden országban vannak társadalmi csoportok, amelyek gyűlölik egymást, és ha alkalmuk akad rá, irtják is a másik tagozat híveit. Aztán ha egymással nem bírnak, vannak politikusaik, akik besegítenek, de legalábbis jobbitás címszóval pokollá változtatják a többség életét. Ha ez még kevés, lehet háborúzni a szomszédokkal, kiirtani a másként kinézőket, vagy másnak hitteket, lerombolni a gyűlölteket otthonait, városait, országait, megsemmisíteni őket.

Az emberi faj szapora, talán még a dinokénál is gyorsabban növekszik a létszáma. Azt nem tudom, hogy a sokmillió éve élt őslényeknél voltak-e örültek, az emberek között mindenesetre szép számmal akadnak ilyen jeles példányok.

Most tehát az antropocén korszakát éljük, de lehet, hogy nem is sokára az egyik tébolyodott önjelölt világmegváltónak sikerül a Földet egy még újabb korszakba lendítenie.

Arról persze nekünk már fogalmunk sem lesz.

ÖTLETROHAM

Jó ideje már egyetlen olyan tévé-, vagy rádióműsort sem nézek, hallgatok meg, amiben párt-politikus magyarázza a magyarázhatatlant. Munkám megköveteli, hogy tájékozott legyek, ezért reggelente átfutom megyém újságját és mindent elolvasok a neten, amit fontosnak érzek. Az ezredforduló táján fogadtam meg, hogy többet nem idegesítem magam politikai híradáson.

Manapság elég nehezen tartom elhatározásomat. Mindaz, ami körülöttünk, velünk történik, a napi feszültség mesterséges szinten tartása, az új és újabb nyomorító megszorítások hírének csepegtetése, a követhetetlen törvénycunami egyre többször kergeti magasra a vérnyomásomat. Tudom, sok több millióan vagyunk így.

A szervezélmélet ismeri az ötletroham kifejezést. Amikor valamit meg kell oldani egy cégnél, akkor a szakemberek összeülnek, eleresztik magukat és előállnak a vadnál is vadabb ötleteikkel, mert ötlet ötletet szülhet.

Az embernek ma az az érzése, hogy ilyen ötletroham zajlik Magyarországon, megfontolt kormányzás helyett. Valaki – igen, én is rá gondolok – álmodik éjjel valamit, majd a kijelölt, a szakterületet általában cseppet sem, vagy csak felületesen ismerő képviselő máris előront egy új törvényjavaslattal.

Mintegy százezer honfitársammal együtt parányi céggel evás vállalkozó vagyok. Az egyszerűsített vállalkozói adó nekünk és az adóhatóságnak is kisebb adminisztrációt, könnyen kalkulálható és ellenőrizhető adót, az adóalanyok részéről tisztességes adózást, az államnak nagyon sok milliárd biztos bevételt jelent. Pár hete ki is jelentették az illetékesek, marad az eva. Mindazoknak, akiknek nincs vagy alig akad leírható költségük – újságíróknak, színészeknek, alkotóművészeknek, szellemi terméket előállító szakembereknek – mindez becsületes vállalkozást, munkavállalást jelent.

Aztán megint valaki túlvacsorázta magát és álmodott egy rosszat, majd egyéni képviselői indítvánnyal – ez az az eset, amikor nincs parlamenti vita, nem kell egyeztetni a szakmai szervezetekkel – előterjesztette, hogy mégse legyen eva. Most megint sikerült legalább százezer embernek rossz idegállapotot okozni.

Az adótörvények állandó változtatása csak egyik példája az uralkodó fejtelenségnek, tapintható dilettantizmusnak. Sorolhatjuk tovább: önkormányzatok, egészségügy, közoktatás, gazdaság, nyugdíjrendszer, társadalombiztosítás, foglalkoztatás meg a többi fontos területe mindennapi életünknek. Egyikben sem jobb a helyzet.

Lehet, hogy végül működik majd az ötletroham a kormányzásban is, ezt ma még nem tudjuk, azt viszont igen, hogy a napi idegesítő hírek hallatán az emberek közül egyre többen kapnak rohamot.

Talán ötletet is?

APAVÁGY

A jelenlegi demokratikus rendszer tekintélyuralmira cserélését száz emberből negyvenöt többé-kevésbé támogatná, ha ez együtt járna a gyors gazdasági növekedéssel. Ez az adat az egyik országos napilap által megrendelt közelmúltbeli felmérésből derült ki.

Sok szociológus, politológus írta, mondta el, hogy a magyar emberek jelentős része vágyik egy „bölcspapára” aki mindig gondoskodik rólunk, megmondja, hogy mikor mi a helyes. De míg az édesapák mindig jót akarnak gyermeküknek, még akkor is, ha tévednek, addig a „bölcspapa”, másként diktátor, csak önmagának, esetleg közvetlen környezetének kedvez, azt is rendre a többség kárára.

Történelmi ismereteinkből tudjuk – számítsuk most le a modernkori Európa királyait, akiket viszonylag könnyű szeretni, hiszen semmi sem múlik rajtuk – hogy jó királyok nincsenek. A magyar történelem máig legismertebb királya, Mátyás, kora gyűlölt uralkodója volt, országlása idején a sok háború miatt több százszorosára nőttek az adók és csak később, a még rosszabbul teljesítő utódok után lett belőle visszavágyott, „igazságos” vezető.

A „bölcspapaság” lényege az elnyomás, hiszen az „apapa” mindent jobban tud, sőt csak ő tudja a helyeset, ezért elfojtja a gondolat, szólás, mozgás, vagy éppen döntés szabadságát. 1848 és 1956 megmutatta, hogy ha vágyjuk is az „apapai” gondoskodását, az idővel terhessé válik számunkra, és hatalmas árat fizetve mindenért, megpróbáljuk lerázni magunkról.

Akik ma könnyedén feláldoznák a demokráciát tekintélyuralmi – autokrata, vagyis egyeduralkodói, despota, tehát kényúri, vagy diktátori, egyszóval zsarnoki – vezetésre, vélhetően a gyors gazdasági növekedés, biztos megélhetés és jólét elmaradása nyomán elsők között lázonganának az elnyomó, tekintélyuralmi rendszer ellen.

De akkor már a korábban szívesen látott tekintélyes uralkodóval, „apával” állnának szemben, aki pedig ezt helytelenítené, és korlátlaná vált hatalmával tenne is ellene.

Nem játék ez gyerekek...